

ΠΑΡΕΜΒΟΛΗ

Τεύχος 118 • Τιμή τεύχους: 3,5€

Ἄγγελοι καὶ ἄνθρωποι, πνευματικῶς πανηγυρίσωμεν

ΜΡ ΘΥ

Κ ΧΣ

... ὅτι, Θεὸς ἐν σαρκὶ ἐπέφανε, τοῖς ἐν σκότει καὶ σκιᾷ καθημένοις, γεννηθεὶς
ἐκ γυναικός

Ραδιοκαταγραφές

για νέους ακροατές που
δεν παραμένουν θεατές

Συνεντεύξεις

Ρεπορτάζ

Απόψεις

Γκάλοπ

...η ραδιοφωνική
βεντροφία της Χ.Φ.Ε.
καταγράφει
την επικαιρότητα!

Κάθε Σάββατο, 7-7.30μμ,
στους 91,2 fm της
Πειραικής Εκκλησίας!

...εδώ η φωνή μας
ακούγεται δυνατά!

www.xfe.gr

σταθερά στο μέλλον

Αναζητήστε μας και στο facebook:
"Χριστιανική Φοιτητική Ένωση"

επικοινωνία
xfe@xfe.gr

ηλεκτρονικές
εγγραφές στην

ΠΑΡΕΜΒΥΛΗ

ΑΚΟΥ ΤΗΝ ΑΝΑΓΚΗ

Ο Όσιος Παΐσιος, θέλοντας να εξηγήσει πως, κάθε ψυχή, ανάλογα με την πνευματική κατάσταση στην οποία βρίσκεται ζητάει διαφορετικά πράγματα έλεγε: «Χαρίστε για παράδειγμα σ' ένα μικρό κοριτσάκι μία πολυκατοικία! Δε τη θέλει! Τι να την κάνει;... Εκείνο θέλει καλύτερα ένα κουταλάκι». Με την απλότητα και τη βαθειά γνώση της ανθρώπινης ψυχής, ο άγιος, στο πρότυπο του Χριστού εξηγεί μία αλήθεια φαινομενικά αυτονόητη, αλλά πραγματικά λυτρωτική· για να βοηθήσουμε έναν άνθρωπο που αγαπάμε, πρέπει να σωπάσουμε από τα στομφώδη κηρύγματα και να ακούσουμε τον ψίθυρο της ανάγκης του.

Ακούγεται εύκολο και απλό, ωστόσο, για να ακούσεις την ανάγκη του άλλου, πρέπει πρώτα να σταματήσεις τη φωνή του εγωισμού σου. Να φιμώσεις τις βεβαιότητες σου. Να απαλλαγείς για λίγο από την απόλυτη σιγουριά της «ρετσέτας» που ασυναίσθητα προβάλλει στο πρόσωπο του άλλου τα δικά σου μπορώ και θέλω. Να σκύψεις με ταπείνωση στην πληγή του άλλου. Όχι για να την επουλώσεις εσύ, μα για να δείξεις πού βρίσκεται. Αν χρειαστεί να την καθαρίσεις, να την περιποιηθείς μην κακοφορμίσει.

Μπορεί να είσαι διατεθειμένος να θυσιάσεις χρόνο ή χρήμα ή κάτι που θεωρείς σημαντικό για σένα. Μπορεί να θεωρείς ότι η δική σου εμπειρία ή η γνώση θα τον ωφελήσει. Ίσως και να ισχύει. Για να βοηθήσεις όμως πραγματικά, αποτελεσματικά και σε βάθος μια ψυχή που βασανίζεται από τον πόνο, το αδιέξοδο ή κάποιο άλλο αγκάθι, χρειάζεται, πρώτα απ' όλα, να σιγήσεις και να ακούσεις, να κενωθείς από τις δικές σου συνήθειες, επιθυμίες και ανάγκες, να ξεβολευθείς αν χρειαστεί και με αγάπη να προσφέρεις. Ίσως είσαι διατεθειμένος να δώσεις πολλά, όμως αναντίστοιχα με την ανάγκη του άλλου. Ίσως έχεις μια σωστή απάντηση μα άκου πρώτα την ερώτηση.

Λίγη συντροφιά, ένα χαμόγελο, ένας καλός λόγος μπορεί να είναι τα φάρμακα που θα ενισχύσουν. Ένα τηλεφώνημα, η έκφραση της αγάπης, το νοιάξιμο, η παρακίνηση, η ελπίδα και ο ενθουσιασμός, ίσως είναι η απάντηση σε μια αναγκασμένη ψυχή. Δεν έχει να κάνει με το λιγότερο ή το περισσότερο, το υλικό ή το πνευματικό, αλλά με το διαφορετικό και το χρειώδες. Είμαστε πρόσωπα ιδιαίτερα, ανεπανάληπτα, με ξεχωριστές δυνατότητες και ανάγκες, ανάλογα με τη στιγμή και την κατάσταση που βρισκόμαστε κάθε φορά.

Ένα από τα πιο όμορφα τραγούδια, λέει: «Ακούω τις θάλασσες και τα ποτάμια σου, ακούω το γέλιο ακούω το κλάμα σου... Ακούω την Αγάπη και δεν ακούω τις σκέψεις μου»¹. Δεν υπάρχει πιο όμορφο γέμισμα από την αίσθηση της κένωσης χάριν της ανάγκης του άλλου. Να βλέπεις το ερώμενο πρόσωπο να σκώνεται. Δεν πρόκειται για την αυτοδικαίωση που έχει επίκεντρο εμένα, αλλά για την ταπείνωση με πρωταγωνιστή την ανάγκη του άλλου.

Άλλωστε αυτό δεν είναι τα Χριστούγεννα; Η κατάφαση στην ανθρώπινη αδυναμία και ανάγκη, η απόλυτη κένωση του Θεού, το ντύσιμο της ανθρώπινης φθοράς με στόχο την αθανασία; Κι αυτός δεν είναι ο τρόπος που μας υποδεικνύει Εκείνος; Η ταπείνωση του σπληαίου και η αγάπη μέχρι Σταυρού;

H. Simafr

1 Τρύπες, «Ακούω την αγάπη», 1996.

Ιδιοκτήτης: Χριστιανική Φοιτητική Ένωση
Ορθόδοξο Χριστιανικό Σωματείο

Καρύτση 14 - 105 61 Αθήνα, Τηλ. - Fax: 210 32.37.154

www.xfe.gr • e-mail: xfe@xfe.gr

www.paremboli.gr • paremboli@xfe.gr

Διευθύνεται από συντακτική επιτροπή.

Η Σύνταξη διατηρεί το δικαίωμα να μη δημοσιεύει
ή να συντέμνει τα κείμενα κατά την κρίση της

Εκδότης - Υπεύθυνος κατά νόμο: Παναγιώτης Τσιόγρης

Διευθυντής Σύνταξης: Αγγελική Καλκάνη

Συντακτική επιτροπή: Αναστασία Μπιστόνη, Μαρία Γούλα, Κλεάνθης Νιζάμης

Συντάκτες:

Διονυσία Αραβοπούλου, Αλέξης Βλάχος, Μαρία Γούλα, Ελισάβετ Κομνηνού,
Κυριακή Λουλουδάκη, Μαρία Λουλουδάκη, Παναγιώτης Μαρκόπου,
Αθανάσιος Μπαλής, Γιάννης Μπέκος, Βασιλική Μπέκου, Σοφία Μπουγά, Μαριαλένα
Μωραΐτου, Μηνάς Νάϊδος, Κλεάνθης Νιζάμης, Μαρία Παπαδημητρίου, Θεωδωρής Πα-
παμιχάλης, Μόνικα Παππά, Φιλοθέη Παππά, Γιώργος Πράρας, Ανδρμάχη Στούμπου,
Ευτυχία Στούμπου, Ακριβή Στραγαλινού, Πνευλιόπη Τερζάκη, Δήμητρα Τζάφα, Φωτει-
νή Τερζάκη, Κώστας Τίφκισιός, Αθηνά Χαραλάμπους, Νίκος Τριαντόπουλος.

Υπεύθ. Μην/ωσος: Διονυσία Μαγούλη, Γιώργος Πράρας,

Δήμητρα Τζάφα

Καλλιτεχνική επιμέλεια: Καλλιόπη Βγόντζα, Κυριάκος Παπαδόπουλος

Φωτογραφική επιμέλεια: Αλέξανδρος Παλαιός.

Δημιουργικό - Παραγωγή:

«Λυχνία Α.Ε.», Υιοί Θ. Βγόντζα

Ανδραβίδας 7, Χαμόμυλο Αχαρνών, Τηλ. 210 34.10.436, www.lychnia.com

Τιμή τεύχους: 3,5€

Συνδρομή Εξωτερικού: 20€ • Συνδρομή Εσωτερικού: 12€

Αριθμός άδειας: 868 • Κωδικός: 015475.

Φωτογραφία Εξωφύλλου: του εικονογράφου Χρήστου Γουσιόδη, από το βιβλίο "Χρι-
στού-γεννα", των εκδ. Ακρίτας

Οι απόψεις που διατυπώνονται στα άρθρα, τις συνεντεύξεις και τις λοιπές δημοσι-
εύσεις δεν απηχούν κατ' ανάγκη και απόψεις της Συντακτικής Επιτροπής.

ΑΓΑΠΗΤΟΙ ΑΝΑΓΝΩΣΤΕΣ

- **Μην ξεχνάτε να ανανεώνετε εγκαίρως τη συνδρομή σας. Στην ετικέτα του πλαστικού φακέλου αναγράφεται η ημερομηνία λήξης της συνδρομής, π.χ. εάν γράφει 31/12/2013 σημαίνει ότι οφείλεται η συνδρομή των ετών 2014, 2015, 2016.**
- Η ανανέωση της συνδρομής μπορεί να γίνει με τέσσερις τρόπους:
 - α) στα γραφεία της Χ.Φ.Ε στην Αθήνα, οδός Καρύτση 14 (4ος όροφος) Θεσσαλονίκη (Αγ. Σοφίας 41) Πάτρα (Παντανάσσης 61) Λάρισα (Παπακυριαζή 30) Πειραιάς (Πραξιτέλους 137B).
 - β) στα βιβλιοπωλεία «ΖΩΗ»: Αθήνα (Καρύτση 14), Θεσσαλονίκη, Λάρισα
 - γ) με ταχυδρομική επιταγή στη διεύθυνση του περιοδικού (Καρύτση 14 Τ.Κ. 105 61 Αθήνα)
 - δ) ηλεκτρονικά μέσω διαδικτύου, στην ιστοσελίδα: www.xfe.gr

Γενικά για θέματα μηχανοργάνωσης τηλεφωνείτε

Περιεχόμενα

ΙΟΥΛ.-ΑΥΓ.-ΣΕΠΤ. 2016 | Έτος ΚΗ' | Τεύχος: 118

- 1 Σύνταξη
- 2 Περιεχόμενα
- 3 Η Γέννηση του Χριστού είναι η ευκαιρία να ξεδιψάσει η ζωή μας
- 7 Παραμονές χριστουγέννων στη Συρία...
- 10 Προσευχήκα ν' αντέχουμε στις πιο βαθιές χαρές.
- 12 Τὸ Νέον Παιδίον καὶ οἱ αἰεὶ παῖδες
- 14 «Ἡ αντίθεση γεννάται μέσα από μία θέση»
- 18 Τὸ πρόβλημα τῶν θρησκευτικῶν στὰ σχολεῖα.
- 24 Things are getting out of hand
- 26 Στον Χριστον του καστρου
- 24 Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη
- 28 Κοιτάμε τα ίδια... «Βλέπουμε» διαφορετικά!
- 30 Ἅγιοι ιατροί
- 34 Ὑπὸ τον ἴχο της βροχής...
- 36 Ευ-θανασία
- 37 Μιὰ ψυχῆ συναθλοῦντες
- 40 Συμβαίνουν
- 42 Θέματα Πνευματικῆς Ζωῆς
- 43 Ἡ φωνή των Πατέρων
- 44 Δραστηριότητες
- 46 Ἐντεχνο

στο 6934491892

- Κάθε συνδρομή ισχύει για το ημερολογιακό έτος, δηλ. από 1/1 - 31/12. Αυτό σημαίνει ότι θα αποστέλλονται τα προηγούμενα τεύχη του έτους, εκτός αν υπάρχει διαφορετική δική σας υπόδειξη.
- Εάν για κάποιο λόγο επιθυμείτε να μην λαμβάνετε πλέον την «Παρεμβολή», ενημερώστε μας. Διαφορετικά το τεύχος θα αποστέλλεται και η συνδρομή σας θα εκκρεμεί.
- Εάν αλλιάξει η διεύθυνσή σας, ενημερώστε μας εγκαίρως γράφοντάς μας και τα παλιά και τα νέα στοιχεία σας.
- Περιμένουμε τις παρατηρήσεις, τα σχόλια, τις αντιρρήσεις και τις προτάσεις σας για την «Παρεμβολή»!

«Η ΓΕΝΝΗΣΗ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΕΙΝΑΙ Η ΕΥΚΑΙΡΙΑ ΝΑ ΞΕΔΙΨΑΣΕΙ Η ΖΩΗ ΜΑΣ»

Συνέντευξη με τον
Πρωτοπρεσβύτερο π. Θεμιστοκλή Μουρτζανό
Υπεύθυνο Νεότητας Ι. Μ. Κερκύρας

Μόνο η σχέση με τον Χριστό μπορεί να δώσει επαρκή απάντηση. Μπορώ να αγαπήσω, γιατί αν πιστεύω και ζω τον Χριστό, επιλέγω να συγχωρώ, ιδίως όσους με στενοχωρούν, όσους με απογοητεύουν, ακόμη και τον ίδιο μου τον εαυτό.

«Παρεμβολή»: π. Θεμιστοκλή, γιατί ο Θεός χρειάστηκε να λάβει την ανθρώπινη φύση; Τι εξυπηρετεί η Γέννησή Του το σχέδιο της θείας οικονομίας;

«π. Θ. Μ.»: Οι Πατέρες της Εκκλησίας αναφέρουν ότι ο άνθρωπος πλάστηκε κατ' εικόνα Χριστού, διότι ο Χριστός θα ερχόταν στον κόσμο από την αρχή της δημιουργίας. Δεν ήταν το προπατορικό αμάρτημα το οποίο «ανάγκασε» τρόπον τινά τον Θεό να τροποποιήσει το σχέδιό Του για τον άνθρωπο και τον κόσμο. Αν συνέβαινε κάτι τέτοιο, τότε θα λέγαμε ότι ο Θεός «απέτυχε» στους υπολογισμούς Του και ότι ο άνθρωπος Τον απογοήτευσε. Δεν μπορούμε όμως να σκεφτόμαστε με τέτοιες αντιλήψεις. Ο Χριστός θα ενσαρκωνόταν διότι ο Θεός ήξερε εξ αρχής ότι η ελευθερία με την οποία προίκισε τον άνθρωπο θα γινόταν αρχή φθοράς μας, εξαιτίας της επιλογής μας να ενδώσουμε στον πειρασμό της ισοθεΐας και της αυτοθέωσης. Και γι' αυτό το μυστήριο της θείας οικονομίας δεν υπέστη τροποποιήσεις. **Το κτιστό, που είναι ο άνθρωπος, δεν μπορεί αφ' εαυτού του να σωθεί, να νικήσει δηλαδή τον θάνατο και να κατακτήσει την αιωνιότητα.** Επομένως το άκτιστο καλούνταν να προσλάβει την κτιστότητα, όχι όμως με τον τρόπο της φύσης, δηλαδή με την ένωση

αρσενικού και θηλυκού όπως γίνεται σε μας, αλλά με το μυστήριο της ενανθρώπισης εκ Πνεύματος Αγίου και Μαρίας της Παρθένου. **Μόνο που και πάλι δε θα αλλάξει η βασική συνισταμένη: η ελευθερία. Το άκτιστο προσλαμβάνει το κτιστό για να το αγιάσει και να το απ-αθανάτισει.** Να το απαλλάξει από την οριστικότητα της φθοράς και του θανάτου και να το αναστήσει. Αρχικά με την αγάπη, σ' αυτή τη ζωή. Με την προσμονή της ψυχής, καθώς προγεύεται την θέωση στην Βασιλεία, όσο αυτός ο κόσμος υπάρχει. Και με την επαναπρόσληψη του σώματος, στην ανάσταση των νεκρών, οπότε, πλήρης, ο άνθρωπος θα λάβει την κατά χάρη αθανασία, ώστε να μπορεί να κοινωνεί στο πρόσωπο του Χριστού τον Τριαδικό Θεό και στα πρόσωπα των αδελφών του όλο τον κόσμο, τον οποίο ο Θεός θα ανακαινίσει οριστικά, για να απαλλάξει και αυτόν από τη φθορά. Η Γέννηση λοιπόν είναι η αφετηρία έμπρακτης υλοποίησης του σχεδίου του Θεού για να απαλλαγεί οριστικά ο κόσμος από τη φθορά. Η περίοδος της Παλαιάς Διαθήκης είναι η προετοιμασία του κόσμου για να δεχτεί τον Χριστό και γι' αυτό η Εκκλησία μάς υπενθυμίζει τις προφητείες και τις προτυπώσεις, ώστε να συνειδητοποιούμε ότι το σχέδιο του Θεού βρίσκεται σε ένα συνεχές γίγνεσθαι.

Φωτογραφία: Αλέξανδρος Παλιός

«Π»: *Αν ένας νέος σάς ρωτούσε τι σημαίνει για τη ζωή του σήμερα η Γέννηση του Χριστού που συνέβη πριν 20 αιώνες, τι θα του απαντούσατε;*

«π. Θ. Μ.»: Ότι μέσα από το πρόσωπο του Γεννηθέντος Χριστού μπορεί να δώσει **απάντηση στα δύο μεγάλα υπαρξιακά ερωτήματα, τα οποία αλλιώς μένουν αναπάντητα. Είναι η αγάπη και ο θάνατος. Υπάρχει μία βαθιά αγωνία στην κάθε ύπαρξη και ιδιαίτερα**

ξεφύγουν από την λογική του συμφέροντος, της ιδιοτέλειας, είτε αυτό ονομάζεται φιληδονία, είτε εξουσία εις βάρος του άλλου, τον οποίο χρησιμοποιούμε «θέλοντας να είμαστε οι ίδιοι και να αλλάζουν οι άλλοι», όπως λέει πάλι στο ίδιο τραγούδι. Η Γέννηση του Χριστού είναι η ευκαιρία να ξεδιψάσει η ζωή μας. Χρειάζεται να αναζητούμε Εκείνον ως κέντρο της και να παλεύουμε «να μαζέψουμε τους βοσκούς και τους μάγους από μακριά». Από την μία η απλότητα, η ταπείνωση και η δυνατότητα να εκτιμούμε σαν τα παιδιά και τους βοσκούς το θαύμα της αγάπης

Η Γέννηση του Χριστού είναι η ευκαιρία να ξεδιψάσει η ζωή μας. Χρειάζεται να αναζητούμε Εκείνον ως κέντρο της και να παλεύουμε «να μαζέψουμε τους βοσκούς και τους μάγους από μακριά».

στους νέους, οι οποίοι σήμερα αφήνουν κάπου στην άκρη την ενασχόληση με τα θέματα αυτά, αλλά σε οποιαδήποτε κρίση στη ζωή τους τα ερωτήματα επανέρχονται και μάλιστα συνδυασμένα με ένα τρίτο, το «για πάντα». Πώς μπορώ να αγαπήσω για πάντα; Πώς μπορώ να ζήσω για πάντα; Μόνο η σχέση με τον Χριστό μπορεί να δώσει επαρκή απάντηση. Μπορώ να αγαπήσω, γιατί αν πιστεύω και ζω τον Χριστό, επιλέγω να συγχωρώ, ιδίως όσους με στενοχωρούν, όσους με απογοητεύουν, ακόμη και τον ίδιο μου τον εαυτό. Και τότε ανοίγομαι στην αγάπη. Μπορώ να ζήσω γιατί αν πιστεύω στον Χριστό ο θάνατος για μένα είναι πέρασμα στη ζωή κοντά Του. Μόνο που το πέρασμα το ζω από τον παρόντα χρόνο, στον τρόπο της Εκκλησίας. Στη θεία λειτουργία. Στη συνάντηση με τον πλησίον και τους Αγίους. Στο ταπεινό φρόνημα, στο ότι έχω χαρίσματα τα οποία καλούμαι να αξιοποιήσω και να πολλαπλασιάσω, όμως δεν φτάνει ο δικός μου κόπος. Χρειάζομαι τη βοήθεια του Θεού και την εμπιστοσύνη σ' Αυτόν, που μου δείχνει τα όριά μου και με καλεί σε κοινωνία μαζί Του να τα υπερβώ. Στην ασκητικότητα την οποία μπορούμε να δείξουμε. **Ζούμε λοιπόν σε κοινωνία με τον Χριστό αυτό το «για πάντα», νικώντας τους πειρασμούς του εφήμερου και του ευχάριστου.** Ο Χριστός μας δίνει χαρά που διαρκεί κι αυτή ξεκινά με τη Γέννησή Του!

«Π»: *«Χριστούγεννα, γιορτάζω για να αλλάξω οριστικά, χωρίς να προσποιούμαι τίποτα πια», γράφει σ' ένα τραγούδι ένας σύγχρονος τραγουδοποιός (Φοίβος Δεληβοριάς). Μπορεί το γεγονός της Γέννησης να αποτελέσει αφορμή να αλλάξουμε οριστικά τον τρόπο της ζωής μας και τη σχέση μας με τους ανθρώπους και το Θεό;*

«π. Θ. Μ.»: Το πολύ όμορφο αυτό τραγούδι λέει ακόμη ότι «αν λείπεις η ζωή μου διψά». Όταν λείπει ο Χριστός από τις καρδιές μας, οι σχέσεις μας δύσκολα μπορούν

και τις μικρές ευλογίες της ζωής. Από την άλλη η σοφία, η επιστήμη, η γνώση που δεν μας κάνει υπερήφανους, αλλά μας δείχνει μέχρι πού μπορούμε να φτάσουμε και την ίδια στιγμή, σαν τους μάγους, μας καθιστά αναζητητές της Αλήθειας. Αν μαζέψουμε «και βοσκούς και μάγους», τότε μπορούμε, γιορτάζοντας, να αλλάξουμε οριστικά. Να συμμετάσχουμε στη ζωή της Εκκλησίας και όλοι μαζί να αφευούμε στη σχέση με τον Χριστό!

«Π»: *Ποιος είναι ο πιο εύστοχος χαρακτηρισμός που έχετε διαβάσει για τα Χριστούγεννα;*

«π. Θ. Μ.»: Είναι ένας χαρακτηρισμός τον οποίο τον συνάντησα σε ένα κείμενο του καθηγητή κ. Χρήστου Γιανναρά και τον είδα αργότερα και σε ένα κείμενο του μακαριστού Αρχιεπισκόπου Χριστοδούλου, από τα χρόνια της διακονίας του ως Μητροπολίτη Δημητριάδος. «Η Εκκλησία γιορτάζει τη γέννηση του Χριστού, του **«επικίνδунου» Χριστού** της δικής της ασυμβίβαστης αλήθειας». Ναι, είναι «επικίνδунος» ο Χριστός της πίστης διότι γεννήθηκε για να πεθάνει και να φέρει τη ζωή στον άνθρωπο. Δεν είναι ο «ακίνδунος» Χριστός των εθίμων, των δώρων, των στολισμών, ο Χριστός του συναίσθηματος, αλλά ο Χριστός που μας κρίνει ως «σημείον αντιλεγόμενον». Μας βάζει συνεχώς ερωτήματα, κάθε φορά που ατενίζουμε το πρόσωπό Του. Για παράδειγμα, πόσο αγαπάμε, ξεπερνώντας τον εαυτό μας; Ποιοί είναι το μέτρο που δίνει νόημα στη ζωή μας; Τι είναι για μας οι άλλοι, μία αφορμή ανθρωπισμού και ελεημοσύνης για το «καλό του χρόνου», ή οι συνοδοιπόροι μας στον αγώνα της Εκκλησίας, ο οποίος περνά από τη νέκρωση των παθών και την μετάνοια για τα λάθη μας, προκειμένου να τους συναντούμε στην προσφορά των χαρισμάτων μας; Αυτός είναι ο Χριστός που ελευθερώνει από τις δεσμεύσεις του κόσμου. Από τους συμβιβασμούς με το ψεύτικο και την αμαρτία. Που είναι μαζί μας αν θελήσουμε να αγωνιστούμε για την αλήθειά Του. Είναι ο Χριστός της Θείας

μοναξιά μας μέσα στον σύγχρονο τρόπο ζωής. Μπορεί να διασκεδάζουμε, να κάνουμε διακοπές, να τρώμε και να καταναλώνουμε, όμως το νόημα της γιορτής δε βρίσκεται εκεί. Τα Χριστούγεννα είναι «καιρός ευπρόσδεκτος», τόσο για τους μεγαλύτερους όσο και για τους νέους να φιλοσοφήσουμε πάνω στο τι είναι αληθινά η χαρά. Χωρίς να αρνούμαστε την πραγματικότητα γύρω μας, η διαπίστωση του πόσους και ποιους αγαπούμε και πόσοι και ποιοι μας αγαπούνε συνδέεται με τη γιορτή. Αν παρατηρήσουμε το εκκοσμικευμένο πλαίσιο ζωής,

στίχο αντί για κάποιον άλλον. Η εκκλησιαστική υμνογραφία είναι ποίηση υψηλής ποιότητας σε ό,τι αφορά στη γλώσσα, το ύφος και τα νοήματα, κυρίως όμως αποδίδει το πνευματικό περιεχόμενο της γιορτής. Αυτό σημαίνει ότι είναι αφ' εαυτού της σχολείο κατήχησης και την ίδια στιγμή αφορμή προσευχής και ύμνησης του γεννηθέντος Κυρίου μας. Θα μπορούσαμε βεβαίως να επιλέξουμε κάποιον στίχο ανάλογα με τις περιστάσεις της ζωής μας. Επειδή με ρωτάτε, θα διαλέξω το «οί έν σκότει καί σκιά εϋρομεν τήν ἀλήθειαν» από το Εξαποστειλάριο του

Είναι «επικίνδυνος» ο Χριστός της πίστης διότι γεννήθηκε για να πεθάνει και να φέρει τη ζωή στον άνθρωπο. Δεν είναι ο «ακίνδυνος» Χριστός των εθίμων, των δώρων, των στολισμών, ο Χριστός του συναισθήματος, αλλά ο Χριστός που μας κρίνει ως «σημείον αντιλεγόμενον». Τι είναι για μας οι άλλοι, μία αφορμή ανθρωπισμού και ελεημοσύνης για το «καλό του χρόνου», ή οι συνοδοιπόροι μας στον αγώνα της Εκκλησίας, ο οποίος περνά από τη νέκρωση των παθών και την μετάνοια για τα λάθη μας, προκειμένου να τους συναντούμε στην προσφορά των χαρισμάτων μας; Είναι ο Χριστός της Θείας Λειτουργίας, στην οποία γινόμαστε ένα μαζί Του και με τον πλησίον μας. Γι' αυτό και τα Χριστούγεννα μόνο μ' Αυτόν μπορούν να έχουν νόημα.

όπως αυτό αποτυπώνεται, για παράδειγμα, στα τραγούδια των Χριστουγέννων, θα διαπιστώσουμε ότι ο έρωτας και η αγάπη δεν έχουν να κάνουν με τον Χριστό, δηλαδή η γιορτή είναι απλώς ένα σκηνικό, το οποίο δεν έχει πνευματικό περιεχόμενο. Είναι η ευκαιρία για διακοπές, για σχέσεις, για συναισθήματα, όχι όμως για προβληματισμό πάνω στο Ποιος μας δίνει αληθινά την χαρά και γιατί ο Χριστός έγινε άνθρωπος. Έτσι εύκολα το σκηνικό αυτό φέρνει πλήξη, ιδίως στους μεγαλύτερους. Και η πλήξη, αν συνδυαστεί με την μοναξιά, φέρνει μελαγχολία. Όμως οι χριστιανοί είμαστε χαρούμενοι, διότι νιώθουμε ότι μέσα από την σχέση με το «παιδίον νέον» μπορούμε κι εμείς να ξαναγίνουμε παιδιά ως προς την αγάπη, τη συγχωρητικότητα, την ελπίδα ότι ο Θεός δε μας λησμονεί και συνεχώς στέλνει λύτρωση για κάθε τι που μας αγχώνει.

«Π»: *Αν σας ζητούσαμε να ξεχωρίσετε έναν στίχο από την Ακολουθία της εορτής, ποιος θα ήταν αυτός;*

«π. Θ. Μ.»: Είναι τόσο μοναδική η ακολουθία της εορτής που δεν είναι εύκολο να προτιμήσεις κάποιον

Όρθρου «Έπεσκέψατο ήμας». Νομίζω ότι σήμερα αποτυπώνει ακόμη πιο καθαρά την κατάσταση της ζωής μας. Βρισκόμαστε σε σκοτάδι πνευματικό, καθώς οι γνώσεις, η επιστημονική πρόοδος, το πλήθος των πληροφοριών, η αίσθηση ότι είμαστε το κέντρο του κόσμου μέσα από την εικονική πραγματικότητα, μας κάνουν να πιστεύουμε ότι δε χρειαζόμαστε τον Θεό, δεν έχουμε όρια, ότι μπορούμε να ξεγελάσουμε και τον θάνατο. Κάποτε αρκούμαστε στη σκιά του Θεού, στο να θεωρούμε την πίστη και τη γιορτή συνθήκες, έθιμα που δεν είναι κακό να τηρούμε, χωρίς όμως να αφήνουμε το φως του Ηλίου της Δικαιοσύνης να φωτίσει την καρδιά μας, να μας κάνει να αγαπήσουμε πέρα από τον εαυτό μας, να ελπίσουμε και να αφεθούμε στη ζεστασιά της αγιότητας, την οποία ο γεννηθείς Κύριος μας προσφέρει. Εύχομαι να βρει ο καθένας μας την αλήθεια, δηλαδή Εκείνον και να αλλάξει η ζωή μας!

Επιμέλεια:

Π.Φ.

ΠΑΡΑΜΟΝΕΣ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ ΣΤΗ ΣΥΡΙΑ...

Κατάλαβα ότι η «κόλαση» απέχει από μας μόλις δύο ώρες με το αεροπλάνο. Λιγότερο απ' όσο χρειάζεται για να πάει κανείς από την Αθήνα στην Πάτρα ή στη Λαμία με αυτοκίνητο, περίπου όσο απαιτείται για να φτάσει ένας φοιτητής στη σχολή του με τη συγκοινωνία σε ώρες κυκλοφοριακής αιχμής.

Πέρυσι το Δεκέμβριο μου δόθηκε η απρόσμενη ευκαιρία -πρόσκληση- να ταξιδέψω στην εμπόλεμη Συρία. Είπα αμέσως να χωρίς να διστάσω ούτε στιγμή και δεν το μετάνιωσα. Πέντε ημέρες ξεχειλισμένες από εμπειρίες, εντυπώσεις, πρόσωπα και εικόνες που μέχρι και σήμερα, όταν τις επαναφέρω στη μνήμη μου, δε μπορώ να πιστέψω ότι τις έζησα. Με έκπληξή μου συνειδητοποίησα ότι όλα αυτά που βλέπουμε καθημερινά στις ειδήσεις, όλες αυτές οι εικόνες οι τόσο βίαιες και απάνθρωπες και τόσο ξένες προς τα δικά μας καθημερινά βιώματα δεν είναι καθόλου τόσο μακρινά όσο νομίζουμε.

Κατάλαβα ότι η «κόλαση» απέχει από μας μόλις δύο ώρες με το αεροπλάνο. Λιγότερο απ' όσο χρειάζεται για να πάει κανείς από την Αθήνα στην Πάτρα ή στη Λαμία με αυτοκίνητο, περίπου όσο απαιτείται για να φτάσει ένας φοιτητής στη σχολή του με τη συγκοινωνία σε ώρες κυκλοφοριακής αιχμής.

Το πρώτο ερώτημα που γεννήθηκε ήταν ότι αφού ο πόλεμος είναι τόσο κοντινός μας, μήπως κινδυνεύουμε περισσότερο από όσο πιστεύουμε; Τόσο κοντινός μας, αλλά ταυτόχρονα και τόσο ξένος, τόσο απάνθρωπος και βίαιος.

Το θέμα όμως δεν είναι να ανησυχούμε για τη δική μας ασφάλεια, αλλά να αναλογιστούμε την τραγική θέση του Συριακού λαού, που τα τελευταία χρόνια έχει χάσει κάθε ψήγμα ελπίδας για ένα αύριο χωρίς πόλεμο. Θα προσπαθήσω να μεταφέρω εδώ κάποιες από τις εμπειρίες και τις εντυπώσεις μου.

Κατ' αρχήν στη Συρία δε λειτουργεί κανένα αεροδρόμιο. Για να φτάσουμε εκεί, ο μόνος τρόπος ήταν να προσγειωθούμε στο αεροδρόμιο της Βηρυττού και από εκεί οδικώς

να περάσουμε στη Συρία. Στα σύνορα χάσαμε δύο-τρεις ώρες λόγω των συχνών διακοπών του ρεύματος που αδρανοποιούσε τους υπολογιστές, αλλά και του ιδιαίτερα αυστηρού ελέγχου στα διαβατήριά μας, τις αποσκευές μας και σε μας τους ίδιους. Αλλά και η μετακίνηση από πόλη σε πόλη και από χωριό σε χωριό εντός της Συρίας δεν ήταν καθόλου εύκολη. Έξω από κάθε χωριό ή κωμόπολη πολιτοφύλακες σταματούσαν τα αυτοκίνητά μας για έλεγχο. Όταν ρωτήσαμε τους Σύριους συνεπιβάτες μας για πιο λόγο γίνονται αυτοί οι έλεγχοι, μας εξήγησαν ότι ψάχνουν για νέους άνδρες, που αποφεύγουν να καταταγούν στον κυβερνητικό στρατό. Παρ' όλα αυτά παρατηρήσαμε ότι στον ξεναγό μας δεν δημιούργησαν κανένα πρόβλημα. Αυτό έχει την εξήγησή του. Κινούμασταν μέσα στην «Κοιλιάδα των Χριστιανών» και υπήρχε αλληλεγγύη μεταξύ των κατοίκων. Κανείς δεν πρόδιε κανέναν.

Μπαίνοντας στην πόλη Σαφίτα τα σημάδια του πολέμου ήταν ακόμη πιο έντονα. Κάθε τοίχος ήταν ζωγραφισμένος

με τη Συριακή σημαία ενώ αφίσες και φωτογραφίες του προέδρου Assad βρίσκονταν παντού, σε βιτρίνες μαγαζιών, σε τοίχους και σε κολώνες. Το τραγελαφικό της υπόθεσης είναι ότι η κάθε φωτογραφία του ήταν διαφορετική με διαφορετικά ρούχα και διαφορετικό ζευγάρι γυαλιά ηλίου. Υπήρχαν ακόμη τοικοκολλημένες πολλές φωτογραφίες νεαρών ανδρών που είχαν σκοτωθεί στις μάχες με τους αντάρτες.

Ο σκοπός του ταξιδιού μας ήταν να συναντήσουμε το ορθόδοξο χριστιανικό στοιχείο της περιοχής σε όσο μεγαλύτερη έκταση μπορούσαμε. Αυτό κατέστη δυνατόν γιατί οι οργανωτές της αποστολής μας που ήταν αγιορείτες μοναχοί με επικεφαλής τον ηγούμενο της Ιεράς Μονής Σίμωνος Πέτρας Γέροντα Ελισσαίο είχαν προσωπική σχέση και φιλία με τον πατριάρχη Αντιοχείας και τους επισκόπους της περιοχής.

Με προεξάρχοντα τον γέροντα Ελισσαίο οργανώθηκαν συνάξεις και συζητήσεις με τους πιστούς σε κάθε χωριό. Ο γέροντας έκανε μια εισήγηση πνευματικού περιεχομένου και μετά απαντούσε σε ερωτήματα των πιστών. Σκοπός του ήταν να τους επιβραβεύσει για το ακλόνητο θάρρος της πίστεώς τους και να τους ενισχύσει να συνεχίσουν. Μετά την ομιλία ακολουθούσε μια μικρή χριστουγεννιάτικη γιορτή από τα παιδιά της κάθε ενορίας με θεατρικά, χορωδιακά τραγούδια και παιχνίδια. Ο γέροντας και οι πατέρες της μονής είχαν προνοήσει να φέρουν και να μοιράσουν δώρα στο κάθε παιδί ξεχωριστά. Δεν γνωρίζω τον ακριβή αριθμό όλων των παιδιών, αλλά κατά έναν πρόχειρο υπολογισμό ξεπερνούσαν τα πεντακόσια παιδιά συνολικά. Αυθόρμητα, χωρίς να το επιδιώκω σε κάθε συνάντηση με τους ορθόδοξους πιστούς της Συρίας μέσα μου έκανα τη σύγκριση με τους χριστιανούς της πατρίδας μας. Σπάνια και δύσκολα μπορούμε να βρούμε στην Ελλάδα ανθρώπους, μικρούς ή μεγάλους με τέτοια αφοσίωση και αγάπη στο Θεό και στην Εκκλησία και τόσο μεγάλη εμπιστοσύνη στους πνευματικούς τους πατέρες, ιερείς και επισκόπους. Παράλληλα όμως μας συγκίνησε η πατρική αγάπη, η ταπείνωση και η προσήνεια των κληρικών προς τους πιστούς. Είχα την ευκαιρία να γνωρίσω τον Επίσκοπο Σαφίτας Δημήτριο, τον Επίσκοπο Πύργου (Μαρμαρίτας) Ηλία και άλλους κληρικούς που τους περιστοίχιζαν. Πραγματικοί ποιμένες που αγωνίζονται καθημερινά, μέρα και νύχτα να διατηρήσουν ζωντανή τη φλόγα της πίστης του Χριστού, όταν όλοι και όλα γύρω τους προσπαθούν να τη σβήσουν.

Ακούγοντάς τους εντυπωσιάστηκα από το πόσο καλά

μιλούν την ελληνική γλώσσα. Ο πνευματικός τους πατέρας, ο απαθής πριν τρία περίπου χρόνια Μητροπολίτης Χαλεπίου Παύλος, αγαπούσε πολύ την Ελλάδα και παρότρυνε τα πνευματικά του παιδιά να μαθαίνουν ελληνικά και σε πολλές περιπτώσεις τα συνέδραμε για να σπουδάσουν θεολογία στην Ελλάδα. Οι δύο επίσκοποι που προανέφερα είχαν αποφοιτήσει από τη Θεολογική σχολή του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, καθώς επίσης και ο ίδιος ο πατριάρχης Αντιοχείας κ. Ιωάννης που είχαμε την ευλογία να συναντήσουμε και να πάρουμε την ευχή του.

Η αγάπη τους για το λαό και από το λαό ήταν ολοφάνερη και συγκινητική.

Αυτό γινόταν φανερό από τα πρώτα κιόλας λεπτά της συναναστροφής τους με τους πιστούς, βλέποντας τη λαχτάρα όλων να τους χαιρετήσουν και να ζητήσουν την ευχή

τους. Ίσως αυτό ήταν το πιο συγκινητικό συναίσθημα που αποκομίσαμε από όλο το ταξίδι. Η αγάπη των πιστών για το Θεό και τους πνευματικούς τους πατέρες ήταν τόσο ουσιαστική και φυσική που με έκανε να σκεφτώ πόσο όμορφα θα ήταν αν είχαμε και εμείς τέτοιες σχέσεις και τέτοιες ενορίες εδώ στην Ελλάδα. Μια πνευματική κοινότητα που να κυριαρχεί η εν Χριστώ Αγάπη, Ειρήνη και Ομόνοια.

Ήταν ένα ταξίδι ξεχωριστό από κάθε άποψη. Πόσο δύσκολο είναι να περάσει στο χαρτί μια τέτοια εμπειρία; Δύσκολο να δώσεις μέσα από το γραπτό λόγο το αληθινό νόημα των λέξεων Ειρήνη, Ομόνοια και Αγάπη. Ακόμη πιο δύσκολο ίσως είναι να το βιώσεις σε μία χώρα σαν τη σημερινή Ελλάδα μας όπου αυτά που μονοπωλούν τη συγκίνηση και το ενδιαφέρον του κόσμου περιορίζονται ανάμεσα στο ναι ή όχι ενός δημο-

ψηφίσματος και τον φανατισμό ενός προεκλογικού αγώνα.

Θέλω να εξομολογηθώ ότι ντρέπομαι που έπρεπε να περάσει ένας χρόνος για να αντιληφθώ την αξία και το βαθύ νόημα αυτού του ταξιδιού. Αν μου δινόταν η ευκαιρία να ξαναπάω θα ξαναπήγαινα και αν γινόταν να πάρω μαζί μου κι άλλο κόσμο για να ζήσουν κι αυτοί από μόνοι τους αυτή την εμπειρία θα το προσπαθούσα. Αντιλαμβάνομαι όμως πόσο δύσκολο είναι κάτι τέτοιο. Ευγνωμονώ το γέροντα Ελισσαίο που με συμπεριέλαβε στο ταξίδι αυτό.

Ο πατήρ Αθανάσιος Τσ., η πρεβυτέρα του Μαρία Σκ., η Σοφία Μπ, ο Κωνσταντίνος Μ. κι εγώ ήμασταν τα υπόλοιπα μέλη αυτής της ομάδας των ταξιδιωτών και πάντα θα μας ενώνει αυτή η κοινή εμπειρία. Πάντα θα θυμόμαστε ότι το Δεκέμβριο του 2015 περάσαμε μαζί πέντε μέρες δυνατών και συγκινητικών στιγμών, που θα είναι χαραγμένες μέσα μας για μια ζωή. **Κάθε Δεκέμβρη κοντά στα Χριστούγεννα οι σκέψεις όλων μας θα επιστρέφουν σε αυτό το ταξίδι ακόμη κι όταν θα έχουμε μεγαλώσει και οι ζωές μας θα έχουν πάρει τον δρόμο τους.** Σε μερικά χρόνια αυτό το ταξίδι θα μοιάζει με όνειρο και οι άνθρωποι που γνωρίσαμε εκεί σαν φίλοι που χάθηκαν στο χρόνο.

Επιμέλεια:

Αιμιλιανή Γρηγορίου
Φοιτ. Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων
Ο.Π.Α.

ΠΡΟΣΕΥΧΗΘΗΚΑ Ν' ΑΝΤΕΧΟΥΜΕ ΣΤΙΣ ΠΙΟ ΒΑΘΙΕΣ ΧΑΡΕΣ.

Στη Μαρίνα...

Είναι φορές, που συμβαίνουν κάποιοι θάνατοι απάντεχοι. Θάνατοι που σε αφήνουν αποσβολωμένο. Μετέωρο να αιωρείσαι στο γιατί. Θάνατοι αταίριαστοι. Θάνατοι που σε κάνουν να αναρωτιέσαι. Γιατί; Στέκεσαι μπροστά στο σώμα αγαπημένου σου προσώπου. Κλαις για τον βίαιο χωρισμό. Για το άδικο τέλος. Στεναχωριέσαι. Πονάς. Και είναι την ώρα εκείνη, **η προσευχή η μόνη παρηγοριά που σε γαληνεύει**. Η προσευχή για τον άνθρωπο, το φίλο που έφυγε, το χαμόγελο που έσβησε.

Ο θάνατος είναι άδικος. Άδικος για κάθε ύπαρξη. Άδικος για τον καθένα μας. Τον πληρώνουμε πολύ ακριβά. Του δίνουμε το χρόνο, τις αναμνήσεις, τα όνειρά μας, τα γέλια και τις χαρές μας. Του δίνουμε αυτούς που αγαπούμε και τέλος του αφήνουμε τον εαυτό μας.

Κανείς θάνατος δεν είναι ταιριαστός. «Όλοι οι θάνατοι είναι αταίριαστοι, όλοι άδικοι, δεν είναι στη φύση μας να πεθαίνει ο άνθρωπος. Δίχως Ανάσταση όλα τούτα είναι ανυπόφορα κι απορώ πώς αντέχουν όσοι δεν την πιστεύουν...»¹ Δεν μπορεί κανείς να ξεπεράσει τον θάνατο, αν δε έχει πίστη. Την πίστη πως δεν πορευόμαστε στη ζωή νικημένοι από τον θάνατο, αλλά σίγουροι πως με την Ανάστασή Του, ο θάνατος δεν είναι το τέρμα, αλλά η αρχή. Η απαρχή μιας νέας ζωής.

Ο Απ. Λουκάς μας περιγράφει με γλαφυρότητα την ανάσταση του μοναχογιού της χήρας γυναίκας στη Ναϊν της Γαλιλαίας. Ο Χριστός, όταν τη συνάντησε, την ευσπλαχνίστηκε. Με ένα λόγο Του μόνο, χάρισε στον γιο της τη ζωή. «Σοί λέγω εγέρθητι!» Και είναι αυτή η προστακτική Του, κάλεσμα στον καθένα μας. Βεβαίωση πως ο θάνατος νικήθηκε. Τον νίκησε για μας. Και μας χάρισε τη ζωή. Μπορεί λοιπόν να θλιβόμαστε για τον άνθρωπο που φεύγει, μπορεί τα μάτια μας να γεμίζουν δάκρυα και η ψυχή μας πόνο, αλλά το βλέμμα είναι προσανατολισμένο στον Αναστάντα Χριστό. «Σε Εκείνον που μας απλώνει το χέρι Του εντός της Εκκλησίας για να μας διαβεβαιώσει: Σοί λέγω εγέρθητι!» Σε σένα, σε μένα, σε μας! Ο λόγος είναι συγκλονιστικός. Μας ξεκαθαρίζει ότι δεν υπάρχει άλλος δρόμος από την Ανάσταση. Αυτήν που πρώτα ο Κύριος έδωσε και έζησε κι αυτήν που θα δώσει στον καθέναν μας».²

Σε λίγες μέρες γιορτάζουμε τα Χριστούγεννα. Γιορτάζουμε τη γέννηση του Χριστού. Και μαζί τη γέννηση της ελπίδας και της χαράς. Με τη Γέννησή Του, ο θάνατος δεν γίνεται πλέον τρόπος απελπισίας, δεν εξουσιάζει τον άνθρωπο. «Βασιλεύει, αλλ' ουκ αιωνίζει». *Κι αυτό συμβαίνει γιατί η Παναγία γέννησε τον Κύριό μας, έφερε στον κόσμο Εκείνον που επρόκειτο να καταπατήσει τον Άδη και τον θάνατο και να συντρίψει το κράτος του επάνω στον άνθρωπο.*³

Σ' ένα τραγούδι του ο Γιάννης Αγγελάκας γράφει: «προσευχθήκα να αντέχουμε στις πιο βαθιές χαρές». Παράξενος στίχος. Ποια είναι η πιο βαθιά χαρά που προσευχόμαστε για να την αντέξουμε; Μετά τον πόνο του θανάτου, μετά από το αίσθημα της αγαλλίασης κατά τη διάρκεια της προσευχής για τον αγαπημένο φίλο κατάλαβα πως η πιο βαθιά χαρά είναι ο θάνατος. **Η πιο βαθιά χαρά και συγχρόνως η πιο φοβερή και μυστηριώδης είναι ο θάνατος. Γιατί μετά τη Γέννηση και την Ανάστασή Του είναι μόνο χαρά.** «Κάποιος μέσα του ψάχνει - κι η αλήθεια ολοένα του ξεφεύγει. Πού να το φανταστεί ότι αυτή βρίσκεται πιο χαμηλά. Πολύ πιο χαμηλά. Ότι έχει κι ο θάνατος τη δική του Ερυθρά Θάλασσα».⁴ Έχει κι ο θάνατος τη δική του Ερυθρά θάλασσα. Τη θάλασσα που ανοίγει και κάνει το πέρασμά από την επίγεια στην ουράνια ζωή, πέρασμα ελπίδας και χαράς. Ο θάνατος δεν είναι ούτε τέλος, ούτε απελπισία, ούτε είσοδος στο άγνωστο, αλλά Πάσχα, πέρασμα στη ζωή, στη χαρά. Άλλωστε μοίρα μας δεν είναι ο θάνατος. Είναι η Ανάσταση. Γιατί υπάρχει Εκείνος, ο Ένας, η Αγάπη. Ο γεννηθείς, ο πατήσας, ο χαρισάμενος.⁵

Επιμέλεια:

Αγγελική Καλκάνη

Απόφ. Ηλεκτρολόγων Μηχανικών & Μηχανικών
Υπολογιστών Ε.Μ.Π.

10/6/2012 <http://themistoklismourtzanos.blogspot.gr>

³ π. Θεμιστοκλής Μουρτζανός, Χαίρε δι' ης εγυμνώθη ο Άδης, Χαίρε δι' ης ενεδύθημεν δόξα, 3/4/2014, <http://themistoklismourtzanos.blogspot.gr>

⁴ Οδ. Ελύτης, Ημερολόγιο ενός Αθέατου Απριλίου.

⁵ π. Θεμιστοκλής Μουρτζανός, Τα εύρετρα, 12/4/2015, <http://www.themistoklismourtzanos.blogspot.gr>

¹ Μάρω Βαμβουνάκη, από ανάρτηση στον λογαριασμό της στο www.facebook.com, 17/10/2016

² π. Θεμιστοκλής Μουρτζανός, Οι δε βασιτάζοντες έστησαν,

Τὸ Νέον Παιδίον καὶ οἱ αἰεὶ παῖδες

Ἡμερολόγιο ἤσυχο στὸν τοῖχο,
μιὰ ἡμερομηνία κι οἱ ἅγιοι σιωπηλοί,
χλωμοὶ κι ἀναμάρτητοι,
σημειωμένοι μόνο μὲ τὸ μικρὸ τους ὄνομα,
ὅπως τοὺς φώναζε ἡ μητέρα τους.
Κύριε, κανεὶς δὲν ἤθελε νὰ μεγαλώσει.

Αγιότητα - Τάσος Λειβαδίτης

Πολλές φορές δὲν ὑπάρχει ἀνάγκη νὰ ποῦμε κάτι, ὡστόσο καλούμαστε νὰ συνεισφέρουμε κι ἐμεῖς σ' αὐτὴν τὴ συλλογικὴ προσπάθεια. Φοβᾶμαι ὅμως πὼς τὰ γραφόμενα καταλήγουν ἐπαναλαμβανόμενα, δίκην ἐποχικῶν ἐγκυκλίων, μέσα ἀπὸ τὰ τέσσερα τεύχη κάθε χρόνου. Ἀλλ' ἂς μποῦμε ξανά σ' αὐτὸν τὸν ἐνιαύσιο κυκλωτικὸ χορὸ, γιατί «ἀπ' ἔξω ἀπ' τὸ χορὸ πολλὰ τραγούδια λέμε» ὁπότε ἂς μὴν μὲ κρίνετε ἀυστηρά.

Τὸ λοιπόν, πολλές τέτοιες παροιμιώδεις ἐκφράσεις ὅπως ἡ παραπάνω, πιάνω τὸν ἑαυτὸ μου νὰ καταγράφει τὸ τελευταῖο καιρὸ. Στὰ ὅρια τοῦ παλιμπαίδισμοῦ κάθομαι και τὶς σημειῶνω, ὅπως τὶς προάλλες στὴ λαϊκὴ ὅπου ἕνας μικροπαραγωγὸς προσπαθοῦσε νὰ μὲ πείσει γιὰ τὴν ποιότητα τῶν προϊόντων και τὴν φρεσκάδα τῶν ζαρζαβατικῶν, ὥσπου μετὰ τὴ μακρόσυρτη ἀγόρευσὴ του, τοῦ λέω - Ἐκατὸ χρονῶν ἢ ἀλεπού, ἑκατὸν ἕνα τὸ ἀλεπουδάκι!

Ἄλλ' αὐτὸ μοῦ φέρνει στὸ νοῦ ἐκείνη τὴ παιδικὴ ἀντίληψη ποὺ ἔχεις γιὰ τὰ πράγματα κι ὅταν κάτι ἀπομυθοποιεῖται στὴν συνειδήσή σου, καταρρέει ἕνας ὀλόκληρος κόσμος. Ἐνα τέτοιο παράδειγμα, ἀπ' τὰ ἀμέριμα παιδιὰτα μου, ἦταν ὅταν συνειδητοποίησα τοὺς συσχετισμοὺς δυνάμεων στὸ ζωικὸ βασίλειο πὼς ἢ προαναφερθεῖσα πονηρὴ ἀλεπού συγγενεὺε μᾶλλον μὲ τὸ σκύλο και ὁ βασιλιάς τῆς ζούγκλας μὲ τὴ γάτα. Καὶ μέσα ἀπὸ τέτοιες διαψεύσεις καταλάβαινες ὅτι σιγὰ σιγὰ μᾶλλον ἐρχόσουν στὸ κόσμο τῶν μεγάλων. Κι ὅσο κι αν προστίθενται συναπτὰ τὰ ἔτη, ἐσὺ θέλεις πάντα νὰ νικᾷς ὁ δυνατὸς «τὰ κρείττω νικᾷ». Ἀλλὰ σὲ ἄλλα πράγματα ἤθελα νὰ ἀναφερθῶ, καθὼς ἴσως προῖδεάζει κι ὁ τίτλος και πολὺ φοβᾶμαι πὼς θα πηγαίνω ἀπ' τὸ ἕνα στὸ ἄλλο χωρὶς νὰ καταλήγω κάπου.

Ἄς ἀφήσω ὅμως τὶς προσωπικὲς διαψεύσεις, και νὰ προσθέσω ἕνα πιὸ γνωστὸ περιστατικὸ ἀπὸ τὴν ἀρχαιότητα. Κάποτε ἕνας Αἰγύπτιος ἱερέας ἀπευθυνόμενος πρὸς στὸ Σόλωνα παρατηρεῖ: «Ὡ Σόλων, Σόλων, Ἕλληνας

αἰεὶ παῖδες ἐστε, γέρων δέ Ἕλληνας οὐκ ἔστιν», δηλ. «Σόλωνα, Σόλωνα, ἐσεῖς οἱ Ἕλληνες μένετε πάντα παιδιὰ και δὲν ὑπάρχει κανένας γέροντας Ἕλληνας».

Δὲν ξέρω πὼς ἀκούγεται αὐτὸ τὸ αἰεὶ παῖδες στὴ σημερινὴ Ἑλλάδα ποὺ καταρρέει δημογραφικὰ, ἀλλ' ἴσως αὐτὴ ἢ συνειδητοποίηση τῆς παιδικότητας ὡς κληρονομιάς και ὡς ἐναπομείναςας ιδιότητας μπορεῖ νὰ σταλάξει λίγη παρηγοριὰ στὶς ταραγμένες καρδιές μας, και νὰ ἀναστοχαστοῦμε τὴν προτεραιότητα μας ὡς παιδιὰ στὴν βασιλεία τῶν οὐρανῶν, καθὼς τῶν γὰρ τοιοῦτων ἔστιν...

Και ὅπως κάθε χρόνο στὴν καρδιὰ τοῦ χειμῶνος γιορτάζουμε τὰ Χριστουγέννα, δηλαδή τὴν ἐνσάρκωση τοῦ Θεοῦ ποὺ μᾶλλον ἔρχεται νὰ μᾶς θυμίσει πὼς αὐτὸ τὸ ἀδύνατο κατὰ τοὺς ἀρχαίους «θεὸς δὲ ἀνθρώπων οὐ μείγνυται», θέλει νὰ γεννιέται κάθε χρόνο ὡς Παιδίον Νέον μ' ἕναν ἀλλιώτικο συσχετισμὸ δυνάμεις, διὰ τὸ ἀγιασθῆναι τῷ ἀνθρωπίνῳ τοῦ Θεοῦ τὸν ἀνθρώπων.

Κι ἐμεῖς ὡς ἄλλοι παῖδες εὐσεβείας συντραφέντες¹ ἂς καταφρονήσουμε κάθε δυσεβὲς πρόσταγμα, και ἐν μέσω κρίσεως, πολέμων και τῆς φλογὸς ἐστῶτες, ἂς ψάλλουμε, ὁ τῶν Πατέρων Θεὸς εὐλογητὸς εἶ.

Ἄλλο Κράτος και ἄλλο καρδιά. [...] Στοχάζομαι ὅτι παρόμοια παραδείγματα μποροῦν νὰ βοηθήσουν τὸν σύγχρονο ἄνθρωπο νὰ βρεῖ, ἐν ὀνόματι τοῦ παιδιοῦ και τῆς σχέσης του μὲ τὴ Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν, ἀσφαλῆ διέξοδο στοὺς καημοὺς και τὰ πάθη τοῦ καιροῦ μας.²

Επιμέλεια:

Mn. Nā.Σ

¹ Καταβασίεις Χριστουγέννων Ἰδὴ ζ'

² Ν.Γ. Πεντζίκης, Ἀπάντηση στὸ ἐρώτημα «γιὰ τὴν ἀποστολὴ τοῦ Ἑλληνισμοῦ σήμερα», περ. Εὐθύνη τχ. 84 Δεκεμβρίου 1978.

Ἴσως αὐτὴ ἡ συνειδητοποίηση τῆς παιδικότητας ὡς κληρονομιάς καὶ ὡς ἐναπομείνασας ιδιότητας μπορεῖ νὰ σταλάξει λίγη παρηγοριὰ στὶς ταραγμένες καρδιές μας, καὶ νὰ ἀναστοχαστοῦμε τὴν προτεραιότητα μας ὡς παιδιά στὴν βασιλεία τῶν οὐρανῶν, καθὼς τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν...

«Η ΑΝΤΙΘΕΣΗ ΓΕΝΝΑΤΑΙ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΜΙΑ ΘΕΣΗ» ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΩΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

Συνέντευξη με τον
κ. Αθανάσιο Στογιαννίδη

Επίκουρο Καθηγητή Σχολικής Παιδαγωγικής
και Διδακτικής Μεθοδολογίας του Μαθήματος
των Θρησκευτικών Τμήμα Θεολογίας ΑΠΘ

«Παρεμβολή»: Παρακολουθούμε το τελευταίο διάστημα, ένα παιχνίδι διπλωματίας και αμφίπλευρων υπαναχωρήσεων από τη μία και συνάμα βεβιασμένων δηλώσεων και σθεναρών τοποθετήσεων από την άλλη, μεταξύ Εκκλησίας και Πολιτείας για το μάθημα των θρησκευτικών και τη διδασκαλία αυτού στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Θα θέλαμε αρχικά να μας δώσετε μια μικρή εικόνα, μια περιληπτική περιγραφή της επικρατούσας κατάστασης και των αιτιών της διαφωνίας. Είναι τα σχολικά εγχειρίδια, το πρόγραμμα σπουδών, η μεθοδολογία ή μήπως κρύβεται μια σύγκρουση θα λέγαμε κόσμων, αξιών και πεποιθήσεων;

«Α.Σ.»: Κατά τη γνώμη μου το βασικό σημείο στο οποίο εντοπίζεται η διαφωνία ανάμεσα στην Ιεραρχία της Εκκλησίας της Ελλάδος και στην πολιτική εξουσία της χώρας μας είναι το γεγονός, ότι έχουν εκδοθεί νέα Προγράμματα Σπουδών για το Μάθημα των Θρησκευτικών, στα οποία έχει υπεισέλθει μία πληθώρα αναφορών σε άλλες θρησκευτικές παραδόσεις. Βέβαια, τα νέα Προγράμματα Σπουδών δεν συνιστούν και μία τόσο... νέα υπόθεση. Διερωτάται κανείς, για ποιον λόγο η σχετική συζήτηση έλαβε τόσο μεγάλη έκταση και δημοσιότητα μόλις τους τελευταίους μήνες, και όχι εδώ και 5 χρόνια. Συγκεκριμένα, το 2011 εκδόθηκαν νέα Προγράμματα για το Δημοτικό και το Γυμνάσιο· αυτά εφαρμόστηκαν πιλοτικά σε ορισμένα Δημοτικά και Γυμνάσια· το 2014 κυκλοφόρησε μία αναθεωρημένη έκδοσή τους. Για το Μάθημα των Θρησκευτικών που διδάσκεται στο Λύκειο, εκδόθηκαν νέα Προγράμματα Σπουδών το 2014, και αναθεωρήθηκαν το 2015. Χαρακτηριστικό στοιχείο όλων αυτών των Προγραμμάτων αποτελεί μία αλλαγή πλεύσης στους προσανατολισμούς του Μαθήματος των Θρησκευτικών.

Συγκεκριμένα: επιδιώκεται η καθιέρωση ενός διαπολιτισμικού μαθήματος, το οποίο θα αφορά σε όλους

τους μαθητές ανεξάρτητα από τις θρησκευτικές τους πεποιθήσεις, και θα συμβάλλει προς δύο κατευθύνσεις: α. στον θρησκευτικό εγγραμματισμό των μαθητών, δηλ. στην καλλιέργεια της ικανότητάς τους να γνωρίζουν βασικά θέματα για την Ορθόδοξη Εκκλησία, για τους αλλόδοξους (Ρωμαιοκαθολικούς και Προτεστάντες) αλλά και για τα σύγχρονα μεγάλα θρησκευτικά. β. στον πολιτισμικό εγκλιματισμό, δηλ. στην γνώση των βασικών στοιχείων που συνθέτουν τη φυσιογνωμία του ελληνικού πολιτισμού, βασική συνιστώσα του οποίου είναι και η ορθόδοξη παράδοση και ζωή.

Ποιο είναι το στοιχείο που προβληματίζει τη διοικούσα Εκκλησία εν προκειμένω; Πρόκειται για το γεγονός, ότι το νέο μάθημα παύει να παρουσιάζει τους προσανατολισμούς της Ορθόδοξης Εκκλησίας ως το κατεξοχήν νόημα ζωής, δηλ. να προσφέρει μία συγκεκριμένη ερμηνευτική προοπτική για τον άνθρωπο, τον κόσμο και τα πράγματα. Το νέο μάθημα προσανατολίζει γενικότερα προς την έννοια του θρησκευτικού φαινομένου ως πηγής έμπνευσης για τη δημιουργία πολιτισμού και αναζήτησης νοήματος για τη ζωή του ανθρώπου. Βέβαια, οι αναφορές στην Ορθόδοξη Εκκλησία είναι πολλές και συνθέτουν την πλειοψηφία· ωστόσο, ο μαθητής καλείται να διαμορφώσει την προσωπική του άποψη όχι μέσα από έναν συγκεκριμένο κοσμοθεωρητικό προσανατολισμό (όπως ίσχυε μέχρι τώρα), αλλά μέσα από την περιήγησή του σε διαφορετικές και ποικίλες ερμηνείες, με τις οποίες προσεγγίζουν διαφορετικές μεταξύ τους θρησκείες ορισμένα θέματα υπαρξιακού και οικουμενικού ενδιαφέροντος, όπως η ευτυχία, ο πόνος, η κοινωνική δικαιοσύνη κ.α. Επιτρέψτε μου στο σημείο αυτό να επισημάνω το εξής: ο διάλογος και η κριτική τοποθέτηση απέναντι σε ορισμένα πράγματα ξεκινούν εφόσον υφίσταται μία θέση. Η αντίθεση γεννάται μέσα από τη θέση. Τούτο συνεπάγεται, ότι ένα Αναλυτικό Πρόγραμμα του Μαθήματος των Θρησκευτικών θα πρέπει

να παρουσιάζει συγκεκριμένες ερμηνευτικές θέσεις, προκειμένου να συνεισφέρει στην καλλιέργεια της κριτικής σκέψης των μαθητών. Και στο σημείο αυτό, θεωρώ ότι υπάρχει κάποιο έλλειμμα στα νέα Προγράμματα Σπουδών.

«Π»: *Ακούμε συχνά πως βασική αιτία της προσπάθειας αλλαγής του μαθήματος των θρησκευτικών από την πλευρά της πολιτείας είναι ο ομολογιακός χαρακτήρας του μαθήματος. Ωστόσο, επιφανείς επιστήμονες, θεολόγοι αλλά και Μητροπολίτες της χώρας μας επισημαίνουν πως το μάθημα δεν έχει ουσιαστικά ομολογιακό χαρακτήρα και τονίζουν πως και με τα τρέχοντα σχολικά εγχειρίδια γίνεται ούτως ή άλλως αναφορά και συγκριτική μελέτη άλλων θρησκειών. Κατά τη γνώμη σας, έχει το μάθημα ομολογιακό χαρακτήρα στην χώρα μας και, αν ναι, κρίνετε ότι αυτό πρέπει να αλλάξει; Μπορείτε να μας δώσετε και μια εικόνα για το χαρακτήρα και το περιεχόμενο του μαθήματος σε άλλα ευρωπαϊκά κράτη;*

τερη αναφορά σε άλλες θρησκευτικές παραδόσεις, λόγω του ότι στο ελληνικό σχολείο προσέρχονται ολοένα και περισσότερα παιδιά από οικογένειες που δεν αποτελούν μέλη της Ορθόδοξης Εκκλησίας. (Η μετανάστευση και η προσφυγιά είναι δύο φαινόμενα τα οποία έχουν λάβει μεγάλη έκταση εσχάτως). Ως προς τη μεθοδολογία, χρειάζεται το μάθημα να γίνει πιο ελκυστικό, δηλ. να κερδίζει κάθε μέρα και περισσότερο το ενδιαφέρον των μαθητών, και να μην θεωρείται απλώς ως ένα υποχρεωτικό μάθημα γενικής παιδείας στο οποίο θα πρέπει οι μαθητές να εξεταστούν για να πάρουν κάποιον βαθμό απαραίτητο για το απολυτήριό τους.

Ως προς το τελευταίο σκέλος της ερώτησης, αναφορικά με το τι συμβαίνει σε άλλα ευρωπαϊκά κράτη, βλέπουμε ότι υπάρχει μία εξαιρετική ποικιλία μοντέλων του Μαθήματος των Θρησκευτικών. Θα περιοριστώ μόνο στο γερμανικό μοντέλο του Ομολογιακού Μαθήματος των Θρησκευτικών (konfessioneller Religionsunterricht). Το μάθημα αυτό χαρακτηρίζεται ως «ομολογιακό» όχι γιατί αποσκοπεί στην υπεράσπιση κάποιας συγκεκριμένης

Ο διάλογος και η κριτική τοποθέτηση απέναντι σε ορισμένα πράγματα ξεκινούν εφόσον υφίσταται μία θέση. Η αντίθεση γεννάται μέσα από τη θέση. Τούτο συνεπάγεται, ότι ένα Αναλυτικό Πρόγραμμα του Μαθήματος των Θρησκευτικών θα πρέπει να παρουσιάζει συγκεκριμένες ερμηνευτικές θέσεις, προκειμένου να συνεισφέρει στην καλλιέργεια της κριτικής σκέψης των μαθητών.

«Α.Σ.»: Όντως, τα τελευταία χρόνια το Μάθημα των Θρησκευτικών στην Ελλάδα δεν έχει ομολογιακό χαρακτήρα, δηλ. δεν επιδιώκει να εμπνεύσει στους μαθητές ότι η ορθόδοξη πίστη είναι η μοναδική αλήθεια, ούτε και να τους οδηγήσει στην κοινωνική τους ένταξη μέσα στους κόλπους της Εκκλησίας· το Μάθημα των Θρησκευτικών έχει περισσότερο έναν γνωσιοκρατικό χαρακτήρα, δηλ. στοχεύει στο να αποκτήσουν οι μαθητές κάποιες γνώσεις, αλλά και να οικειωθούν ορισμένες στάσεις ζωής. Η εμπειριστατωμένη εισήγηση του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτη Ναυπάκτου και Αγ. Βλασίου κ. Ιεροθέου, ενώπιον της Ιεραρχίας της Εκκλησίας της Ελλάδος στις 09.03.2016, συνιστά κατά τη γνώμη μου μία ενδιαφέρουσα μελέτη, μέσα από την οποίαν καταδεικνύεται ο μη ομολογιακός χαρακτήρας του Μαθήματος των Θρησκευτικών στα Αναλυτικά Προγράμματα και Σχολικά Εγχειρίδια που συγγράφηκαν πριν κυκλοφορήσουν και πριν τεθούν σε ισχύ τα Νέα Προγράμματα Σπουδών. Βέβαια, τα μέχρι πρότινος ισχύοντα Αναλυτικά Προγράμματα και Σχολικά Εγχειρίδια επιδέχονται αρκετές αλλαγές, τόσο ως προς τα περιεχόμενα όσο και ως προς τη μεθοδολογία της διδασκαλίας.

Ως προς τα περιεχόμενα θα πρέπει να γίνει μία ευρύ-

θησκευτικής Ομολογίας, αλλά διότι εξετάζει τα θέματα μέσα από μία συγκεκριμένη ερμηνευτική προοπτική, την οποίαν εκφράζει τόσο ο εκπαιδευτικός όσο και το Αναλυτικό Πρόγραμμα. Σκοπός του Ομολογιακού Μαθήματος των Θρησκευτικών είναι να δώσει στα παιδιά και τους εφήβους τη δυνατότητα να διαμορφώσουν με κριτικό πνεύμα μία προσωπική άποψη για το θρησκευτικό φαινόμενο. Η προσωπική αυτή άποψη μπορεί να είναι είτε η πλήρης αποδοχή της οικείας θρησκευτικής παράδοσης, είτε η εν μέρει αποδοχή της είτε ακόμη και η άρνηση. Αυτό που επιδιώκει το Μάθημα των Θρησκευτικών δεν είναι βέβαια το να αποδεχτούν ή να αρνηθούν οι νέοι μία συγκεκριμένη θρησκευτική παράδοση, και τούτο διότι το Μάθημα των Θρησκευτικών, ας το επαναλάβουμε, δεν αποσκοπεί στο να ενταχθούν οι νέοι στην λατρευτική ζωή της Εκκλησίας. **Άλλος είναι ο σκοπός του: οτιδήποτε και αν επιλέξουν στη ζωή τους ως νόημα, φιλοσοφία, κοσμοθεωρία ή θρησκεία, να το επιλέξουν κατόπιν κριτικής σκέψης, όπως επίσης και κατόπιν αυτοκριτικής, δηλ. κριτικής απέναντι στον εαυτό τους.** Με άλλα λόγια, το Ομολογιακό Μάθημα των Θρησκευτικών επιδιώκει να καταστήσει ικανούς τα παιδιά και

τους εφήβους να τεκμηριώνουν και να δικαιολογούν την άποψή τους αναφορικά με θέματα τα οποία συνδέονται με τον κοσμοθεωρητικό τους προσανατολισμό και τη θρησκευτική τους ταυτότητα. Και όταν οι μαθητές είναι σε θέση να κάνουν κάτι τέτοιο, τότε τίθενται οι προϋποθέσεις ώστε να εξελιχθούν και σε ώριμους και συνειδητούς πολίτες. Διότι, άλλωστε, η θρησκευτική ταυτότητα είναι μία σημαντική συνιστώσα του πολίτη των μοντέρνων κοινωνιών.

Το γερμανικό μοντέλο του Ομολογιακού Μαθήματος των Θρησκευτικών παρουσιάζει στους μαθητές συγκεκριμένες θέσεις, συγκεκριμένη ερμηνευτική προοπτική, όχι για να την επιβάλλει, αλλά για να εκκινήσει τη διαδικασία του διαλόγου. Πρόκειται, κατά τη γνώμη μου, για μία παι-

πως: «Τα νέα θρησκευτικά και ο νέος τύπος διδασκαλίας τους ξεκινούν από φέτος, με βάση τα προγράμματα που έχουν αποσταλεί στα σχολεία, θα γίνουν τα ανάλογα επιμορφωτικά σεμινάρια για τους εκπαιδευτικούς, τη χρονιά αυτή, όπως συμβαίνει με όλα τα μαθήματα, θα γίνει μια αξιολόγηση των προγραμμάτων που στη σχολική πράξη έγινε για 3 χρόνια σε πιλοτικό επίπεδο σε αρκετά σχολεία τώρα σε όλα και όλες τις τάξεις και στο τέλος της χρονιάς θα συγγραφούν τα νέα βιβλία». Άρα ουσιαστικά φέτος παραμένουν τα ίδια βιβλία αλλά γίνεται επιλεκτική χρήση αυτών με βάση συγκεκριμένες μεθοδολογίες του ΥΠΕΠΘ; Τι έπεται από Ιούνιο με τη συγγραφή των νέων σχολικών εγχειριδίων;

Το Ομολογιακό Μάθημα των Θρησκευτικών επιδιώκει να καταστήσει ικανούς τα παιδιά και τους εφήβους να τεκμηριώνουν και να δικαιολογούν την άποψή τους αναφορικά με θέματα τα οποία συνδέονται με τον κοσμοθεωρητικό τους προσανατολισμό και τη θρησκευτική τους ταυτότητα. Και όταν οι μαθητές είναι σε θέση να κάνουν κάτι τέτοιο, τότε τίθενται οι προϋποθέσεις ώστε να εξελιχθούν και σε ώριμους και συνειδητούς πολίτες.

δαγωγική αναγκαιότητα. Η παιδαγωγική αναγκαιότητα, εν προκειμένω, συνίσταται στο ότι ο νέος άνθρωπος πρέπει να καταστεί ικανός να οικοδομήσει μία κριτική θεώρηση και μία τεκμηριωμένη άποψη για θέματα που σχετίζονται με το θρησκευτικό φαινόμενο· για να το επιτύχει αυτό, έχει ανάγκη από ορισμένες θέσεις, πάνω στις οποίες μπορεί να διαλεχθεί· θέσεις για να απορρίψει, θέσεις για να αντικρούσει, αλλά και – γιατί όχι - θέσεις για να υιοθετήσει. **Η ύπαρξη θέσεων είναι παιδαγωγική αναγκαιότητα, λόγω του ότι η αγωγή έχει πάντοτε έναν σκοπό. Και ο σκοπός αυτός από μόνος του εκφράζει μία θέση. Και η θέση αυτή θα πρέπει να είναι εμφανής και ορατή στους μαθητές, έτσι ώστε να γνωρίζουν με ποιον και με τι διαλέγονται.** Αν τα στοιχεία αυτά του διαλόγου δεν είναι εμφανή, τότε εμποδίζεται η ανάπτυξη της κριτικής σκέψης. Στη δική μας ελληνική πραγματικότητα, η ερμηνευτική αυτή προοπτική ως παιδαγωγικό και διδακτικό εργαλείο διαλόγου και καλλιέργειας της κριτικής σκέψης, θα μπορούσε κάλλιστα να είναι η ορθόδοξη παράδοση και ζωή. Αυτή η προσέγγιση απουσιάζει, κατά την άποψή μου, από τα νέα Προγράμματα Σπουδών, και για τον λόγο αυτό θεωρώ ότι εδώ υπάρχει κάποιο έλλειμμα παιδαγωγικής και διδακτικής φύσεως.

«Π»: Ας περάσουμε σε κάτι πιο πρακτικό που γεννά σημαντικά ερωτηματικά. Ο Υπουργός Παιδείας σε πρόσφατη συνέντευξη του σε ραδιοφωνικό σταθμό δήλωσε

«Α.Σ.»: Η Ιεραρχία της Εκκλησίας της Ελλάδος έχει ορίσει μία επιτροπή αποτελούμενη από τρεις Μητροπολίτες. Η επιτροπή αυτή με τη συνεισφορά επιστημόνων και εμπειρογνομόνων που η ίδια έχει επιλέξει, θα αξιολογήσει τα νέα Προγράμματα Σπουδών του Μαθήματος των Θρησκευτικών, με σκοπό να προτείνει στο κράτος τροποποιήσεις, διορθώσεις και βελτιώσεις. Ας μη βιαζόμαστε να εξάγουμε συμπεράσματα. Εννοώ, ας δούμε πρώτα τι θα αποφανθεί η επιτροπή αυτή, όπως επίσης και ποια επιχειρήματα και προτάσεις θα παρουσιάσει η επιτροπή αυτή στην πολιτική ηγεσία για τα εκπαιδευτικά πράγματα στη χώρα μας. Και εγώ προσωπικά, περιμένω με πολύ ενδιαφέρον τα αποτελέσματα και τα πορίσματα των εργασιών της επιτροπής αυτής. Στο δια ταύτα: αυτό που ισχύει για το τρέχον σχολικό έτος είναι τα νέα Προγράμματα Σπουδών, για το οποία έχει εκδοθεί σχετικό ΦΕΚ· ωστόσο, υπάρχει η δυνατότητα αξιοποίησης διδακτικού υλικού από τα μέχρι πρότινος υφιστάμενα Σχολικά Εγχειρίδια.

«Π»: Πιστεύετε πως το μάθημα των Θρησκευτικών αποτελεί την απαρχή της πολυσυζητημένης συζήτησης για πλήρη διαχωρισμό εκκλησίας-κράτους; Τι πιστεύετε ότι θα σήμαινε ένας τέτοιος διαχωρισμός στην πράξη;

«Α.Σ.»: Δεν είμαι σε θέση να γνωρίζω, εάν το Μάθημα των Θρησκευτικών συνδέεται με άλλα ζητήματα που αφορούν στις σχέσεις Κράτους και Εκκλησίας. Πάντως,

αν και δεν ενδιατρίβω στην επιστημονική περιοχή του Κανονικού και Εκκλησιαστικού Δικαίου, γνωρίζω ότι οι ρόλοι Εκκλησίας και Πολιτείας με βάση την υφιστάμενη νομοθεσία είναι διακριτοί. Και αν ακόμη τελικά οδηγηθούμε σ' έναν πλήρη διαχωρισμό Κράτους-Εκκλησίας, η Εκκλησία και πάλι θα πρέπει να συνάψει συμφωνίες νομοθετικού περιεχομένου με το Κράτος, όπως π.χ. συμβαίνει σε πολλές χώρες της Ευρώπης με τα λεγόμενα κοκκορδάτα. Δηλ. όπως και να έχουν τα πράγματα, οι σχέσεις Κράτους και Εκκλησίας σε κάθε περίπτωση θα πρέπει να προσδιορίζονται με νομοθετικά κείμενα. Τέλος, νομίζω ότι είναι ανάγκη να κατανοήσουμε με πληρότητα και σαφήνεια τι ακριβώς εννοούμε με τον όρο «χωρισμός Κράτους-Εκκλησίας»· διότι άλλο πράγμα είναι οι σχέσεις Κράτους και Εκκλησίας και άλλο οι σχέσεις Εκκλησίας και Κοινωνίας. Τούτο το δεύτερο έχει να κάνει με την

παρουσία της Εκκλησίας μέσα στην κοινωνική ζωή· και η παρουσία αυτή είναι κάτι που δύσκολα μπορείς να αποκόψεις από τη ζωή της ελληνικής κοινωνίας.

«Π»: *Κύριε Στογιαννίδη σάς ευχαριστούμε πολύ.*

Επιμέλεια:

Κλεάνθης Νιζάμης
MSc Βιολόγος & Φοιτ. Θεολογίας ΑΠΘ

"Σχετικά με το μάθημα των Θρησκευτικών μπορείτε να διαβάσετε ενδιαφέροντα άρθρα στα περιοδικά Ακτίνες (τ. Ιανουαρίου-Φεβρουαρίου 2017) και Ελληνοχριστιανική Αγωγή (τ. Σεπτεμβρίου-Οκτωβρίου 2016)"

ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΩΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΩΝ ΣΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ. ΜΙΑ ΑΓΙΟΡΕΙΤΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΙ

*Ἀρχιμ. Βασιλείου Γοντικάκη
Προηγούμενου Ἱερᾶς Μονῆς Ἰβήρων*

Ακούμε τὸ θέμα ποὺ ὑπάρχει. Καταλαβαίνουμε τὰ προβλήματα. Δεχόμαστε τὶς δυσκολίες. Ὑπάρχουν καινούργιες συνθήκες ζωῆς. Βρίσκονται μαζί μὲ τὰ ὀρθόδοξα παιδιά τῆς Ἑλλάδος ξένα, ἄλλης καταγωγῆς καὶ ἄλλων παραδόσεων. Πρέπει νὰ βρεθῆ ἕνας τρόπος νὰ μπορέσουμε νὰ συμβιώνουμε, νὰ ἀνεχόμαστε τὸν ἄλλον τῆς ἄλλης παραδόσεως. Βρισκόμαστε σὲ νέα ἐποχή. Εὐκόλα μετακινῶνται πληθυσμοί. Μεταφέρονται πληροφορίες, γνώσεις καὶ ἐμπορεύματα. Πρέπει νὰ εἶναι τὸ σχολεῖο ἀνοικτὸ, ἀνεκτικὸ. Καὶ τὰ δικά μας παιδιά νὰ τὸ καταλάβουν, νὰ τὸ δεχθοῦν. Καὶ τὰ ξένα παιδιά νὰ μὴν αἰσθάνονται ξένα, ἀλλὰ νὰ τρέφονται ἀπὸ τὴ μιὰ πηγὴ τῆς ἀλήθειας.

Γίνεται συζήτηση. Προβληματίζονται πολλοί. Προτείνονται λύσεις: τὸ σχολεῖο νὰ ἔχη ἕνα χαρακτῆρα θρησκευτολογικὸ. Νὰ μείνῃ ὁμολογιακὸ ἐφόσον ἡ συντριπτικὴ πλειοψηφία, σχεδὸν ὁλόκληρη, εἶναι ὀρθόδοξη. Νὰ πάρῃ χαρακτῆρα πῶς ἀνοικτὸ, μὲ γνωσιολογικὸ περιεχόμενο. Τὰ ἀκούμε, τὰ βλέπομε, τὰ κατανοοῦμε. Ὑπάρχει πρόβλημα. Ἀλλὰ ἔτσι ποὺ τίθεται προκαλεῖ δυσκολίες. Δημιουργοῦνται ἀντιμαχόμενες παρατάξεις. Ὅλοι ἰσχυρίζονται ὅτι ξεκινοῦν ἀπὸ τὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία. Δὲν ἀρνοῦνται ἀλλὰ κηρύττουν τὴν Ὁρθόδοξη παράδοσι. Ἀλλὰ ἐνῶ αὐτὰ λέγονται οἱ διαφωνίες ὑπάρχουν. Τὸ χάσμα φαίνεται μεγάλο. Βλέποντας τὸ θέμα ὅλο ἀπὸ τὴ δική μας πλευρὰ τὸ βλέπομε σοβαρὸ καὶ ταυτόχρονα ἀνύπαρκτο.

Ἐρχόμενοι στὸ Ἅγιον Ὄρος μπαίνομε σὲ ἕνα σχολεῖο. Γινόμαστε ἰσόβιοι μαθητές. Σπουδάζομε καὶ ζοῦμε τὴ λειτουργικὴ θεολογία τῆς Ἐκκλησίας. Ἐδῶ βρίσκομε τὴν ἀπάντησι γιὰ τὸ θέμα. «Ἐν αὐτῇ γὰρ ζῶμεν καὶ κινούμεθα καὶ ἐσμεν». Νοιώθομε νὰ εἶναι κάτι ἄλλο πανανθρώπινο καὶ θεϊκό. Δὲν εἶναι μιὰ θρησκευτικὴ ἄποψι. Εἶναι μιὰ θεοφάνεια· φανέρωσι τοῦ ἀοράτου, ἀκαταλήπτου καὶ

ἀπροσίτου Θεοῦ. Στὶς ἀντιρρήσεις ποὺ μπορεῖ νὰ προκληθοῦν ἀπὸ τὰ λεγόμενά μας, ἀπλῶς λέμε: ἀφῆστε μας νὰ μιλήσωμε γιὰ τὸ θέμα. Ἀφῆστε μας νὰ σιωπήσωμε. Νὰ πᾶμε στὴν ἄκρη. Νὰ μὴν ἐμποδίζομε κανένα. Νὰ ποῦμε: «Ἐρχου καὶ ἴδε» (Ἰω. 1, 46). Δὲν μπορεῖς νὰ πῆς τὰ ἄρρητα.

Ζώντας μέσα στὴν Ἐκκλησία ἐκπλήττεσαι. Δὲν πλησιάζεις τὸ μυστήριον τῆς ζωῆς διανοητικά. Γνωρίζεις τὸν Θεὸ ὡς πλησμονὴ ἀγάπης, ἀλήθειας καὶ κάλλους. Βαπτίζεσαι ὁλόκληρος στὰ νάματα τῆς χάριτος. Γνωρίζομε τὴν ἄφατη ἀγάπη τοῦ Θεοῦ: Γίνεται ἄνθρωπος. Ταπεινώνεται. Θυσιάζεται. Δὲν κρίνει κανένα. Δέχεται νὰ κριθῆ ἀπὸ ὅλους. Τὰ πάντα ὑπομένει γιὰ νὰ σώσῃ τὸν ἄνθρωπο, γιὰ νὰ σώσῃ τὴν ἐλευθερία του. Παραξενεύεσαι καὶ μένεις ἄφωνος μπροστὰ σ' αὐτὴ τὴν ταπεινώσι, τὸ ἔλεος, τὴ φιλανθρωπία.

Βλέπεις πῶς ἐπεμβαίνει. Δὲν τιμωρεῖ τὸν ἀδύνατο. Αἶρει τὴν ἁμαρτία τοῦ κόσμου. Κατακρίνει τὴν ἁμαρτία ἐν τῇ ἑαυτοῦ σαρκί. Σὲ ἐκπλήττει μὲ τὴ συμπεριφορὰ του. Εἶναι ὁ Παντοκράτωρ καὶ παντοδύναμος. Πολιτεύεται ὡς ἀδύνατος καὶ ἀνύπαρκτος γιὰ νὰ μπορέσῃ νὰ ἀναπτύχῃ ὁ ἄνθρωπος. Φεύγει ἀπὸ ἀγάπη. «Συμφέρι ὑμῖν ἵνα ἐγὼ ἀπέλθω». Καὶ τὴν ἴδια στιγμὴ εἶναι ὁ ἀοράτως παρὼν ποὺ τὰ κάνει ὅλα γιὰ τὴ σωτηρία ὄλων. Εἶναι ὁ προσφέρων καὶ προσφερόμενος καὶ προσδεχόμενος καὶ διαδιδόμενος στὴ σωτηρία τοῦ σύμπαντος κόσμου. Ἡ διαγωγή Του μᾶς κρίνει.

Μέγα τὸ μυστήριον τοῦ Θεοῦ. Μέγα τὸ μυστήριον τοῦ ἀνθρώπου· τοῦ μικροῦ, τοῦ ἄρρωστου, φυλακισμένου καὶ ξένου. Εἶναι Θεὸς καὶ γίνεται ἄνθρωπος. Εἶναι Θεᾶνθρωπος καὶ ὁμολογεῖ: «Ἐγὼ εἶμι σκώληξ καὶ οὐκ ἄνθρωπος». Ταπεινώνεται. Πάει πῶς κάτω ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο. Θέλει νὰ σώσῃ τὸν περιφρονημένο καὶ ἐλάχιστο. Θέλει νὰ θεώσῃ τὸ ἀνθρώπινο.

Δὲν εἶναι ἄλλο ἢ ὁμολογία τῆς θεϊκῆς δυνάμεως καὶ

του κύρους· και ἄλλη ἡ συντριβὴ τῆς ταπεινώσεώς Του. Τὸ «ἐγὼ εἰμι σκώληξ καὶ οὐκ ἄνθρωπος» λέει διὰ τῆς διαγωγῆς του ξεκάθαρα: Ἐγὼ εἶμαι Θεὸς καὶ ὄχι ἄνθρωπος. Μόνον ἓνας Θεὸς μπορεῖ τόσο νὰ ταπεινωθῆ καὶ νὰ φανερώσῃ τὴ θεϊκὴ δόξα τῆς ταπεινώσεως. Καὶ γιὰ τὸν πιστὸ· δὲν εἶναι ἄλλο ἡ ὁμολογία τῆς πίστεως καὶ ἄλλο ἡ προσφορὰ τῆς ἀγάπης πρὸς ὅλο τὸν κόσμον. Τὸ ἓνα πολῦτιμο ποῦ ἔχει νὰ προσφέρῃ εἶναι ἡ ἀλήθεια τῆς πίστεως.

Ἀμέσως δημιουργεῖται ἄλλο κλίμα. Ἀποκτᾶς ἄλλη συνείδησι τοῦ τί εἶναι Θεός, τί κόσμος καὶ τί ἄνθρωπος. Δὲν παίρνεις θέσι ἀμυνομένου, ἀλλὰ γεμίζεις μὲ τὸ δέος τοῦ προσκυνητοῦ ποῦ συγκλονίζεται ἀπὸ τὸ θεϊκὸ μεγαλεῖο τῆς ἀγάπης ποῦ σὲ περιβάλλει. Ἀποκτᾶς ἄλλες αἰσθήσεις. Γίνεσαι μιὰ αἴσθησι. Κάνεις διάγνωσι τῆς ἀξίας τοῦ κάθε ἀνθρώπου καὶ πράγματος. Γνωρίζεις τὸν ἄγνωστο. Πλησιάζεις τὸν ἄφθαστο. Αὐτὸς σὲ πλησιάζει. Γι' αὐτὸ τὸ «γνόντες τὸν Θεὸν» ἐκφράζεται μὲ τὸ «γνωσθέντες ὑπὸ τοῦ Θεοῦ» (Γαλ. 4, 9).

“Ὅλα μετροῦνται διαφορετικὰ, μεταμορφώνονται

χαρίσματα τοῦ Πνεύματος.”Ἐτσι ὁ καθένας τρέφεται μὲ τὴν χάρι τῆς αἰωνιότητος.

Μὲ τὴν ὑπομονὴ καὶ τὴν ἀγάπην δέχεται ὁ ἄνθρωπος τὴ θεία ἐπίσκεψι. “Ὅλα εἶναι εὐλογία: “Ὅταν μᾶς χαρίζῃ τὴν ὑγεία, μᾶς τρέφει πνευματικὰ. “Ὅταν ἐπιτρέπῃ δοκιμασίες, μᾶς χαρίζει τὰ ἀνέλπιστα. Στὸ τέλος πρὸ μεγάλη παράκλησι καὶ ἀστείρευτη χαρὰ ἔρχεται ἀπὸ τὶς δοκιμασίες. Οὔτε χαίρεσαι μόνο στὴ χαρὰ, οὔτε στυγνάζεις στὴ θλίψι. Ἀναπαύεσαι σὲ Αὐτὸν ποῦ εἶναι Θεὸς ἐλέους, οἰκτιρμῶν καὶ φιλανθρωπίας. Καταλήγεις σὲ μία αἴτησι: Γενηθῆτω τὸ θέλημά σου. Χωρὶς αὐτὸν τίποτε δὲν ἔχει νόημα. Μὲ τὴ χάρι Του ὅλα μετατρέπονται, πρὸ παντὸς τὰ ἐπώδυνα, σὲ εὐλογίες.

Ὁ ἄνθρωπος πλάσθηκε ἀπὸ τὸν Θεὸ μὲ μιὰ ψυχὴ ποῦ ξεπερνᾷ τὴν ἀξία ὅλου τοῦ κόσμου, καὶ μὲ μιὰ δίψα ποῦ δὲν σβῆνει μὲ ὅλες τὶς χαρὲς καὶ τὶς ἐπιτυχίες. Ὅλο τὸν κόσμον νὰ τοῦ δώσῃς μένει ἀνικανοποίητος καὶ νησιτικός. Στὸ ἐλάχιστο τὸ θεϊκὸ χάρισμα βρίσκει τὸ πᾶν ποῦ

Μὲ τὴν ὑπομονὴ καὶ τὴν ἀγάπην δέχεται ὁ ἄνθρωπος τὴ θεία ἐπίσκεψι. “Ὅλα εἶναι εὐλογία: “Ὅταν μᾶς χαρίζῃ τὴν ὑγεία, μᾶς τρέφει πνευματικὰ. “Ὅταν ἐπιτρέπῃ δοκιμασίες, μᾶς χαρίζει τὰ ἀνέλπιστα. Στὸ τέλος πρὸ μεγάλη παράκλησι καὶ ἀστείρευτη χαρὰ ἔρχεται ἀπὸ τὶς δοκιμασίες. Οὔτε χαίρεσαι μόνο στὴ χαρὰ, οὔτε στυγνάζεις στὴ θλίψι. Ἀναπαύεσαι σὲ Αὐτὸν ποῦ εἶναι Θεὸς ἐλέους, οἰκτιρμῶν καὶ φιλανθρωπίας. Καταλήγεις σὲ μία αἴτησι: Γενηθῆτω τὸ θέλημά σου. Χωρὶς αὐτὸν τίποτε δὲν ἔχει νόημα. Μὲ τὴ χάρι Του ὅλα μετατρέπονται, πρὸ παντὸς τὰ ἐπώδυνα, σὲ εὐλογίες.

θεϊκά. “Ὅλα εἶναι φανέρωσι αὐτῆς τῆς ἀγάπης· καὶ ὅταν μᾶς συμπαραστέκεται στοργικὰ καὶ ὅταν μᾶς ἐγκαταλείπει διακριτικὰ. Στὸν ἀπόστολο Πέτρο ποῦ ζητᾷ νὰ βαδίσῃ ἐπὶ τῶν ὑδάτων καὶ νὰ ἔλθῃ πρὸς Αὐτόν, ἀπὸ ἀγάπην τοῦ δίδει τὴ δύναμι. Στὴ συνέχεια, ἀπὸ τὴν ἴδια ἀγάπην κινούμενος αἶρει τὴν χάρι Του, καὶ ὁ Πέτρος βυθίζεται. Τότε ἀπὸ μέσα του φυσιολογικὰ βγαίνει ἡ κραυγὴ· Ἐπιστάτα ἀπολλύμεθα, σῶσε μας.

Ἡ μεγαλωσύνη τοῦ Θεοῦ φανερόνεται στὴ θυσία τῆς ἀγάπης καὶ στὴν κένωσι τῆς προσφορᾶς. Τὸ μεγαλεῖο τοῦ ἀνθρώπου βρίσκεται καὶ ἀναπτύσσεται μέσα στὸ πνεῦμα τῆς εὐγνωμοσύνης, τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς εὐχαριστίας πρὸς Αὐτὸν ποῦ προσφέρεται ὡς τροφὴ τοῦ παντὸς κόσμου, ὡς ἄρτος οὐράνιος, μελιζόμενος καὶ μὴ διαιρούμενος, πάντοτε ἐσθιόμενος καὶ μηδέποτε δαπανώμενος. Στέλνει τὸ Πνεῦμα του, τὸ ἀπαθῶς μεριζόμενον καὶ ὀλοσχερῶς μετεχόμενον. Σὲ κάθε ἄγια μερίδα θείου Ἄρτου βρίσκεται ὅλος ὁ Χριστὸς. Σὲ κάθε χάρισμα ὅλα τὰ

ἀκατάπαυστα ξεπερνιέται καὶ πάει παραπέρα. Αὐτὸ τὸ ἐλάχιστο μὲ τὸν ἀτελεύτητο δυναμισμό δὲν κατορθώνεται μὲ ἱκανότητες καὶ προσπάθειες ἀνθρώπινες. Εἶναι δῶρο τοῦ Ἐνὸς ποῦ δίδεται ἐξαίφνης στὸν ἐλάχιστο καὶ ταπεινὸ ποῦ μόνον ἀγαπᾷ, ὑπομένει καὶ ἐλπίζει, ἀκόμα καὶ ὅταν ὅλα χάνονται.

Ἐχει σαρκωθῆ ἡ ἀλήθεια τῆς ἀγάπης ποῦ καταργεῖ τοὺς χωρισμοὺς καὶ τὸν θάνατο. Αὐτὴ τὴ σαρκωθεῖσα ἀλήθεια καὶ τὴν ἀγάπην γνωρίζομε. Αὐτὴ μᾶς ἔφερε ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι. Αὐτὴ μᾶς σώζει δωρεάν. Αὐτὴν ὁμολογοῦμε καὶ κηρύττομε. Σ' αὐτὴν ἐγκαταλείπομε τὴν ζωὴν ἡμῶν ἅπασαν καὶ τὴν ἐλπίδα. Σ' αὐτὴν ἐγκαταλείπομε τὰ παιδιὰ ὅλου τοῦ κόσμου γιὰ νὰ προκόψουν.

Τὸ σύνολο τῆς ζωῆς στὴν Ἐκκλησία γνωρίζεται ὡς μία ἑορτή, ἓνα πανηγύρι χαρᾶς. Μέσα σ' αὐτὸ τὸ πανηγύρι τῆς ζωῆς καὶ τῆς εὐφροσύνης βάζει ἡ ὀρθόδοξη ἀγωγή τὰ παιδιὰ. Νοιώθουν τὴ ζεστασιά τῆς ἀγάπης καὶ τὴν χαρὰ τοῦ παιχνιδιοῦ. Ὅσο περνᾷ ὁ καιρὸς

καὶ μεγαλώνουν, γεννιούνται μέσα τους νέα ἐρωτήματα καὶ προβλήματα: Φυσιολογικά ἔρχονται καὶ οἱ ἀπαντήσεις. Τότε βλέπουν τὰ ἀπλὰ λόγια, οἱ ἦχοι καὶ οἱ εἰκόνες τῆς λειτουργικῆς θεολογίας, νὰ ἔχουν τόσο περιεχόμενο καὶ βάθος πού οὔτε τὸ καταλάβαινες οὔτε τὸ χρειαζόσουν ὅταν ἦσουν μικρὸ παιδί.

Τὸ παιδί καίρεται τὰ παιχνίδια καὶ τὴ ζωὴ. Λυπᾶται μιὰ στιγμή γιατί τὰ χάνει (τὰ παιχνίδια τοῦ παιδιοῦ καὶ τὴ νεότητα τοῦ ἐφήβου). Αὐτὰ πού ἀκολουθοῦν εἶναι ἐκπληκτικώτερα καὶ μονιμώτερα. Μπαίνει στὴν παράδοσι τοῦ Ἀποστόλου πού ὁμολογεῖ: «ὅταν ἀσθενῶ τότε δυνατός εἶμι». «Χαίρω ἐν τοῖς παθήμασί μου». Καὶ μὲ τὴν πάροδο τοῦ χρόνου. Ἔρχονται δυσκολίες. Δὲν σταματοῦν τὰ βάσανα. Ἀλλὰ τὰ πάντα μεταβάλλονται σὲ εὐλογία καὶ ἀγαλλίασι. Ὁ δημιουργὸς καὶ προνοητὴς τῆς ζωῆς μας, κάθε φορὰ μᾶς δίδει αὐτὸ πού χρειαζόμαστε. Ὅλα δι' Αὐτοῦ ἀποδεικνύονται καλά: ὁ σταυρὸς, οἱ πειρασμοί, οἱ δοκιμασίες. Ἐνισχύεσαι ἀπὸ τὶς δοκιμασίες, καὶ δυναμώνεις ἀπὸ τὶς ἀσθένειες. Τρέφονται οἱ ρίζες σου ἀπὸ τὶς πίκρες τῆς ζωῆς καὶ βλαστάνουν τὰ κλαδιά σου στοὺς φωτεινοὺς οὐρανοὺς τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς ἐπεκτάσεως.

Δὲν διδάσκεσαι ἐγκυκλοπαιδικὰ τὸ φαινόμενο

πού εἶμαι ἄξιος κάθε καταδίκης μὲ τὶς ἀμαρτίες μου. Καὶ ζῆς τὸ γεγονός τῆς θείας ἐπισκέψεως καὶ παρακλήσεως. Ζῆς τὸ θαῦμα τῆς θείας παρουσίας. Νοιώθεις τὸ θαῦμα πῶς δημιουργεῖται ὁ κόσμος ἐκ τοῦ μὴ ὄντος ἀπὸ περισσεύματα ἀγάπης. Πῶς σαρκούται ὁ Λόγος καὶ Θεός. Πῶς ἡ ἀνθρώπινη φύσι, ὁ ἄνθρωπος, ἡ Παρθένης Μαρία γεννᾷ τὸν Θεὸ καὶ ἀναδεικνύεται Θεοτόκος.

Αὐτὰ εἶναι ὑπὲρ φύσιν καὶ αἴσθησιν, ἀλλὰ ἔτσι ἐνεργεῖ ὁ Θεός. Καὶ γι' αὐτὰ τὰ θαυμάσια ἔχει πλάσει τὸν ἄνθρωπο. Ὅλα τὰ μεγάλα γίνονται ἀκόπως, εἶναι δῶρα τοῦ Θεοῦ· δίδονται ἐξαίφνης, χωρὶς νὰ τὸ περιμένεις, στοὺς ἥρωες τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ὑπομονῆς. Ζῆς μιὰ ὀλόκληρη ζωὴ πόνων, γιὰ νὰ φτάσης σὲ μιὰ στιγμή πού ταυτίζεται μὲ τὴν αἰωνιότητα· μὲ τὴν ἐλευθερία τῆς σωτηρίας. Σὰν τὸν ληστὴ πού καταλήγει κρεμασμένος πάνω στὸν σταυρὸ νὰ πῆ μιὰ φράσι: «Μνήσθητί μου, Κύριε, ὅταν ἔλθης ἐν τῇ βασιλείᾳ σου». Καὶ μπαίνει αὐθημερὸν στὸν παράδεισο.

Σὰν τὴν αἱμορροῦσα τοῦ Εὐαγγελίου πού ὑποφέρει ἐπὶ σειρὰ ἐτῶν. Δὲν βρίσκει καμμιά παρηγοριὰ καὶ θεραπεία μὲ τὶς ἀνθρώπινες ἐπεμβάσεις. Φτάνει στὸ ἀπρόχωρητο. Καταφεύγει στὸν Χριστό. Ἀκουμπᾷ τὸ ἄκρο τοῦ

Δὲν διδάσκεσαι ἐγκυκλοπαιδικὰ τὸ φαινόμενο τῆς θρησκείας. Ζῆς τὴν πραγματικότητα ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι ἀγάπη. Καὶ πλάθεις ἀπ' αὐτήν. Ὁ Θεὸς εἶναι τόσο μεγάλος καὶ εὐσπλαγχνος πού σὲ ἀφήνει νὰ τὸν ἀρνηθῆς ἂν πέσης στὸν πειρασμὸ τῆς ἀφροσύνης, ὅπως ἔγινε μὲ τὸν ἄσωτο υἱό.

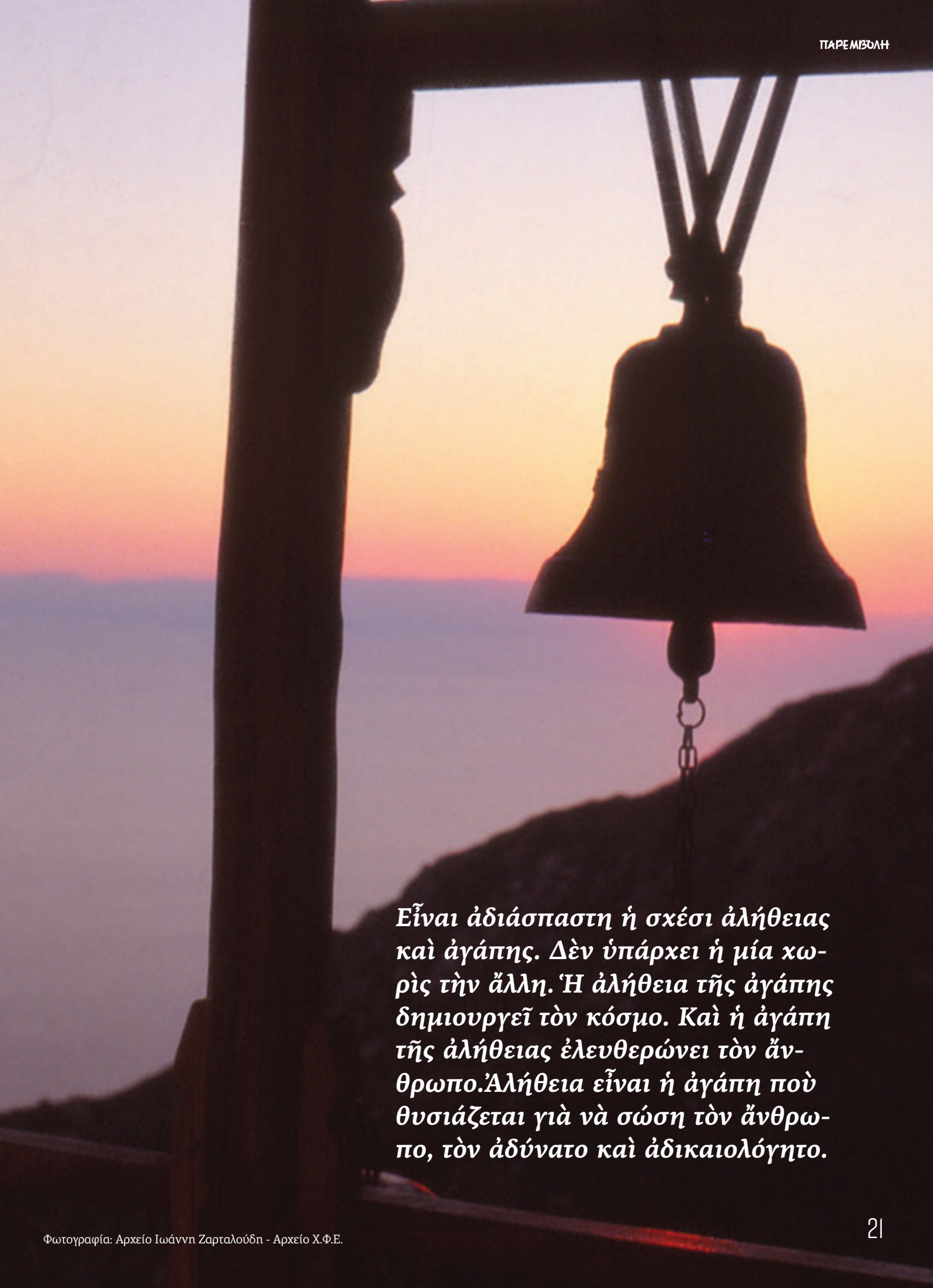
τῆς θρησκείας. Ζῆς τὴν πραγματικότητα ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι ἀγάπη. Καὶ πλάθεις ἀπ' αὐτήν. Ὁ Θεὸς εἶναι τόσο μεγάλος καὶ εὐσπλαγχνος πού σὲ ἀφήνει νὰ τὸν ἀρνηθῆς ἂν πέσης στὸν πειρασμὸ τῆς ἀφροσύνης, ὅπως ἔγινε μὲ τὸν ἄσωτο υἱό. Ὁ πατέρας δὲν τὸν τιμωρεῖ (οὔτε περισσότερ τὸν θανατώνει) ἐπειδὴ τὸν ἀρνεῖται. Ἀλλὰ τὸν ἀφήνει νὰ πάη ὅπου θέλει. Καὶ ἡ πατρικὴ του ἀγάπη πηγαίνει πρὶν ἀπ' αὐτόν. Τὸν συνοδεύει διακριτικά, χωρὶς νὰ τὸν βλέπῃ ὁ ἄσωτος. Καὶ ἀρνούμενος τὸν πατέρα ἀντιλαμβάνεται τὴν χάρι Του. Θυμᾶται τὸ σπίτι Του. Καὶ μόνος του γυρίζει στὴν ἐλευθερία τῆς ἀγάπης πού ἐπιτυγχάνεται μὲ τὴν ὑπακοὴ στὴν ἀλήθεια πού εἶναι ὁ Θεὸς πατέρας. **Ὅ,τι ἐπιτρέπει τὸ ἐπιτρέπει ἀπὸ ἀγάπη γιὰ τὸ καλὸ μας. Πρέπει νὰ καλλιεργηθῆ τὸ χωράφι γιὰ νὰ δώσῃ καρπὸ.** Πρέπει νὰ περάσῃ δοκιμασίες σταυρῶν καὶ πειρασμῶν ὁ ἄνθρωπος γιὰ νὰ φτάσῃ στὴν εὐαισθησία νὰ παίρῃ δι' ὀλίγων τὰ πολλὰ καὶ ἀπὸ τὸν πόνο τὴν παρηγοριὰ.

Κάνοντας ὑπομονὴ στὸν ἀγῶνα σου, κατὰ τὴν πιὸ δύσκολη στιγμή πού φτάνεις νὰ λυγίσης· ἔρχεται καὶ σὲ βρίσκει. Μένει μαζί σου καὶ σὲ παρηγορεῖ. Παραξενεύεσαι τότε καὶ λές: «Πόθεν μοι τοῦτο»; Πῶς ἔγινε αὐτὸ σὲ μένα πού ὅλοι μὲ περιφρόνησαν μὲ τὶς θεωρίες τους. Σὲ μένα

ἱματίου Του. Ἀφήνει σ' Αὐτὸν τὴν ἀπόγνωσι τοῦ πόνου. Καὶ δέχεται τὴν ἴασι τοῦ πάθους. «Παραχρῆμα ἔστη ἡ ρῦσις τοῦ αἵματος» (Λουκ. 8, 44). Τότε λές: ἄξιζε ὁλος ὁ κόπος, τὰ βάσανα καὶ ἡ ὑπομονὴ μιᾶς ζωῆς γιὰ νὰ ζήσω αὐτὸ τὸ ἄρητο θαῦμα.

Ὅλη ἡ ἀνθρωπότης εἶναι ἕνας ἄνθρωπος. «Εἷς ἄνθρωπος κατωνομάσθη τὸ πᾶν» (Ἀγ. Γρηγόριος Νύσσης). Ὅλη ἡ ἱστορία μιὰ ζωὴ, μιὰ πορεία δοκιμασιῶν καὶ πόνου. Εἶναι καιρὸς νὰ δεχθῆ τὸ μῆνυμα τῆς ζωῆς, τὸ ἕνα, τὴν ἀποκάλυψι τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ. **Ἡ ζωὴ δὲν εἶναι μιὰ τυφλὴ πορεία πού καταλήγει στὸν θάνατο· ἀλλὰ εἶναι ἕνας δρόμος μὲ πολλοὺς σταυροὺς καὶ ἀπογνώσεις πού καταλήγει στὴν Ἀνάστασι.** Εἶναι δῶρο τοῦ Θεοῦ ἡ ἐκ τοῦ μὴ ὄντος δημιουργία τοῦ κόσμου. Καὶ εἶναι μεγαλύτερο δῶρο τῆς ἴδιας ἀγάπης ἡ ἐκπληξι τῆς Ἀναστάσεως πού καταργεῖ τὸν θάνατο καὶ ἐγκαινιάζει τὴν ἀτελεύτητη πορεία ἀπὸ δόξης εἰς δόξαν.

Ἡ ζωὴ εἶναι ἐνδιαφέρουσα ἐπειδὴ εἶναι ἐπικίνδυνη καὶ ἀπρόβλεπτη. Συνέχεια ὅλα διακυβεύονται καὶ ὅλα εἶναι σίγουρα μὲ τὴν πίστι καὶ τὴν ἐμπιστοσύνη στὴν ἀγάπη Του. Συμβαίνουν ἀπρόσμενες ἐκπλήξεις: Οὔτε ὁ μακρυνὸς καὶ ξένος εἶναι ἀποκλεισμένος ἀπὸ τὴ σωτηρία, οὔτε ὁ κοντινὸς καὶ μαθητὴς εἶναι ἐξασφαλισμένος. **Ἐνας ληστὴς**

Εἶναι ἀδιάσπαστη ἡ σχέσι ἀλήθειας καὶ ἀγάπης. Δὲν ὑπάρχει ἡ μία χωρὶς τὴν ἄλλη. Ἡ ἀλήθεια τῆς ἀγάπης δημιουργεῖ τὸν κόσμον. Καὶ ἡ ἀγάπη τῆς ἀλήθειας ἐλευθερώνει τὸν ἄνθρωπον. Ἀλήθεια εἶναι ἡ ἀγάπη ποὺ θυσιάζεται γιὰ νὰ σώσῃ τὸν ἄνθρωπον, τὸν ἀδύνατον καὶ ἀδικαιολόγητον.

μπαίνει πρώτος στον παράδεισο. Ένας μαθητής αρνεϊται τον Διδάσκαλο και άλλος τον προδίδει. Ένας εκατόνταρχος πιστεύει. Και οι άρχιερείς έμπαίζουν και ζητούν τη σταύρωση. Ό πιδ σκληρός διώκτης γίνεται ό μεγαλύτερος Απόστολος. Όλα είναι καλά και ενδιαφέροντα γιατί όλα τα ρυθμίζει «ό επί πάντων Θεός». Συμπεριφέρεται με στοργή στον παραστρατημένο και ένοχλούμενο από άκάθαρτα πνεύματα. Κρίνει αυστη-

ακατάλληλος για τó έργο του παιδαγωγού.

Όταν τó παιδί είναι άετός του πνεύματος και έγώ τó βλέπω σάν πουλερικό, για τó κοτέτσι του συστήματος, να μου δίδη αυγά και κρέας για πούλημα, τότε άγνοώ και πνίγω τά αίτήματα του άετου πού έχει άλλους όρίζοντες ζωής. Πετᾶ σε άλλα ύψη. Και φωλιάζει σε άλλες κορφές. Έ Εκκλησία γνωρίζει τί είναι άνθρωπος, ποιά ή φύσι και ή άποστολή του.

Όταν τó παιδί είναι άετός του πνεύματος και έγώ τó βλέπω σάν πουλερικό, για τó κοτέτσι του συστήματος, να μου δίδη αυγά και κρέας για πούλημα, τότε άγνοώ και πνίγω τά αίτήματα του άετου πού έχει άλλους όρίζοντες ζωής. Πετᾶ σε άλλα ύψη. Και φωλιάζει σε άλλες κορφές. Έ Εκκλησία γνωρίζει τί είναι άνθρωπος, ποιά ή φύσι και ή άποστολή του. Δέν άσχολούμαι άπλως με τó φαινόμενο θρησκεία. Δέν έχω μπροστά μου σπουδαστές θρησκευολογικών άπασχολήσεων. Άλλά έχω ευαίσθητα πλάσματα πού θέλουν να ζήσουν.

ρά τόν ύποκριτή πού κάνει τόν δάσκαλο του νόμου και βασανίζει τόν κόσμο. Θεραπεύει τούς άρρώστους. Καλεϊ κοντά του όλους τούς κουρασμένους και άπεγνωσμένους. Πετᾶ έξω από τó ναό τούς κολλυβιστές και άργυραμοιβούς πού μεταβάλλουν τόν οίκο του Θεού σε οίκο έμπορίου. **Συμβαίνουν παράξενα πράγματα. Συχνά αυτοί πού τόν αντιπροσωπεύουν τόν άγνοούν. Και αυτοί πού τόν άρνοούν τόν ζητούν.**

Έρχονται έξ ανατολών και δυσμών και άνακλίνονται μετά Άβραάμ και Ίσαάκ και Ίακώβ. Και οι κατά φαντασίαν υιοί της βασιλείας εκβάλλονται εις τó πύρ τó έξώτερον. Κάποιοι πού λένε «Κύριε, Κύριε» και παρουσιάζονται ως κήρυκες και θαυματουργοί θά άκούσουν (δηλαδή άκούνε αλλά δέν καταλαβαίνουν) «ουδέποτε έγνω υμάς». Κάποιοι συντηρητικοί κηρύττουν ταγκιασμένη θεολογία· άλλοι προοδευτικοί νερούλιασμένη· και δέν τó καταλαβαίνουν. Ένω τήν ίδια στιγμή άθουρύβως προχέονται ποταμοί της χάριτος από κάποιους πονεμένους, ταπεινούς και άγνωστους.

Αυτός είναι άγάπη άμετάπτωτη και πάνσοφη. Έμεϊς έπιπολαιότης άδικαιολόγητη και επικίνδυνη. Άλλά μένει πάντα για όλους μας ή όδός της μετανοίας.

«Δίδω άγωγή» σημαίνει ότι ξέρω τί είναι Θεός, κόσμος, άνθρωπος. Ξέρω τί είναι τó παιδί. Από πού ξεκινᾶ. Ποιά είναι ή φιλοδοξία, ή προσδοκία και οι δυνατότητές του. Ποιά έρωτήματα κυφοροούνται μέσα του και ποιές άπαντήσεις δίδονται. Όταν έγώ πού διδάσκω είμαι μισερός και άνεπαρκής με μειωμένα ενδιαφέροντα και έλλιπή γνώσι του μυστηρίου της ζωής και του ανθρώπου, είμαι

Δέν άσχολούμαι άπλως με τó φαινόμενο θρησκεία. Δέν έχω μπροστά μου σπουδαστές θρησκευολογικών άπασχολήσεων. Άλλά έχω ευαίσθητα πλάσματα πού θέλουν να ζήσουν.

Όφείλω να τούς προσφέρω τήν κατάλληλη τροφή για να άναπτυχθούν και τά παιχνίδια για να παίξουν. Δέν τούς εκθέτω ό,τι κυκλοφορεί στη θρησκευτική άγορά για να διαλέξουν μόνα τους. Άπομακρύνω όλα τά αϊχημρά αντικείμενα για να μñ κοπούν παίζοντας και όλα τά φάρμακα για να μñ δηλητηριαστούν δοκιμάζοντας. Τά παιδιά της όποιασδήποτε θρησκευτικής παραδόσεως, όταν δούν και άκούσουν τόν δάσκαλό τους εύκολα και άπροβλημάτιστα να εκθέτη μπροστά τους όλες τις θρησκευτικές δοξασίες και τά σύμβολα· αυθόρμητα θά περιοριστούν στον έαυτόν τους, θά κλειστούν στην πίστι τους γιατί θά διακρίνουν τόν κίνδυνο της πνευματικής άδιαφορίας και του θρησκευτικού άμοραλισμού. Ό δάσκαλός τους δέν είναι παιδαγωγός αλλά μεταπράτης πληροφοριών.

Όταν παρουσιασθῆ ή αλήθεια της Άγάπης πού θυσιάζεται και τούς εξασφαλίζει τή δυνατότητα της προσωπικής ζωής και έλευθερίας, τότε καθένα παιδί ανοίγει αυθόρμητα τήν καρδιά του όπως ανοίγει τó άνθος τά πέταλά του στο φώς του ήλιου. Και αρχίζει ή όμορφιά της ζωής και της ευθύνης. Καθένας κρίνεται και κρίνει αυθόρμητα μέσα του. Σέβομαι τήν έλευθερία του άλλου σημαίνει ότι θυσιάζομαι για να τήν εξασφαλίσω. Και ό έλεύθερος έν Πνεύματι άνθρωπος, όπου και αν βρίσκεται είναι ένα μέρος του άληθινού έαυτού μας. Έν σώμα και έν πνεύμα έσμέν οι πολλοί.

Ούτε κατεβάζω τὸ μυστήριο τῆς ζωῆς στὴν ἄψυχη πεζότητα τῆς ἀδιαφορίας. Ούτε ἀγνοῶ τὴ δίψα καὶ τὴν προσδοκία τοῦ νέου ἀνθρώπου γιὰ τὰ θαυμαστὰ καὶ ἀνεφικτα. Ἡ Ἐκκλησία ἀνοίγει τὸ μυστήριο τοῦ κόσμου στὴν ψυχὴ τοῦ παιδιοῦ. Γιὰ νὰ χαρῆ τὴν ὁμορφιὰ τῆς ζωῆς καὶ τὴν κατάργησι τοῦ θανάτου. Εἶναι μεγάλη εὐλογία γιὰ ὅλο τὸν κόσμο ὅταν οἱ ὀρθόδοξοι εἴμαστε ἀληθινὰ ὀρθόδοξοι.

Συμπερασματικά: μετὴν ὀρθόδοξη ἐμπειρία καὶ ζωή, τὸ ὁμολογιακὸ μάθημα εἶναι ἀνοικτὸ καὶ ἀπεριόριστο. Τὸ ἀνοικτὸ ἀνθρωπίνως εἶναι τὸ κλειστὸ καὶ ἀνυπόφορο. Ἡ ὀποιαδήποτε ἐλευθερία του δὲν μπορεῖ νὰ βγῆ ἔξω ἀπὸ τὰ ὄρια τῆς φθορᾶς τοῦ χώρου καὶ τοῦ χρόνου ποὺ δὲν χωροῦν τὸν ἄνθρωπο. Θρησκευτικὰ γιὰ ὅλους εἶναι ἡ ἐκπληξι τῆς ἀγάπης, τῆς ταπεινώσεως τοῦ Θεοῦ Λόγου, ποὺ θεώνει τὸν ἄνθρωπο. Θρησκευτικὰ γιὰ κανένα ἢ βάνουσι ἐπέμβασι τοῦ ἀνθρώπου πάνω στὸν ἄνθρωπο.

Δὲν θὰ τὸ κάνω πιὸ ἀνθρώπινο, κατὰ τὸ λογισμό μου, τὸ μήνυμα τῆς ζωῆς ὅταν παρουσιάζω τὸν Χριστὸ ὄχι ὡς Θεάνθρωπο, ὅπως τὸν πιστεύει ἡ Ἐκκλησία, ἀλλὰ ὡς ἕνα ἀρχηγὸ θρησκείας ἀπὸ τὶς πολλὲς ποὺ ὑπάρχουν. Καὶ δὲν βοηθῶ κανένα ὅταν λέω ὅτι ἡ Παναγία Μπτέρα τοῦ Θεανθρώπου δὲν εἶναι Θεοτόκος ἀλλὰ μιὰ καλὴ γυναῖκα.

Μὲ ἀπλότητα καὶ βεβαιότητα λέγονται τὰ ἄρρητα καὶ βιοῦνται τὰ ἀνέλπιστα: ὁ Θεὸς ἔχει τόση ἀγάπη ποὺ γίνεται ἄνθρωπος. Καὶ ὁ ἄνθρωπος ἔχει τέτοιες δυνατότητες, ποὺ μπορεῖ νὰ γίνῃ θεὸς κατὰ χάριν. Καὶ ἡ Παναγία Μπτέρα Του δὲν εἶναι Χριστοτόκος ἀλλὰ Θεοτόκος, «ἐν ἧ θεωροῦσα ἡ κτίσις ἀγάλλεται». Αὐτὰ λέγονται καὶ βιοῦνται ἀπὸ τὴν Ὀρθόδοξη Ἐκκλησία. Καὶ οὔτε ἐπιβάλλεται διὰ τῆς βίας σὲ κανένα ἢ ἀλήθεια. Οὔτε ἀποκρύπτεται ἀπὸ δειλία τὸ θαῦμα. Ἡ ἀλήθεια τῆς σεσαρκωμένης Ἀγάπης δὲν σκοτώνει οὔτε σταυρώνει κανένα. Ἀλλὰ δέχεται νὰ σταυρωθῆ γιὰ νὰ σώσῃ τοὺς σταυρωτὲς τῆς.

Στὴ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου ὑπάρχουν δυσκολίες καὶ πειρασμοί. Ὑπάρχει ὁ διάβολος ποὺ σπέρνει ζιζάνια μέσα στὸ καλὸ σπέρμα. Πολλοὶ θέλουν νὰ ἀφαιρέσουν τὰ ζιζάνια. Ὁ Κύριος τοῦ ἀγροῦ συμβουλεῖ: Καλύτερα μὴν τὰ πειράζετε. Ἀφῆστε τα νὰ συναυξάνωνται μέχρι τὴν ὥρα τοῦ θερισμοῦ. Τότε θὰ πῶ στοὺς ἀγγέλους νὰ βγάλουν τὰ ζιζάνια καὶ νὰ τὰ κάψουν. Ἐμεῖς θέλομε νὰ ξεκαθαρίσωμε τὰ πράγματα ἀμέσως. Ἐκεῖνος πάλι συμβουλεῖ: περιμένετε. Μήπως δὲν διακρίνετε ἀκριβῶς ποὺ βρίσκεται τὸ κακό. Δὲν διακρίνετε σωστὰ τὴν ἀρρώστια καὶ μαζὶ μετὰ τὰ ζιζάνια κάψετε καὶ τὸν ἑαυτὸν σας.

Ἐμεῖς ὅμως εἴμαστε σίγουροι γιὰ τὸ ἀλάθητο τῆς διαγνώσεώς μας. Καὶ ἐπεμβαίνομε δυναμικὰ γιὰ νὰ καθαρῶσθῃ ὁ ἀγρὸς τῆς ἱστορίας. Καίμε τὰ ζιζάνια τῶν αἰρετικῶν καὶ ἀπίστων γιὰ νὰ κρατήσωμε καθαρὴ τὴν πίστι. Καίμε τὰ μιάσματα τῆς κατώτερης ράτσας γιὰ νὰ διατηρήσωμε καθαρὴ τὴ λευκὴ φυλὴ μας. Σκοτώνομε τοὺς ἐκμεταλλευτὲς τοῦ λαοῦ γιὰ νὰ ἐπιβάλωμε τὴ δικαιοσύνη καὶ τὴν ἰσότητα μετὰ τὴ βία τῆς ἀποφάσεως καὶ τὴν ἰσχὺ τῆς γροθιάς μας. Ἀλλὰ δὲν βρίσκεται ἔτσι ἡ λύσις. Ὅλοι εἶναι ἕνα κομμάτι τοῦ ἑαυτοῦ μας. Ὅλοι περιμένουν τὴ σωτηρία. Ὅλοι εἴμαστε ὑπεύθυνοι γιὰ ὅλα.

Ἐνῶ τὸ ψέμα σκοτώνει τὸν ἄλλον γιὰ νὰ ἐπιβληθῆ. Ἡ Ἀλήθεια σταυρώνεται γιὰ νὰ σώσῃ τοὺς σταυρωτὲς

τῆς. Ἡ προτροπὴ τῆς Ἐκκλησίας εἶναι: «Σταυρώθητι καὶ μὴ σταυρώσης. Ἀδικήθητι καὶ μὴ ἀδικήσης». Ὁ τελικὸς σκοπὸς τοῦ θεοῦ θελήματος εἶναι: «πάντας ἀνθρώπους σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἔλθειν». Ὅταν ἀνεξάρτητα τῆς δημιουργικῆς τῶν πάντων Ἀλήθειας θέλω νὰ ἐπιβάλλω τὴν ἄποψί μου: ἢ σκοτώνω τὸν ἄλλον γιὰ νὰ σώσω τὴ θεωρία μου, ἢ σκοτώνω τὴν ἀλήθεια (ἐξισώνω τὰ ὑγιῆ μετὰ τὰ νοσηρὰ) γιὰ νὰ ζαλίσω τὸν ἄνθρωπο καὶ νὰ πετύχω τὰ σχέδιά μου.

Εἶναι ἀδιάσπαστη ἡ σχέση ἀλήθειας καὶ ἀγάπης. Δὲν ὑπάρχει ἡ μία χωρὶς τὴν ἄλλη. Ἡ ἀλήθεια τῆς ἀγάπης δημιουργεῖ τὸν κόσμο. Καὶ ἡ ἀγάπη τῆς ἀλήθειας ἐλευθερώνει τὸν ἄνθρωπο. «Γνώσεσθε τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἡ ἀλήθεια ἐλευθερώσει ὑμᾶς» (Ἰω. 8, 32). Τὸ ψέμα: εἴτε σκοτώνει τὸν ἄνθρωπο γιὰ νὰ σώσῃ τὴ θεωρία του· εἴτε σκοτώνει τὴν ἀλήθεια - ἐξισώνει τὴ φενάκη μετὰ τὴν πραγματικότητα - γιὰ νὰ ἀκυρώσῃ τὴν ἐλευθερία τοῦ ἀνθρώπου.

Ἀλήθεια εἶναι ἡ ἀγάπη ποὺ θυσιάζεται γιὰ νὰ σώσῃ τὸν ἄνθρωπο, τὸν ἀδύνατο καὶ ἀδικαιολόγητο. Ψέμα εἶναι ἡ βάνουσι ἐπέμβασι ποὺ ἐπιβάλλεται διὰ τῆς βίας. Κλείνει τὸν ἄνθρωπο στὴν καταδίκη τῆς συμφορᾶς. Καὶ τὴν ὀνομάζει θρησκεία, ἐὰν ὁ αὐτουργὸς τῆς παριστάνῃ τὸν προφήτη ἢ δημοκρατία ἐὰν παίξῃ τὸ ρόλο τοῦ πολιτικοῦ ἡγέτη. Ἀλλὰ ἡ βαναυσότητα τοῦ πείσματος βασιλεύει ἀλλ' οὐκ αἰωνίζει. Βασανίζει μόνο μέσα στὴν ἱστορία τὸν ἄνθρωπο.

Ὁ χρόνος περνᾷ. Ἡ μανία σβῆνει. Ἡ γροθιά λειώνει. Τὰ θύματα μένουν. Καὶ μέσα στὶς οἰμωγὲς τοῦ πόνου καὶ τοὺς ποταμοὺς τῶν αἱμάτων ποὺ χύνομε, βλέπομε ἥρεμα ἢ ἴδια ἀλήθεια τῆς Ἀγάπης νὰ παρουσιάζεται ἀλώβητη καὶ νὰ μᾶς περιμένῃ... Καὶ ὅλοι ἐὰν ἐπαναστατήσωμε γιὰ νὰ ἀντικαταστήσωμε τὸν ἕνα δημιουργὸ τοῦ παντὸς καὶ νὰ διορθώσωμε τὸ ἔργο Του, δὲν πετυχαίνομε τίποτε πέρα ἀπὸ συμφορὲς γιὰ τὸν κόσμο. Καὶ ὅλοι μόνοι μας ἐὰν ἀποφασίσωμε νὰ Τὸν βοηθήσωμε μετὰ τὸ λογισμό μας, πάλι στὸ κενὸ δουλεύομε. Ὅταν μετὰ δέος συνειδητοποιήσωμε τὴν ἱερότητα τῆς ζωῆς καὶ τὴν παντοκρατορία τῆς Ἀγάπης, συνερχόμεθα ἐν μετανοίᾳ. Ταπεινούμεθα εὐγνώμονα καὶ εὐχαριστοῦμε συνεσταλμένοι.

Ζητοῦμε νὰ γίνεταί τὸ θέλημά Του καὶ ἐγκεντριζόμεσθε στὴν καλλιέλαιο τῆς ζωῆς. Γίνονται παντοδύναμοι οἱ ἀδύνατοι. Αὐτοὶ εἶναι εὐλογία γιὰ ὅλους, γιατί ὅλοι εἴμαστε ἕνα. Ἡ ἀποκαταδοκία τῶν ἐθνῶν καὶ ὁ τελικὸς σκοπὸς τῆς θείας βουλήσεως εἶναι: ἵνα πάντες ἐν ᾧσι.

Ἀπὸ ἀγάπη πρὸς τὶς εὐαίσθητες ψυχές, ὅπου γῆς, ποὺ πονοῦν καὶ διψοῦν τὴν ἀλήθεια τῆς ἐλευθερίας· καὶ ἀπὸ σεβασμὸ πρὸς αὐτοὺς ποὺ πολτοποιήθηκαν - καὶ πολτοποιοῦνται - ἀπὸ τοὺς ὀλοκληρωτισμοὺς τοῦ ψεύδους, εἶναι καλὸ νὰ σεβαστοῦμε τὴν ἀγιότητα τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου ὅπως τὴν ἔπλασε ὁ Θεός.

Πηγὴ:

Ἰστοσελίδα Ζωνφόρος, <http://www.zoiforos.gr/afteromata/koinonika/ma8ima-8riskeftika/item/8251-to-provlima-ton-8riskeutikon-sta-scholeia>

THINGS ARE GETTING OUT OF HAND

Οι άνθρωποι θέλουμε να ελέγχουμε το κάθε τι, να τα μπορούμε όλα, να τα κανονίζουμε όλα, να τα έχουμε σε μια σειρά, μια σειρά που οι ίδιοι όμως θα καθορίζουμε. Με λίγα λόγια να νιώθουμε πως περνάνε όλα από τα χέρια μας, πως το ανυπέβλητο «εγώ» μας είναι ικανό να κάνει τα πάντα, ακλόνητο και ανεπηρέαστο γιατί τίποτα δεν το αγγίζει.

Ωστόσο έρχεται η στιγμή -και έρχεται σε όλους- που τα πράγματα ξεφεύγουν, κοινώς φεύγουν από τον έλεγχο μας. Συνειδητοποιούμε τη μικρότητα μας απέναντι σε κάποια γεγονότα και τότε δειλιάζουμε και τρομάζουμε και αυτό γιατί δεν μπορεί η φύση μας να δεχθεί πολλές φορές πως ορισμένες καταστάσεις απλά την ξεπερνούν και δεν υπάρχουν ανθρώπινα μέσα για να τις αντιμετωπίσουμε. Πώς όμως το «εγώ» μας θα δεχθεί κάτι τέτοιο; Πού θα στραφεί ο τέλειος εαυτός μας όταν καταλάβει πως είναι ατελής;

Υπάρχει μια φράση που επαναλαμβάνεται πολλές φορές στη θεία Λειτουργία, ακριβώς για να την προσέξουμε και να την σκεφθούμε καλά, «εαυτούς καί άλλήλους καί πᾶσαν τήν ζωὴν ἡμῶν Χριστῷ τῷ Θεῷ παραθώμεθα». Η ευχή αυτή μας προτρέπει και μας προσκαλεί να αφήσουμε στα χέρια του Θεού όλη τη ζωή μας! Και αυτή η προτροπή είναι όντως πολλή σπουδαία, είναι σαν να κουβαλάμε ένα βαρύ φορτίο και έρχεται κάποιος και λέει «άφησε με να το πάρω εγώ» και βγάζει το φορτίο από πάνω μας και το παίρνει εκείνος.

Ο Χριστός μάς λέει να έρθουμε κοντά Του και να αφήσουμε τον εαυτό μας, τη ζωή μας με τις δυσκολίες, τις αγωνίες και τις ανησυχίες της σε Εκείνον και τότε θα βρούμε τη γαλήνη αλλά, συνάμα, και τη δύναμη να παλέψουμε και να συνεχίσουμε. Το θέμα είναι να Του δείξουμε εμείς εμπιστοσύνη και να αφεθούμε απροϋπόθετα στο θέλημα Του. Να ακουμπήσουμε τα προβλήματα, τα άγχη και τα σκοτάδια μας σ' Αυτόν για να τα διαλύσει.

Σίγουρα αυτό δεν είναι μια εύκολη διαδικασία. Πολύς φορές δεν είμαστε έτοιμοι να το καταλάβουμε, να το δεχθούμε και, παράλληλα, φοβόμαστε να αφεθούμε στο Θεό. Μας εμποδίζει ο εαυτός μας, λέμε «όχι, εγώ θα τα χειριστώ τα πράγματα, εγώ πρέπει να έχω τον έλεγχο» και

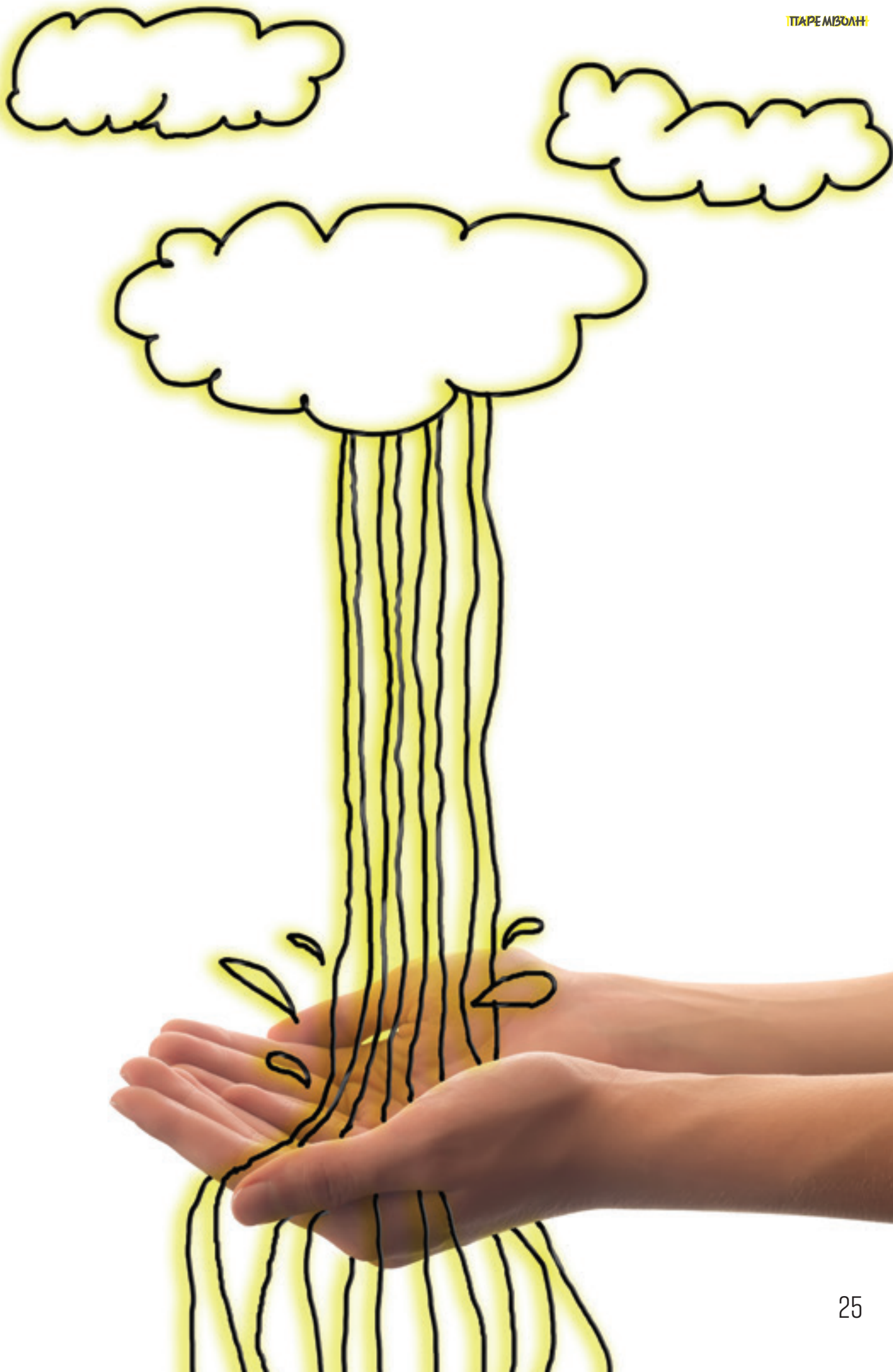
εν τέλει δεν βρίσκουμε την ανάπαυση στην αγκαλιά Του. Όμως το να πιστεύει ο χριστιανός είναι ακριβώς αυτό: να αφήνει τον εαυτό του στο Θεό μιλώντας Του (προσευχή) όπως ακριβώς μιλάει το παιδί στον πατέρα του.

Να προσπαθούμε λοιπόν να είμαστε έτοιμοι να δεχθούμε το θέλημά Του στη ζωή μας. Άλλωστε όπως έλεγε και ο Όσιος Παΐσιος: «όποιος εμπιστεύεται τον εαυτό του στον Θεό, ο Θεός δεν τον αφήνει. Τίποτε δεν κάνουμε εμείς, και ο Θεός πόσα κάνει για 'μας!».

Ναι, δεν είναι στο χέρι μας να τα καταφέρνουμε όλα, τέλειοι άνθρωποι δεν είμαστε. Εμείς απλά, δείχνουμε την πρόθεση και κινούμαστε προς έναν συγκεκριμένο στόχο. Το τι, όμως, ακριβώς θα καταφέρουμε και μέχρι πού θα φτάσουμε δεν εξαρτάται μόνο από τη δική μας θέληση. Όπως λέει και η καταπληκτική προσευχή των Πατέρων της Όπιτινα: «Κύριε, βοήθησέ με ν' αντιμετωπίσω με ψυχική γαλήνη όλα, όσα θα μου φέρει η σημερινή ημέρα. Βοήθησέ με να παραδοθώ ολοκληρωτικά στο άγιο θέλημά Σου. Στην κάθε ώρα της ημέρας φώτιζε με και δυνάμωνέ με για το κάθε τι. Όποιες ειδήσεις κι αν λάβω σήμερα, δίδαξέ με να τις δεχθώ με ηρεμία και με την ακλόνητη πεποίθηση ότι τίποτε δεν συμβαίνει, χωρίς να το επιτρέψεις Εσύ. Καθοδήγησε τις σκέψεις και τα συναισθήματά μου σε όλα μου τα έργα και τα λόγια. Στις απρόοπτες περιστάσεις μη μ' αφήσεις να ξεχάσω ότι όλα παραχωρούνται από Σένα. Δίδαξέ με να συμπεριφέρομαι σε κάθε μέλος της οικογένειάς μου και σ' όλους τους συνανθρώπους μου με ευθύτητα και σύνεση, ώστε να μη συγχύσω και στενοχωρήσω κανένα. Κύριε, δός μου τη δύναμη να υποφέρω τον κόπο και όλα τα γεγονότα της ημέρας αυτής, σε όλη τη διάρκειά της. Καθοδήγησε τη θέλησή μου και δίδαξέ με να προσεύχομαι, να πιστεύω, να υπομένω, να συγχωρώ και να αγαπώ. Αμήν»

Επιμέλεια:

Ελισάβετ Αντωνιάδη
Φοιτ. Τμήμ. Επικοινωνίας και Μ.Μ.Ε. ΕΚΠΑ

Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη ΣΤΟΝ ΧΡΙΣΤΟΝ ΤΟΥ ΚΑΣΤΡΟΥ

Μὲ χρόνους μὲ καιροὺς καὶ ἥμισυ καιροῦ,
 κάποιος ἀμαθής, ἀμαρτωλὸς χυδαῖος,
 καμμία γυναῖκα τοῦ λαοῦ πτωχὴ
 σ' ἐνθυμεῖται κ' ἔρχεται νὰ σοῦ φέρῃ
 ὄχι χρυσόν, ἀλλὰ ὀλίγο λιβάνι,
 ἓνα κερί, κι' ὀλίγο λάδι στήν μποτίλια
 σ' ἐσὲ ποὺ εἶσαι ὄλων ὁ δοτήρ.
 Σ' ἐνθυμεῖται ὅταν ἀρρωστήσῃ τὸ παιδί της
 καὶ δὲν ἔχῃ λεπτὰ νὰ δώσῃ στὸν χαραμοφάγην τὸν γιατρὸν
 ἢ ὅταν λείπῃ ὁ ἄνδρας της μὲ τὴν βάρκαν
 καὶ βλέπῃ τὰ κύματα νὰ ἀγριεύουν ἀπειλοῦντα πνιγμόν.
 Ἄς εἶσαι ἔρημος κι ἐγκαταλελειμμένος,
 στέκει ἐπάνω στὸν βράχον ἢ ἐκκλησία σου
 [κι αὐτὸς ὁ βράχος μοῦ φαίνεται πὼς εἶναι]
 τὴν ἔχεις κτίσει μὲ τὸ αἷμά σου ἐκεῖ
 καὶ πύλαι Ἄιδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς.

ΚΟΙΤΑΜΕ ΤΑ ΙΔΙΑ...

Πόσο εύκολα μπορείς να την «πατήσεις», ε; Και να σκέφτεσαι, «μα πως είναι δυνατό; Το ίδιο πράγμα κοιτάμε...»

Κι όμως... Κοιτάμε, αλλά δεν «βλέπουμε» το ίδιο! Κάτι η μόρφωση και η παιδεία που έχουμε, κάτι ο χαρακτήρας, κάτι οι περιστάσεις το βίου, η οπτική μας γωνία εν ολίγοις, μας κάνουν να κρίνουμε διαφορετικά και να εξηγούμε με τελείως άλλο σκεπτικό ότι στέκεται μπροστά μας.

Πόσο εύκολο είναι να δημιουργηθούν παρεξηγήσεις και να ξεκινήσουν διαφωνίες από τέτοιες «διαφορές»; Πολύ, πάρα πολύ εύκολο!

Και είναι δύσκολο, ίσως πολύ δύσκολο, να αποφύγεις αυτές τις κακοτοπιές. Αναρωτιέσαι πως θα τα καταφέρεις... Ο εγωισμός ορθώνει τρομερά εμπόδια, και το δίκιο, που αντικειμενικά μπορεί να έχεις, σε «πνίγει»...

Ο Βολταίρος είχε πεί: «Διαφωνώ με αυτό που λες, αλλά θα υπερασπιστώ μέχρι θανάτου το δικαίωμά σου να το λες».¹ Αυτό που εννοείται από αυτό το ρητό είναι **ο σεβασμός και η ανεκτικότητα. Πρόκειται για συμπληρωματικές αλλά διαφορετικής προέλευσης αξίες.** Ο **σεβασμός** έχει να κάνει με την αντιμετώπιση του άλλου στη βάση κυρίως μιας ιδιότητας ή ενός ρόλου και απορρέει από καθιερωμένους κανόνες κοινωνικής διαβίωσης: για παράδειγμα, σεβόμαστε τους δασκάλους μας, τους γονείς μας ή τους ηλικιωμένους, τους γείτονες ή τους προϊσταμένους μας. Από την άλλη, **ανεκτικότητα** σημαίνει προθυμία να επιτρέπουμε στους ανθρώπους να σκέφτονται, να εκφράζονται και να δρουν ακόμη και με τρόπους οι οποίοι δεν μας βρίσκουν σύμφωνους.

¹ Evelyn Beatrice Hall, "The friends of Voltaire", G.P. Putnam's Sons, 19071

«ΒΑΛΕΠΟΥΜΕ» ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΑ!

Ζητουν καθημερινότητα φουσκά, η πράξη διαφέρει από την θεωρία. Ζητά «χαριδιά» ελεύθερα ελεύθερο, να τους αγκαλιάσει όλους. Ζητουν πράξη όμως; Όταν η απουσία του άλλου διαφέρει από την δική σου; Όταν το «εγώ» σου σου υποκροούει ή το αδέλφου, μοιάζει να μην σου κολλήσει»

Χρειάζεται Διάκριση. Αγάπη. Κατανόηση.

Η διάκριση φαίνεται στον ευπροσηγορό λόγο για τον συνάνθρωπο, στην ζέση ή στη ματιά, στον λόγο, στην αγκαλιά-αγκαλιά που αγκαλιάζει ή τα χέρια πίσω. Ζητά αυτό το περιβάλλον-λογό ο άνθρωπος βιώνει την αλήθεια αποδιδάσκοντάς κάθε ψεύδους από την ζωή του.² Ετσι, γελώ να την εիրή-νη, την αγάπη, την ελπίδα, το φως, την χαρά και κυρίως την κοινωνία με τον πλησιον αδέλφο και το Θεό, έχουμε στην κοιλιά μας. Βλέπεις στον

Και γίνεται εύκολο να το να Αγάπη. Βλέπεις στον αδέλφο σου την εικόνα του Θεού. Μπορείς να σεβαστείς την απουσία του και να κλέβεις διάλογο. Και θα βρεθεί η χριστιανική. Θα δώσεις χώρο στον άλλον και εκείνος σε σέβεται. Τότε η διαφορετική «ματιά» στα πράγματα και τον κόσμο γίνεται δύσκολη και εφαρμόσιμη για βελτίωση!

Ένα παλιό ιβδάνικο γλωσσικό έλεγε: «Μην κριθείς κάποιος για να γίνει δίκαιος και να γίνει δίκαιος για να γίνει δίκαιος». Το ίδιο «βλέπεται»!

Επιμέλεια:

Διονυσία Αραβανούλου
Διδασκ. Φοιτ. ΣΕΜΦΕ Ε.Μ.Π.

2 Ιωάννου του Σιναιτου, Οργανόμοιος Κλήμας, Άδρος Δωδεκά-
τος, Περὶ ψεύδους
3 Ιωάννου του Σιναιτου, Οργανόμοιος Κλήμας, Άδρος Εικοστός
Δεύτερος, Περὶ υπερηφάνειας

ΑΓΙΟΙ ΙΑΤΡΟΙ

Μέσα στο διάβα της δυσχερούς εκκλησιαστικής ζωής, εμφανίστηκαν ως ολόλαμπροι αστέρες, μυριάδες Άγιοι της Εκκλησίας. Όλους τους ένωνε η αγάπη στο Χριστό και το συνάνθρωπο. Κάποιους όμως από αυτούς, τους χαρακτήριζε και η μεγάλη μόρφωση και η σχέση τους με την επιστήμη. Σε μια μερίδα αυτών θα αναφερθούμε και, συγκεκριμένα, σε ορισμένους ιατρούς Αγίους, που προσέφεραν με **μαρτυρικό φρόνημα** τις ιατρικές υπηρεσίες τους στο συνάνθρωπο.

Εξάλλου, ο Χριστός πριν από την Ανάληψή του, απευθυνόμενος στους μαθητές του, τους διαβεβαίωσε ότι, ανάμεσα στα άλλα θαύματα και σημεία που θα κάνουν όσοι πιστέψουν στο Ευαγγέλιό Του, θα είναι και το ότι «*ἐπὶ ἀρρώστους χεῖρας ἐπιθήσουσι, καὶ καλῶς ἔξουσιν*». Ο ίδιος ο Κύριος, όπως αναφέρεται από τον Απόστολο Πέτρο, «*διήλθεν ἐνεργειῶν καὶ ἰώμενος πάντας*». Ο Απ. Παῦλος αναφερόμενος στα δώρα του Πνεύματος, μεταξύ άλλων αναφέρει και τα χαρίσματα ιαμάτων. Εδώ θα **ασχοληθούμε με ορισμένους Αγίους, που είτε σπούδασαν συστηματικά την Ιατρική Επιστήμη, είτε πρακτικά διακόνησαν οι ίδιοι με πολύ κόπο και χρήματα τον πάσχοντα άνθρωπο.**

Ας αρχίσουμε από τις αγιασμένες μορφές των **Αναργύρων** ιατρών. Προσέφεραν τις υπηρεσίες τους χωρίς να παίρνουν καμιά αμοιβή. Στους περισσότερους είναι γνωστοί οι Άγιοι Κοσμάς και Δαμιανός, που έζησαν και μαρτύρησαν στη Ρώμη το 284, και γιορτάζουν την 1η Ιουλίου. Συνολικά όμως οι Άγιοι Ανάργυροι είναι περισσότεροι. Με τα ονόματα Κοσμάς και Δαμιανός, υπάρχουν Ανάργυροι που έζησαν στην Ασία (η μνήμη τους τιμάται την 1η Νοεμβρίου), αλλά και στην Αραβία (17η Οκτωβρίου). Στη χορεία των Αγίων Αναργύρων συμπεριλαμβάνονται επίσης οι **Άγιοι Κύρος, Ιωάννης, Παντελεήμων, Ερμόλαος, Σαμφών, Διομήδης, Τρύφωνας από τη Λάμψακο, Μώκιος και Ιουλιανός.**

Ο **Άγιος Παντελεήμων**, μετά από αξιόλογες σπουδές στην Ιατρική, κοντά στο διάσημο γιατρό Ευφρόσυνο, προοριζόταν για γιατρός στα ανάκτορα. Όμως ο ίδιος προτίμησε να θεραπεύει φυλακισμένους και απόκληρους. Επισκεπτόταν πάντα τους φτωχούς ασθενείς του και δεν τους προσέφερε μόνο τις ιατρικές του γνώσεις, αλλά και ψωμί σε όσους δεν είχαν να φάνε. Για το λόγο αυτό, παρουσιάζεται και σαν προστάτης των παρασκευαστών αρ-

του. Προσέφερε έναν καλό λόγο στους πονεμένους συνανθρώπους του, καθώς και λόγο Θεού, σώζοντας έτσι και τις ψυχές πολλών ασθενών. Λέγεται ότι θεραπεύσε έναν τυφλό που έγινε Χριστιανός. Οι αρχές όμως συνέλαβαν και τον πρώην τυφλό και τον Άγιο. Σκότωσαν τον θεραπευμένο, για να μην υπάρχει μαρτυρία και βασάνισαν τον Άγιο. Τελικά ο Άγιος αποκεφαλίστηκε το 305. Στις αγιογραφίες, βλέπουμε τον Άγιο Παντελεήμονα να κρατάει ένα κουτί ανοιχτό, που στο εσωτερικό του διακρίνονται ιατρικά-χειρουργικά εργαλεία. Η μνήμη του τιμάται στις 27 Ιουλίου.

Ο **Άγιος Σαμφών** ο ξενοδόχος, Ρωμαίος από πολύ πλούσια οικογένεια, ήταν πολύ έξυπνος και είχε μέσα του από μικρό παιδί σεβασμό και αγάπη προς τον Θεό. Σπούδασε φιλοσοφία, φιλολογία και ιατρική. Έδειχνε μεγάλη ευσπλαχνία προς τους αδυνάτους και αρρώστους συνανθρώπους του. Έναν από τους ορφούς του σπιτιού του τον μετέτρεψε αρχικά σε νοσοκομείο και κοίμιζε εκεί

όσους άστεγους – αρρώστους μπορούσε (ξενοδόχος). Με το θάνατο των γονιών του, αφιέρωσε όλη του τη ζωή και την περιουσία του σε αυτόν τον σκοπό. Μετέφερε μάλιστα το «νοσοκομείο» του στην Κωνσταντινούπολη, γιατί εκεί υπήρχε πληθώρα αστέγων και φτωχών - **«πενήτων και ξένων άντιλήπτωρ»**, όπως αναφέρεται και

στο Μεγαλυνάριό του. Θεράπευσε, μάλιστα, από μια δύσκολη ασθένεια τον **Ιουστινιανό**, ο οποίος και αναγνώρισε, όπως και ο Πατριάρχης Μηνάς, το έργο του και τον βοήθησαν σε αυτό. Χειροτονήθηκε επίσης και ιερέας. Εκοιμήθη εν ειρήνη σε βαθεία γεράματα (τιμάται στις 27 Ιουνίου).

Ιατρός ήταν επίσης και ο **Άγιος Λουκάς ο Ευαγγελιστής**, συγγραφέας του κατά Λουκά Αγίου Ευαγγελίου και των Πράξεων των Αποστόλων. Καταγόταν από την Αντιόχεια και άσκησε την Ιατρική στη Θήβα της Βοιωτίας με ιδιαίτερη θεραπευτική

ικανότητα για τις παθήσεις των οφθαλμών. Συνόδευσε τον Απ. Παύλο στις αποστολικές περιοδείες του και προσέφερε σ' αυτόν-που ήταν εκ φύσεως φιλάσθενης- τις ιατρικές υπηρεσίες του. Εορτάζουμε τη μνήμη του στις 18 Οκτωβρίου.

Ως προς το γνωστό σε όλους μας **Μέγα Βασίλειο**, τον ένα από τους Τρεις Ιεράρχες, ίσως να μην είναι σε όλους γνωστή η ιατρική και νοσηλευτική του δράση. Ο Μέγας Βασίλειος δε σπούδασε συστηματικά την Ιατρική επιστήμη, ίδρυσε όμως μια σειρά ανθρωπιστικών ιδρυμάτων, όπου μάζεψε όλους τους ασθενείς, φτωχούς, πονεμένους και ορφανά και τους προσέφερε στέγη και περίθαλψη. Ιδιαίτέρως αναφέρουμε το 1ο δημόσιο νοσοκομείο στον κόσμο, τη «Βασιλειάδα», την οποία ίδρυσε στην Καισάρεια της Καππαδοκίας. Ο ίδιος περιέθαλπε εκεί τους **λεπρούς**. Κι όχι μόνο τους προσέφερε στέγη και φροντίδα, αλλά **τους υποδεχόταν με φίλημα**, για να τους δείξει ότι τους υπολογίζει ως ανθρώπους-αδελφούς του, κι όχι ως αποβράσματα της κοινωνίας και ως εστίες μόλυνσης! Σε πολλά **συγγράμματά** του φαίνονται **οι εξαιρετικές γνώσεις του για ιατρικά θέματα** (διετύπωσε πρωτότυπες θέσεις για νόμους κληρονομικότητας, περιέγραψε την ανατομία των οφθαλμών κ.ά.). Ακόμη, στο έργο του «Ομιλίες στην Εξαήμερο» και στην ερώτηση αν χρειάζεται οι μοναχοί να προστρέχουν για ιατρική βοήθεια, αναπτύσσει θέσεις για την ανάγκη της Ιατρικής επιστήμης, αλλά και για την προέλευσή της από το Θεό.

Αξίζει να αναφέρουμε και τον **Άγιο Ραφαήλ** της

Λέσβου, που ήταν **Στρατιωτικός Ιατρός**. Γεννήθηκε στην Ιθάκη το 1410 από ευσεβείς Χριστιανούς γονείς, οι οποίοι ήταν και πολύ ένθερμοι Έλληνες πατριώτες. Με τη θέλησή του, κατατάχθηκε στις δυνάμεις του Ελληνικού Βυζαντινού Στρατού ως αξιωματικός, του απονεμήθηκε ο τίτλος του Εκατοντάρχου και τοποθετήθηκε ως Υπασιπιστής στο Επιτελείο του Πρίγκιπα Θωμά Παλαιολόγου με έδρα την Καλαμάτα. Παράλληλα, ολοκλήρωσε τις σπουδές του στην Ιατρική κοντά στον ιατρό Μελισσηνό. Αργότερα, καθοδηγούμενος από μια αγιασμένη ασκητική μορφή, τον Γέροντα Ιωάννη που ασκίτευε κοντά στις Σέρρες, στην Ιερά Μονή Τιμίου Προδρόμου, συνειδητοποίησε ότι κοντά στο Θεό θα έβρισκε η ψυχή του την ειρήνη που επιθυμούσε κι έτσι παραιτήθηκε από το αξίωμα του Χιλίαρχου που κατείχε και εκάρη μοναχός το έτος 1445. Όταν στο θρόνο ήρθε ο Κωνσταντίνος Παλαιολόγος το 1449, ο Αρχιμανδρίτης ήδη Ραφαήλ, γίνεται Πρωτοσύγκελλος στην Κωνσταντινούπολη. Μάλιστα, το Οικουμενικό Πατριαρχείο έστειλε επανειλημμένα τον πατέρα Ραφαήλ ως εκπρόσωπό του σε πολλά Θεολογικά και Ιατρικά συνέδρια σε διάφορες πόλεις του εξωτερικού. Τον ονόμασε δε Οικουμενικό Ιεροκήρυκα, τίτλο που του έδινε ευκολία να μεταβαίνει σε πολλές και διάφορες πόλεις και να κηρύττει την Ορθόδοξη Χριστιανική Πίστη. Αργότερα εγκαταστάθηκε στις Καρυές Λέσβου μαζί με τον Άγιο Νικόλαο -το γνωστό Άγιο που εικονίζονται μαζί, εκατέρωθεν της Αγίας Ειρήνης- στη Μονή του Γενεσίου της Θεοτόκου, όπου ο π. Ραφαήλ γίνεται **Ηγούμενος** και οδήγησε σε νέα άνθηση τη Μονή, εμφανίζοντας μεγάλο φιλανθρωπικό έργο. Το έτος 1455, ίδρυσε δίπλα στη Μονή, **μονάδα προληπτικής και θεραπευτικής Ιατρικής, το λεγόμενο «ΠΡΕΒΑΝΤΟΡΙΟΝ», στο οποίο διατελούσε και ιατρός. Παράλληλα, δημιούργησε γηροκομείο, καθώς και ορφανοτροφείο, όπου σίτιζε 80 ορφανά παιδάκια**. Τελικά, ο Άγιος Ραφαήλ, μετά από φοβερούς βασανισμούς που υπέστη, μαρτύρησε το έτος 1463, όπως και οι άλλοι που συνελήφθησαν μαζί του, μεταξύ των οποίων οι Άγιοι Νικόλαος και Ειρήνη, στο προαύλιο της Μονής του Γενεσίου της Θεοτόκου, την οποία τελικά οι φονευτές τους ανατίναξαν.

Έχουμε βεβαίως και Αγίες γυναίκες ιατρούς, που με αυταπάρνηση και θεαρέσκεια άσκησαν την Ιατρική, βοηθώντας τους πάσχοντες και πένντες, αποβλέποντας στην επουράνια και όχι την επίγεια αμοιβή. Μεταξύ αυτών είναι οι **Αγίες Ζηναΐς** και **Φιλονίλλα** στην Ταρσό της Κιλικίας. Αφοσιώθηκαν στην αποστολική διακονία και εξασκούσαν την επιστήμη τους σε ένα σπήλαιο όπου εγκαταστάθηκαν, στη Μαγνησία, το οποίο μετέτρεψαν σε νοσοκομείο. Επίσης, η **Αγία Ερμιόνη**, η οποία μετά τις ιατρικές σπουδές της πήγε στην Έφεσο και ίδρυσε ένα πανδοχείο όπου περιέθαλπε τους ασθενείς, η **Αγία Νικοστράτη** που θεράπευσε τον Άγιο Ιωάννη το Χρυσόστομο, η **Αγία Βλανδίνα** και η **Αγία Σοφία** (22 Μαΐου) ανήκουν στη δοξασμένη χορεία των γυναικών Αγίων ιατρών.

Μιλώντας για ιατρούς Αγίους, δεν μπορούμε να μην αναφερθούμε στην προσωπικότητα του **Αγίου Λουκά της Κριμαίας του ιατρού** και μάλιστα εκτενέστερα.

Γιος Ρωμαιοκαθολικού πατέρα και Ορθόδοξης μητέρας,

ο κατά κόσμο Βαλεντίν Βόινο-Γιασενέτσκι, γεννήθηκε στις 14 Απριλίου 1877 στο Κέρτς της Κριμαίας και μεγάλωσε στο Κίεβο της Ουκρανίας. Σπούδασε Ιατρική και παρουσίασε πλούσιο ερευνητικό και συγγραφικό έργο.

Ήταν πατέρας τεσσάρων παιδιών, τα οποία απέκτησε με την Άννα Βασιλίγιεβνα Λάνσκαγια, της οποίας ο θάνατος από φυματίωση, άλλαξε εντελώς τη ροή της ζωής του. Στην ταραγμένη Ρωσία των Μπολσεβίκων, ο Βαλεντίν διορίστηκε **καθηγητής στην ιατρική σχολή του Πανεπιστημίου της Τασκένδης. Λένε πως κάθε φορά που είχε ένα χειρουργείο, άναβε καντήλι, προσευχόταν κι έπειτα με γάζες ποτισμένες στο ιώδιο σκημάτιζε το σταυρό στο σώμα του ασθενή. Η εικόνα της Παναγίας που ήθελε να υπάρχει πάντα κρεμασμένη στο χειρουργείο του, ήταν ένα σημείο τριβής με τους επαναστάτες. Ιερέας** έγινε το 1921 ύστερα από πρόταση του Αρχιεπισκόπου της Τασκένδης Ιννοκέντιου, που

θαύμαζε το θάρρος και την πίστη του. Δυο χρόνια αργότερα ο Ιννοκέντιος εκτοπίστηκε. Ο κλήρος και ο λαός της Τασκένδης, επέλεξαν ως διάδοχο του τον Ιερέα πλέον Βαλεντίν Βόινο-Γιασενέτσκι. Πριν την **εις Επίσκοπο** χειροτονία του, εκάρη **μεγαλόσχημος μοναχός**. Τότε του δόθηκε το όνομα Λουκάς. Στη συνέχεια, ταξίδεψε ως το Πετζικέντ για να χειροτονηθεί επίσκοπος. Πολύ σύντομα όμως ο επίσκοπος Λουκάς συλλαμβάνεται. Κατηγορείται για προδοσία και φυλακίζεται. Στη φυλακή έχει την ευκαιρία να ολοκληρώσει και **το σύγγραμμά του «Δοκίμια για τη χειρουργική των πυογόνων λοιμώξεων»**, το οποίο όμως δεν εκδόθηκε για πολλά χρόνια, παρόλη τη σημασία του για την ιατρική επιστήμη, **επειδή ο συγγραφέας επέμενε να γράφει στο εξώφυλλο το αρχιερατικό του αξίωμα.**

Σε όλους τους τόπους της εξορίας, παρά τις αντίξοες συνθήκες, δεν σταματούσε να χειρουργεί και να θεραπεύει ασθενείς. Στο Γενισέισκ το 1924 επιχειρήσε την **πρώτη στον κόσμο μεταμόσχευση νεφρού από ζώο σε άνθρωπο**. Κάποτε αναγκαζόταν να χειρουργεί με ένα σουγιά και αντί για ράμματα, χρησιμοποιούσε τρίχες από τα μαλλιά των ασθενών.

Όταν το 1926 γύρισε στην Τασκένδη, λόγω συκοφαντιών ακόμη και συνεργατών του, οδηγείται στην παραίτηση από την έδρα του Επισκόπου. Η μια εξορία διαδεχόταν την άλλη, αλλά ο Άγιος **δεν αρνήθηκε να προσφέρει τις υπηρεσίες του σε όσους τις χρειάζονταν, παρ' όλες τις αντίξοες συνθήκες.** Αυτό προκάλεσε την αγάπη του λαού κι έτσι γέννησε το φθόνο στο άθεο καθεστώς, το οποίο αυτή τη φορά τον έστειλε πέρα από τον Αρκτικό κύκλο, στο χωριό Πλάχινο, όπου κατά το χειμερινό πλοιστάσιο ο **ήλιος δεν ανατέλλει.**

Η υγεία του επισκόπου είχε επιδεινωθεί και μια τέτοια εξορία ήταν πολύ επικίνδυνη για τη ζωή του. Αυτός ήταν και ο σκοπός των διωκτών του. Εκεί, στο Πλάχινο, υπέφερε τα πάνδεινα, τόσο λόγω των καιρικών συνθηκών, όσο και λόγω της αντιμετώπισης από τους κατοίκους της περιοχής.

Κι ενώ προσωρινά του δόθηκε άδεια να επιστρέψει από τον τόπο της εξορίας του, νέα συκοφαντία κατά του Αγίου τον έφερε υπόλογο στα κομματικά στελέχη. Ο σκοπός αυτή τη φορά ήταν **να τον αναγκάσουν να παραιτηθεί από το ιερό του αξίωμα.** Μετά από εξαντλητικές ανακρίσεις και αφού πέρασε ένα ολόκληρο χρόνο στη φυλακή, ο επίσκοπος **εξορίστηκε για μια ακόμη φορά** στη βόρεια Ρωσία.

Η περίοδος που ακολουθεί είναι μια μεγάλη πνευματική δοκιμασία, καθώς απ' ενός μεν παρουσιάστηκε πρόβλημα στην υγεία του, αφετέρου δε, συνεχίστηκαν οι

πιέσεις από τους εκπροσώπους του κόμματος να εγκαταλείψει την ιεροσύνη. Αυτή τη δύσκολη περίοδο, αρχίζει να χάνει την όρασή του από το αριστερό του μάτι, λόγω αποκόλλησης του αμφιβληστροειδούς. Ακόμη, το έργο του «**Δοκίμια για τη χειρουργική των πυογόνων λοιμώξεων**» εκδίδεται χωρίς να αναγραφεί το αξίωμά του.

Εν καιρώ επανακτά την εσωτερική γαλήνη, που είχε στερηθεί, και περνά δύο χρόνια πρεμίας και ειρήνης κοντά στα παιδιά του. Την περίοδο αυτή, **εργάζεται στα νοσοκομεία** του Κοτλάς, Αρχαγγέλου, Αντιζάντ, Τασκένδης όπου και **δημιουργεί το πρώτο τμήμα πυογόνων λοιμώξεων σε όλη την Ε.Σ.Σ.Δ.** Ο επίσκοπος Λουκάς ήταν 60 ετών, όταν **συνελήφθη για τέταρτη φορά.** Υπέστη φοβερά **βασανιστήρια** και έμεινε στις **φυλακές Τασκένδης για δύο χρόνια.** Το 1939 εξορίστηκε και πάλι στη Σιβηρία και εργάστηκε στο νοσοκομείο της μεγάλης Μούρτας.

Όταν στις 21 Ιουνίου 1941 τα χιτλερικά στρατεύματα μπαίνουν στη Ρωσία, ο επίσκοπος-γιατρός, **αν και εξόριστος, προσφέρεται εθελοντικά να εργαστεί για τη θεραπεία των τραυματιών.** Το κόμμα αναγνωρίζει την αξία του ως γιατρού και τον διορίζει **αρχίατρο του στρατιωτικού νοσοκομείου 15-15 και σύμβουλο όλων των νοσοκομείων της περιοχής του Κρασνογιάρσκ.**

Παρ' όλα αυτά οι συνθήκες είναι οικτρές, ενώ παράλληλα δεν του αναγνωρίζουν κανένα πολιτικό δικαίωμα. **Την άνοιξη του 1942 αλλάζει η στάση της Πολιτείας απέναντι στον ίδιο, αλλά και απέναντι στην Εκκλησία.** Σε όλη την επικράτεια της Ρωσίας ανοίγουν εκκλησίες και ο λαός βρίσκει καταφύγιο στους ναούς από την παραφροσύνη του πολέμου. Για να καλυφθούν οι υπάρχουσες ανάγκες ο επίσκοπος Λουκάς **προάγεται σε αρχιεπίσκοπο Κρασνογιάρσκ.** Οι Γερμανοί υποχωρούν και ο αρχιεπίσκοπος μεταφέρεται δυτικότερα, στο **Ταμπώφ.** Εκείνη την εποχή είναι **υπεύθυνος για 150 στρατιωτικά νοσοκομεία.** Η Εκκλησία για να τον διευκολύνει τον μεταθέτει στην **Αρχιεπισκοπή Ταμπώφ και Μισούρινσκ.**

Το 1946 ο αρχιεπίσκοπος Λουκάς βραβεύτηκε με το **βραβείο Στάλιν** για την ηρωική εργασία του στον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, και για την μεγάλη προσφορά του στην ιατρική επιστήμη.

Στα 70 του χρόνια γίνεται αρχιεπίσκοπος Συμφερουπόλεως και Κριμαίας. Εκεί το έργο του είναι δύσκολο. Η φτώχεια έχει πάρει τέτοιες διαστάσεις που αναγκάζεται να **ταΐζει καθημερινά, στο σπίτι του, τους άπορους της περιοχής.** Στρέφει το ενδιαφέρον του στην εκκλησιαστική ζωή, καθώς **τον αποκλείουν από κάθε επιστημονικό συνέδριο. Κάνει υπεράνθρωπες προσπάθειες για να ανοίξουν οι εκκλησίες,** ενώ **δεν σταματά να κηρύττει το λόγο του Θεού.** Παράλληλα εξασκεί το έργο του ιατρού προσφέροντας **αναργύρω** τις υπηρεσίες του στον πάσχοντα άνθρωπο.

Το 1946 επιδεινώνεται η όρασή του, ενώ στις αρχές του 1956 **τυφλώνεται οριστικά.**

Το 1953 τον Στάλιν διαδέχεται ο Νικήτας Χρουστώφ, ο οποίος ξεκίνησε **νέο κύμα διωγμών** κατά της Εκκλησίας που κορυφώνονται το 1959. Ο Αρχιεπίσκοπος

μεριμνά για το ποίμνιό του και προσπαθεί να του δώσει κουράγιο. Κάνει τεράστιους αγώνες να κρατήσει **ανοικτές τις εκκλησίες.** Η αγάπη του κόσμου προς τον αρχιεπίσκοπο Λούκα ήταν έκδηλη. **Ακόμα και αλλόθρησκοι ή άθεοι τον έβλεπαν με σεβασμό. Τα Χριστούγεννα του 1960, ο Αρχιεπίσκοπος λειτουργεί για τελευταία φορά** και για τον καιρό που απομένει, περιορίζεται στο να κηρύττει. Τελικά την **Κυριακή 11 Ιουνίου 1961,** ημέρα που γιορτάζουν οι Άγιοι Πάντες της Ρωσίας, κοιμήθηκε ο Αρχιεπίσκοπος-ιατρός Λουκάς Βόινο-Γιασενέτσκι. Παρά την έντονη αντίδραση των κομματικών, η κηδεία του αρχιεπισκόπου έγινε με μεγαλοπρέπεια. Χιλιάδες άνθρωποι παραβρέθηκαν στην κηδεία του και έψαλλαν, ενώ ο δρόμος μέχρι το κοιμητήριο ήταν στρωμένος με τριαντάφυλλα. Από τότε ο τάφος του έγινε «Κολυμβήθρα του Σιλωάμ». **Το Νοέμβριο του 1995** η Ρωσική Εκκλησία προέβη στην επίσημη αγιοκατάταξη του αρχιεπισκόπου Λουκά. Στις 17 Μαρτίου 1996 έγινε με επισιμότητα η ανακομιδή των λειψάνων του, που τέθηκαν για λαϊκό προσκύνημα στο ναό του κοιμητηρίου, αφιερωμένο στη μνήμη των Αγίων Πάντων. Τα λείψανά του εξέπεμπαν μια **άρρητη ευωδία,** ενώ πολλοί ασθενείς **θεραπεύτηκαν θαυματουργικά.** Ανάμεσα στα λείψανα του βρέθηκαν **άφθαρτα** τα μάτια του, ο εγκέφαλος, οι πνεύμονες και η καρδιά του. Τρεις ημέρες αργότερα, στις 20 Μαρτίου 1996, τα λείψανα του μεταφέρθηκαν στον Ιερό Ναό Αγίας Τριάδος.

Η μνήμη του ορίστηκε να τιμάται στις **11 Ιουνίου,** επέτειο της κοίμησής του.

Όλα τα ανωτέρω, ήταν μερικά παραδείγματα Αγίων ανθρώπων, οι οποίοι κατάφεραν σε συνθήκες πολλές φορές αντίξοες, αφ' ενός μεν να ζήσουν το Χριστό με όλη τους την καρδιά, αφ' ετέρου δε να αφοσιωθούν με μεγάλη σοβαρότητα και υπευθυνότητα στην Ιατρική επιστήμη, δίνοντας τον καλύτερό τους εαυτό στη θεραπεία του πάσχοντος συνανθρώπου. Πρόκειται για φωτισμένες και πολύπλευρες προσωπικότητες, οι οποίες πέρα από το μεγάλο πνευματικό αγώνα ενάντια στην αμαρτία, επιδόθηκαν στην άσκηση μιας τόσο σπουδαίας επιστήμης με μεγάλη επιτυχία. Πηγαίνοντας λοιπόν λίγο βαθύτερα, σχετικά με την υποτιθέμενη από πολλούς **σύγκρουση Επιστήμης και Θρησκείας,** ποιά παραπάνω απόδειξη μας χρειάζεται για τους τελείως διακριτούς ρόλους που έχουν αυτές οι δύο για τον άνθρωπο; Άραγε αν υπήρχε σύγκρουση, θα μπορούσαν αμφότερες να βιώνονται σε τέτοιο βαθμό στο ίδιο άτομο, χωρίς να δημιουργούν προβλήματα στην προσωπικότητά του; Άραγε θα είχαμε Αγίους επιστήμονες; Τα ερωτήματα είναι φυσικά ρητορικά...

Επιμέλεια:

Δημήτριος Ράπτης,
Απόφοιτος Στρατιωτικής Ιατρικής

Οι αιογραφίες είναι του ζωγράφου κ. Δημήτρη Χατζηπαυστόλου, τον οποίο ευχαριστούμε θερμά για την παραχώρησή τους.

ΥΠΟ ΤΟΝ ΗΧΟ ΤΗΣ ΒΡΟΧΗΣ...

«Give my umbrella to the Rain Dogs
For I am a Rain Dog too»

«Δώσε την ομπρέλα μου σε Αυτούς
Γιατί κι εγώ είμαι ένας από Αυτούς».

Στη μετάφραση του διστίχου αυτού σκοπίμως η φράση Rain Dogs δεν μεταφράζεται αλλά αντικαθίσταται από τη λέξη Αυτούς. Ο λόγος είναι ότι ακριβής μετάφραση δεν υπάρχει και χρειάζεται μια μικρή εξήγηση των δύο αυτών λέξεων. Η φράση αυτή σε ακριβή μετάφραση σημαίνει σκυλιά της βροχής, τα σκυλιά δηλαδή αυτά που μη έχοντας κάποιο σπίτι, αναζητούν ένα προσωρινό καταφύγιο καθώς η βροχή αρχίζει να πέφτει και να καλύπτει τα πάντα. Η χρήση της όμως είναι βαθιά μεταφορική, καθώς σημαίνει αντίστοιχα όλους αυτούς τους ανθρώπους που δεν έχουν που να πάνε, καθώς οι συμφορές τους χτυπούν αλύπητα, όλους τους κατατρεγμένους και πτητημένους της ζωής, αυτούς που συνετριβήσαν και χάθηκαν κάπου στο βάθος.

Στους ανθρώπους αυτούς συχνά αναφέρεται ο Χριστός και διαρκώς διδάσκει ότι ο Χριστιανός οφείλει να προστρέχει σε βοήθεια αυτών. Είναι όμως λίγες οι φορές που γίνεται πιο συγκεκριμένος και μία από αυτές εντοπίζεται στο κατά Λουκά Ευαγγέλιο (Κεφ 16: 19-31) όπου αναφέρεται στον Πλούσιο και το φτωχό Λάζαρο: «Κάποιος άνθρωπος ήταν πλούσιος, φορούσε πολυτελή ρούχα και το τραπέζι του κάθε μέρα ήταν λαμπρό. Κάποιος φτωχός όμως, τον έλεγαν Λάζαρο, ήταν πεσμένος κοντά στη πόρτα του σπιτιού του πλουσίου, γεμάτος πληγές. Αυτός προσπαθούσε να χορτάσει από τα ψίχουλα που έπεφταν από το τραπέζι του πλουσίου. Έρχονταν και τα σκυλιά και του έγειφαν τις πληγές. Πέθανε ο φτωχός και οι άγγελοι τον πήγαν κοντά στον Αβραάμ. Πέθανε κι ο Πλούσιος και θάφτηκε. Στην κόλαση που ήταν και βασανίζονταν σήκωσε τα μάτια του και είδε από μακριά τον Αβραάμ και κοντά του το Λάζαρο». Μάλιστα σε μια πιο ελεύθερη μετάφραση δηλώνεται ότι ο Λάζαρος βρισκόταν στην αγκαλιά του Αβραάμ.

Με μια γρήγορη ματιά ο καλά διαβασμένος χριστιανός

θα αισθανθεί μια ικανοποίηση καθώς παρατηρεί ότι το τέλος της ιστορίας βρίσκει τον φτωχό και ταλαιπωρημένο Λάζαρο στην αγκαλιά του Αβραάμ, που προτυπώνεται ως ο δίκαιος άνθρωπος και θα εφησυχασθεί θεωρώντας ότι όλα όσα έχει διδαχθεί για το χριστιανισμό επιβεβαιώνονται καθώς όπως θα έλεγε κανείς τέλος καλό, όλα καλά. Ο Θεός φρόντισε τον δίκαιο άνθρωπο και τιμώρησε τον αλαζόνα. Μια πιο προσεκτική ανάγνωση θα οδηγήσει στη διαπίστωση ότι ο Λάζαρος έζησε και πέθανε στην πιο άθλια κατάσταση που θα μπορούσε να βρεθεί. Χωρίς να αποτελεί πρότυπο αγιοσύνης, δίχως να πρόκειται για κάποιον ασκητή ή έστω κάποιον χριστιανό που αγωνίζεται, ο Λάζαρος βιώνει την ασχήμια και τον πόνο του υποσελήνιου κόσμου μας στον πιο μεγάλο βαθμό. Δεν υπάρχει κάποια δικαίωση σε αυτή τη ζωή, ούτε καν κάποιο σημάδι. Αν γίνουμε μάλιστα λίγο πιο πονηρεμένοι θα συνειδητοποιήσουμε ότι στην συγκεκριμένη ιστορία κανένας από τους χαρακτήρες δεν μπορεί να θεωρηθεί θετικός. Ο Λάζαρος είναι απλώς ένας παραιτημένος άνθρωπος, ένα πληγωμένο σκυλί, αφημένο στη βροχή.

Επιστρέφοντας στο αρχικό δίστιχο αναρωτιόμαστε τι σημαίνει τελικά η επιταγή του τραγουδοποιού να δώσει την ομπρέλα σε έναν από Αυτούς, καθώς όπως δηλώνει είναι επίσης ένας από Αυτούς. «**It takes one to know one**», σημαίνει ότι για να αναγνωρίσεις ποιος είναι κάποιος πρέπει κι εσύ ο ίδιος να ταυτίζεσαι με αυτό που είναι, να μοιράζεσαι μαζί του μια κοινή εμπειρία, μια κοινή ταυτότητα. Συγκεκριμένα στην περίπτωση μας να είσαι κι εσύ ένας κατατρεγμένος της ζωής, ώστε τελικά να μπορέσεις να νιώσεις τον πόνο του, να τον συμπονέσεις και ίσως αν μπορείς και όσο μπορείς να τον βοηθήσεις. Δεν είναι όμως τα «σκυλιά της βροχής», άνθρωποι απλώς αδύναμοι που εκμεταλ-

λεύονται τις αδυναμίες τους για να εκμαιεύσουν την ελεημοσύνη των άλλων, πρόκειται για ανθρώπους που έχουν αποδεχθεί βαθιά μέσα τους τη συντριπτική ήττα, το τέλος των προσδοκιών, της ελπίδας και μαζί τελικά το τέλος του ίδιου του εγωισμού. Ο Λάζαρος περιμένει στωικά το θάνατο, δίχως να περιμένει τίποτα από τη ζωή, αφήνοντας κι αυτά τα ίδια τα σκυλιά με την κυριολεκτική έννοια εδώ, να γλύφουν τις πληγές του. Ίσως τελικά είναι κι αυτά «σκυλιά της βροχής» που στο πρόσωπο του ταλαίπωρου ανθρώπου αντίκρισαν κάποιον δικό τους, έναν από το είδος τους και χωρίς να μπορούν να τον σώσουν του έδωσαν την τελευταία μικρή παρηγοριά.

Υπό μία άλλη βέβαια, πιο ευρεία έννοια, είμαστε όλοι μας «σκυλιά της βροχής» καθώς στη ζωή αυτή είμαστε εκτεθειμένοι στη βροχή που πέφτει ακατάπαυστη και αλύπτα, οδηγώντας μας στην αναζήτηση προσωρινών καταφυγίων, δίχως να μπορούμε να ανατρέξουμε στη μία και πραγματική λύτρωση που είναι ο Χριστός. Παλεύουμε ατελείωτα να ξεπεράσουμε τους φόβους μας, τους πόνους μας, τις αδυναμίες μας, αγωνιζόμαστε να γίνουμε καλύτεροι, να υπερκεράσουμε τα εμπόδια, νομίζοντας πάντα ότι κάπου στη γωνία θα βρούμε τη λύση σε όλα μας τα προβλήματα, μια στροφή ακόμα και θα βρεθούμε σε ένα μέρος μαγικό, όπου η βροχή θα έχει για πάντα πια κοπάσει. Πόσο λάθος μπορεί να κάνουμε. Στο τέλος πάντα ο Θεός θα μας θυμίζει ποιοι είμαστε. Στο τέλος πάντα θα μας ζητάει να αποδεχτούμε ότι είμαστε και εμείς ένας από Αυτούς, μα διόλου καλύτερος από Αυτούς και θα ζητάει επίμονα να δώσουμε την ομπρέλα μας σε Αυτούς.

Τελειώνοντας, αξίζει να θυμηθούμε τον τρόπο με τον οποίο απάντησε ο Θεός στον Όσιο Σιλουανό τον Αθωνίτη, όπως μας αποκαλύπτει ο γέροντας Σωφρόνιος

του Έσσεξ. Όταν λοιπόν ο Σιλουανός μετά από αδιάκοπη άσκηση και ατελείωτη προσευχή βράδυ μετά το βράδυ άρχισε να απελπίζεται, μη βρίσκοντας κάποια ανταπόκριση στις προσπάθειές του και αισθανόμενος την ανάγκη να παραιτηθεί, απευθύνθηκε σε αυτόν ο Θεός και του είπε **«Κράτα το νου σου στον Άδη και μην απελπίζεσαι»**. Παρατηρούμε δηλαδή ότι ο Θεός δεν οδηγεί με τις ενέργειες του ή ακόμα και την θαυμαστή παρέμβασή του σε κάποια λύτρωση τον Σιλουανό. Αντίθετα τον παρακινεί να παραμείνει προσπλωμένος όσο ποτέ στον κόσμο (Άδη) με όλες του τις δυσκολίες και να συνεχίσει να προσπαθεί.

Αυτή είναι πολλές φορές η ιστορία του ανθρώπου. Ένα προσωπικό ταξίδι γεμάτο δυσκολίες, δι-αψεύσεις, τραγωδίες και πόνο εκεί που θα θέλαμε και θα περιμέναμε τη δικαίωση και την προσωπική ολοκλήρωση. Εκεί όμως αρχίζει το ταξίδι του χριστιανού, αυτού που ακούει το κάλεσμα του Θεού, ο οποίος διαρκώς διεκδικεί τον άνθρωπο, διαρκώς του ζητάει να προσπαθεί περισσότερο, διαρκώς του θυμίζει να θέλει να γίνεται καλύτερος, διαρκώς τον καλεί να κοιτάξει γύρω του, να αναγνωρίσει το λάθος του κόσμου αυτού, διαρκώς τον προτρέπει να πάρει από το χέρι και να οδηγήσει, ξεκινώντας από τον εαυτό του, τα «σκυλιά της βροχής», τους φτωχούς Λαζάρους της Βίβλου στην αγκαλιά του Αβραάμ και εν τέλει του ίδιου του Θεού.

Επιμέλεια

Αλέξανδρος Γκανάς
Φοιτ. Ηλεκτρολόγων Μηχανικών & Μηχανικών
Υπολογιστών ΕΜΠ

ΕΥ-ΘΑΝΑΣΙΑ

ΑΠΟΠΕΙΡΑ ΜΙΑΣ ΝΟΜΙΚΗΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗΣ

ΤΟ Σύνταγμά μας προστατεύει το δικαίωμα στη ζωή στο άρθρο 5 παρ. 2: «όλοι όσοι βρίσκονται στην Ελληνική Επικράτεια απολαμβάνουν την απόλυτη προστασία της ζωής». **Η ανθρώπινη ζωή προστατεύεται απεριόριστα, ανεξάρτητα από τη σωματική ή την πνευματική κατάσταση του ατόμου, ανεξάρτητα δηλαδή από τυχόν αντιλήψεις αναξιοτιμίας προς το ζην**, τις οποίες άλλωστε είχε ενστερνιστεί η χιτλερική Γερμανία. Το επίπεδο ποιότητας της ζωής του ατόμου δεν μπορεί να προσδιορίσει την αξία του, η οποία είναι σύμφυτη με την ανθρώπινη ιδιότητα και αποτελεί θεμελιώδη αρχή της έννομης τάξης μας. Η απόλυτη συνταγματική προστασία του δικαιώματος της ζωής και της ανθρώπινης αξίας έχει ως αποτέλεσμα την απαγόρευση της κρατικά διεξαγόμενης ευθανασίας, αλλά και του τερματισμού της ζωής ακόμη και από το ίδιο το άτομο, αφού κάτι τέτοιο αντίκειται στην έννοια του ατομικού δικαιώματος, δηλαδή δηλαδή στην εξουσία που το δίκαιο παρέχει σε κάθε άτομο προς πραγμάτωση του βιοτικού συμφέροντός του απέναντι στην έννομη τάξη. Το αγαθό της ζωής λοιπόν υπάρχει για χάρη του φορέα του και όχι έναντι αυτού. Υποστηρίζεται μάλιστα πως

ο άνθρωπος έχει νομική υποχρέωση προς τον εαυτό του, τους άλλους και το κράτος, να ζει. Ενδεικτικά ο Μανωλεδάκης αναφέρει πως: «Σε μια φιλελεύθερη κοινωνία ο άνθρωπος έχει πάντως υποχρέωση να ζει!».

Ωστόσο κάποιοι ισχυρίζονται πως το Σύνταγμα αναγνωρίζει και δικαίωμα στο θάνατο, ως εκδήλωση του δικαιώματος στην ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας, όπως προβλέπεται στο άρθρο 5 παρ. 1: «Καθένας έχει δικαίωμα να αναπτύσσει ελεύθερα την προσωπικότητά του... εφόσον δεν παραβιάζει το Σύνταγμα και τα χρηστά ήθη». Η παραπάνω διάταξη επιβάλλει το σεβασμό των επιλογών του ατόμου από το κράτος, το οποίο οφείλει να απέχει από κάθε πράξη που προσβάλλει την αυτοδιάθεση του ατόμου. Αυτό όμως δεν σημαίνει πως το κράτος δεν μπορεί να επεμβαίνει όταν το άτομο έχει επιλέξει να δώσει τέλος στη ζωή του. Έτσι δεν αντίκειται στη συγκεκριμένη διάταξη η επέμβαση της αστυνομίας προς παρεμπόδιση της αυτοκτονίας ή η αναγκαστική διατροφή απεργών πείνας, διότι οι πράξεις αυτές παραβιάζουν το Σύνταγμα και τα χρηστά ήθη. Στην περίπτωση μας η ευθανασία ως έκφραση αυτοδιάθεσης του προσώπου συγκρούεται με την αξίωση σεβασμού και προστασίας του απόλυτου

δικαιώματος στη ζωή, όπως προβλέπεται στο άρθρο 5 παρ. 2, διότι με την εν λόγω πράξη ο πυρήνας του δικαιώματος στη ζωή θίγεται ολοκληρωτικά. Η ευθανασία αναιρεί επίσης και προσβάλλει αυτά τα ίδια τα δικαιώματα της αυτοδιάθεσης και της ανθρώπινης αξίας, καθώς χάνεται πλέον το corpus, η υλική δηλαδή διάσταση του αγαθού της ελευθερίας και της αξίας, το οποίο είναι ο ίδιος ο άνθρωπος ως οντότητα, η σωματική του δηλαδή υπόσταση. Το δικαίωμα αυτοδιάθεσης λοιπόν δεν μπορεί να θεμελιώσει δικαίωμα στο θάνατο, διότι η άσκηση και η ύπαρξή του έχει νόημα μόνο όταν το άτομο είναι ζωντανό.

Το δικαίωμα στην ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας, στο οποίο θα μπορούσε να θεμελιωθεί το δικαίωμα στο θάνατο, εμπίπτει επίσης στους περιορισμούς που εισάγουν τα χρηστά ήθη, δηλαδή οι αντιλήψεις του μέσου συνετού και δίκαιου ανθρώπου που αφορούν την κοινωνική ηθική. Ενδεικτικά αναφέρουμε πως σύμφωνα με έρευνα που διεξήγαγε η Ένωση Ιατρικών Συνηγόρων Ελβετίας (SMLA) οι Έλληνες σε ποσοστό 52% τάσσονται κατά της ευθανασίας. Έτσι η ευθανασία όντας αντίθετη και στα χρηστά ήθη της ελληνικής κοινωνίας, δεν μπορεί να θεωρηθεί επιτρεπτή

στα πλαίσια ασκήσεως του δικαιώματος στην ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας. Επομένως οδηγούμαστε στο συμπέρασμα πως εφόσον η ευθανασία ως ελεύθερη έκφραση της προσωπικότητας του ατόμου εμπίπτει στους περιορισμούς που εισάγει η διάταξη του άρθρου 5 παρ.1, δηλαδή στο Σύνταγμα και τα χρηστά ήθη, είναι αδύνατη η συνταγματική θεμελίωση του δικαιώματος στο θάνατο.

Ωστόσο πέρα από τις όποιες προσεγγίσεις και ερμηνείες, **το ζητούμενο τις τελευταίες στιγμές του ανθρώπου, δεν είναι η επίσπευση του θανάτου, αλλά η γαλήνια πνευματική κατάσταση, την οποία αξίζει να έχει κάθε πρόσωπο. Μία κατάσταση η οποία μπορεί να υπάρξει ακόμη και σε στιγμές αφόρητου πόνου, όπως έχει αποδείξει η ιστορία της Εκκλησίας μας, αρκεί να υπάρχει πίστη και ελπίδα στον πραγματικό δικαιούχο και δωρητή της ζωής μας, στο Χριστό.**

Επιμέλεια:

Μαρία Γούλα
Φοιτ. Νομικής Σχολής ΕΚΠΑ

Μιᾶ ψυχῆ συναθλοῦντες (Φιλιπ. 1, 27)

Το φετινό σύνθημα εργασιών της Χριστιανικής Φοιτητικής Ένωσης

Το Σάββατο 22 Οκτωβρίου 2016, μετά από την εξεταστική περίοδο του Σεπτεμβρίου, παλαιοί και νέοι φίλοι συγκεντρωθήκαμε στην Αθήνα για να συμμετάσχουμε με τον ενθουσιασμό του ξεκινήματος στην εκδήλωση έναρξης εργασιών της Χριστιανικής Φοιτητικής Ένωσης. Σταθμός και εφαλτήριο για όλες τις ευκαιρίες που θα ακολουθήσουν, το αγιογραφικό σύνθημα που επιλέγεται και αναλύεται. Στις σελίδες που ακολουθούν, παραθέτουμε τις σκέψεις του κ. Κώστα Καραβάνη, Μεταλλειολόγου-Μηχανικού Ε.Μ.Π. και παλαιότερου μέλους της Χ.Φ.Ε., πάνω στο φετινό σύνθημα «μια ψυχῆ συναθλοῦντες» από την επιστολή του Αποστόλου Παύλου προς τους Φιλιππησίους. Καλή και ευλογημένη ακαδημαϊκή χρονιά!

Το φετινό σύνθημα «Μιᾶ ψυχῆ συναθλοῦντες» είναι από την προς Φιλιππησίους επιστολή του Αποστόλου Παύλου (Φιλιπ. 1,27: Μόνον ἄξιως τοῦ εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ πολιτεύεσθε, ἵνα εἴτε ἐλθὼν καὶ ἰδὼν ὑμᾶς εἴτε ἀπὼν ἀκούσω τὰ περὶ ὑμῶν, ὅτι στήκετε ἐν ἐνὶ πνεύματι, μιᾶ ψυχῆ συναθλοῦντες τῇ πίστει τοῦ εὐαγγελίου). Ερμηνεία: Μόνο σας παρακαλῶ να πορευέσθε και να φέρεσθε κατά τρόπον ἄξιο του Ευαγγελίου του Χριστού, ὡστε εἴτε ὅταν ἐλθω και σας ἴδω, εἴτε ὅταν δεν κατορθώσω να ἐλθω και εἶμαι

ἀπὼν, ἀκούσω ὁμῶς πληροφορίας δια σας, να βεβαιωθῶ ὅτι στέκεστε και μένετε σταθεροί στον πνευματικὸν ἀγῶνα, συναγωνιζόμενοι δια την πίστιν του Ευαγγελίου ὅλοι μαζί με ἓνα φρόνημα και με μία ψυχῆ).

Ἄς δούμε τι θέλει να μας πει ο Ἀπόστολος και πῶς μπορούμε να το αξιοποιήσουμε. Και ἄς ξεκινήσουμε ἀπὸ το συναθλοῦντες:

Προϋπόθεση για το συναθλοῦντες εἶναι το αθλοῦντες. Ἄν δεν αθλούμεθα, δεν ἔχει ἔννοια να μιλήσουμε για συνάθλησιν. Ἄς θέσουμε λοιπὸν στον εαυτὸ μας το ἐρώτημα: εἴμαστε αθλοῦντες;

Μη βιαστούμε να ἀπαντήσουμε θετικά. Καταρχῆν, ἄς ἀναγνωρίσουμε ὅτι οἱ λέξεις ἄθλησιν (και τα συνώνυμά της ἄσκησιν –ἀγῶνας) πχουν λίγο παράταιρα στις μέρες μας.

Ἡ ἄθλησιν προϋποθέτει βία που ασκεῖ κάποιος στον εαυτὸ του. Ὁ ἀθλητὴς πιέζει τον εαυτὸ του να μπει σε ἓνα πρόγραμμα που δεν εἶναι αὐτονόητα ευχάριστο ἢ να συνεχίσει να ασκεῖται ἀκόμη κι ὅταν το σῶμα του δυσκολεύεται να ακολουθήσει ἢ ὅταν φτάνει στα ὅρια της αντοχῆς του. Ἀντίστοιχα, στο χριστιανικὸ ἀγῶνα ἰσχύει ἡ ρῆσιν του Χριστοῦ «ἡ Βασιλεία του Θεοῦ βιάζεται και κλέπται και βιασταὶ ἀρπάζουσι αὐτῆς». Λέμε ὅτι ο ἀγῶνας του χριστιανοῦ εἶναι ἀγῶνας αὐθυπέμβασης: θεωρούμε την παρούσα κατάστασή μας μεταπτώτικῆ, δηλ. μετὰ την πῶσιν, ἀποτέλεσμα της πτώσης. Και στοχεύουμε την ἐπανόρθωσιν στο ἀρχαῖον κάλλος, δηλ στην προπρωτικῆ ωραιότητα. Ἡ κίνησιν ἀπὸ την πεσμένη φύσιν και κατάστασιν, στη φυσικῆ (στο κατά φύσιν, στη θεολογικῆ ὁρολογία) και, ἀκόμη παραπάνω, στο υπέρ φύσιν (γνωστὸ και ὡς καθ' ὁμοίωσιν προς το Θεό), δεν γίνεται ἀπὸ την ξαπλώστρα και με την ἀνεσὴ μας. Ἡ αὐθυπέμβαση εἶναι κοπιαστικῆ και ἔμπονη, ὅπως λέμε, πορεία. Και ευλόγως –δεν θα μπορούσε να εἶναι ἀλλιῶς. Ὅσοι ἐξ ὑμῶν εἶστε των θετικῶν ἐπιστημῶν, θυμάστε ὅτι στη Φυσικῆ διδασκόμαστε πως ἡ μετὰβαση ἀπὸ μια χαμηλότερη σε μια ψηλότερη κατάστασιν (π.χ. ἐπίπεδο δυναμικῆς ἐνέργειας) ἀπαιτεῖ τὴ δαπάνη ἔργου, (ἄς το μεταφράσουμε «κόπου»). Το ἀντίθετο συμβαίνει ὅταν ἀφήνουμε κάτι να κατακυλῆσιν ἀπὸ μια ψηλότερη σε μια χαμηλότερη κατάστασιν. Στα ὅσα εἶπαμε πατάει και ἡ ἔννοια της χριστιανικῆς ἄσκησιν.

Ἀντίθετα με τα ἀνωτέρω, ἡ μετανεωτερικότητα δεν συμφωνεῖ με την ἄσκησιν οποιουδήποτε εἶδους βίας στον εαυτὸ μας. ἐκτὸς ἂν ὑπάρχει ὁρατὸ και ἄμεσα ἐξαργυρωσῖμο ἀντάλλαγμα: Ἡ ἄσκησιν και ἡ ἄθλησιν εἶναι ἀποδεκτές, ἀλλὰ μόνο με το ἰδιοτελές ἀντάλλαγμα εἴτε του πρωταθλητισμοῦ εἴτε, στο γυμναστήριο, της βελτίωσιν της σωματικῆς ἐμφάνισιν, εἴτε τουλάχιστον ἀποβλέποντας σε μια υγιεινότερη ζωῆ –πράγμα ὄχι καθεαυτὸ κακὸ ἀλλὰ ὁπωσδήποτε ἰδιοτελές. Το στοιχεῖο της αὐταπάρνησιν, τόσο ἐγγενές και αὐτονόητο στο χριστιανικὸ ἀγῶνα, ἀντικαθίσταται ἀπὸ μια ἰδιοτέλεια, που γίνεται ἀποδεκτῆ ἀρκεῖ να μη βλάπτει

κάποιον τρίτο. Η αυθυπέρβαση επίσης αντικαθίσταται από το ιδανικό της αυτοπραγμάτωσης: γίνε αυτό που είσαι. Αφ' ής στιγμής, σύμφωνα με την κρατούσα αντίληψη, δεν υπάρχει Θεός, δεν υπάρχει αντικειμενική αλήθεια, δεν υπάρχει πρότυπο τιθέμενο από μια εξωτερική και αναμφισβήτητη αυθεντία. Το καθ' ομοίωσιν στερείται νοήματος, συνεπώς κι ο αγώνας της αυθυπέρβασης από την πτωτική κατάσταση στο υπέρ φύσιν. Ομοίως στερείται νοήματος όλη η κουβέντα περί παρά φύσιν, δηλ. αφύσικης, κατάστασης: όλα είναι φυσικά, αρκεί να προσπορίζουν ευχαρίστηση στο υποκείμενο. Συνεπώς, το «γίνε αυτό που είσαι» σημαίνει ότι αν η καρδιά σου επιθυμεί την κατηφόρα (και τη διαστροφή ακόμη), είσαι ελεύθερος να το επιδιώξεις ή εν πάση περιπτώσει δεν υποχρεούσαι να αγωνιστείς εναντίον αυτής της ροπής. Σε αντίθετη περίπτωση, καταπιέζεσαι.

Σύμφωνα με την κρατούσα αντίληψη, η καταπίεση του εαυτού μας, ακόμη και του κακού εαυτού μας, αφού τη στιγμή που δεν υπάρχει καλό και κακό, και υπάρχει απλά ευχάριστο και δυσάρεστο, (και αν αυτό που είναι ευχάριστο σε σένα και δεν είναι δυσάρεστο για κάποιον άλλο, δεν είναι καθόλου κατακριτέο, όσο διεστραμμένο κι αν είναι με την παραδοσιακή ηθική αξιολόγηση), η καταπίεση λοιπόν του εαυτού μας είναι μια απόλυτη απαξία για την εποχή μας. Αυτό ντύνεται με λογικές ή λογικοφανείς αιτιολογήσεις: αν καταπιέξεις τον εαυτό σου, αργά ή γρήγορα η όλη προσπάθεια θα αποβεί αναποτελεσματική και ίσως γίνει και επιβλαβής για την ψυχική σου υγεία. Το συγκεκριμένο σκεπτικό θέλει φειδύ στη χρήση του, γιατί με τη λογική αυτή όλοι οι αθλητές ή όσοι υποτάσσονται εκουσίως σε οποιασδήποτε μορφής αυτοπειθαρχία θα έπρεπε να είναι ψυχικά διαταραγμένοι. Στον αντίποδα, όλοι ενστικτωδώς καταλαβαίνουμε ότι χωρίς προσπάθεια δεν είναι εφικτή η επίτευξη οποιουδήποτε στόχου, ειδικά όσο ανώτερος και ουσιαστικότερος είναι αυτός. Κι όχι μόνο αυτό, αλλά είναι δείγμα ψυχικής υγείας το να θέτουμε στόχους και να αποδύομαστε σε αγώνα για την επίτευξή τους.

Ας δώσουμε λίγο περισσότερη προσοχή στα περί καταπίεσης γιατί το θέμα είναι βαρύνον στη σύγχρονη αντίληψη: είναι ουσιαστικά να μπορούμε να διακρίνουμε μεταξύ καταπίεσης (με τα ψυχαναλυτικώς συμπαραδηλούμενα) και «νόμιμης» βίας που ακούμε στον (κακό) εαυτό μας: για να μη γίνει η άσκηση καταπίεση, ίσως το κλειδί βρίσκεται στο δεύτερο συνθετικό του φετινού συνθήματος, την πίστη: «τῆ πίστει τοῦ εὐαγγελίου». Εάν η πίστη μάς συνέχει, δεν τίθεται θέμα καταπίεσης. Φλογισμένους από αυτή την πίστη, βλέπουμε τους «άγιους μάρτυρες τους καλώς αθλήσαντες»

να αφηφούν όχι μόνο τις δυσκολίες των ασκητικών παλαισμάτων, αλλά και ανυπόφορα βασανιστήρια.

Η πίστη είναι επίσης άθληση, άθλημα. Είναι κάτι που θέλει προσπάθεια και αγώνα, δεν πέφτει ουρανοκατέβατο. Βλ. την επίκληση του πατέρα του βασανιζόμενου νέου προς τον Ιησού στο Ευαγγέλιο: «πιστεύω Κύριε, βοήθει μου τη απιστία». Είναι εμφανής από το παράθεμα ο αγώνας που καταβάλλει αυτός ο άνθρωπος για να πιστέψει. Σε αντίθεση με τις αισθήσεις και τη λογική που επιβάλλονται (θεωρητικώς, είναι αυτονόητα), η πίστη είναι ελεύθερη κίνηση, όχι καταναγκαστική. Είναι υπέρβαση της λογικής, όπως ακριβώς μιλήσαμε νωρίτερα για αυθυπέρβαση και υπέρ φύσιν. Είναι άνοιγμα σε μια άλλη πραγματικότητα, εξίσου ή μάλλον περισσότερο πραγματική από την πραγματικότητα του κόσμου τούτου. Δεν είναι επιλογή μιας πραγματικότητας που με συμφέρει, με εκφράζει ή ό,τι άλλο (μια virtual reality), απλά επιλέγω να μην έχω κλειστές τις αισθήσεις και το νου μου στις φανερώσεις του υπερφυσικού.

Το αν αθλούμαστε λοιπόν πνευματικά, είναι το πρώτο ερώτημα.

- Στο βαθμό που θεωρούμε ότι δεν είμαστε προϊόντα τύχης, αλλά παιδιά του Θεού
- Στο βαθμό που εξηγούμε το κακό στον κόσμο ως αποτέλεσμα της αμαρτίας,
- Στο βαθμό που η μετάνοια, δηλ. ο αγώνας επιστροφής στη φυσική κατάσταση και, ακόμα παραπέρα, η φορά προς το καθ' ομοίωσιν δεν είναι κενή νοήματος,

... δεν μπορεί παρά να αναγνωρίζουμε αν μη τι άλλο την αναγκαιότητα του χριστιανικού αγώνα, της άσκησης, των πνευματικών αθλημάτων και παλαισμάτων. Βλ. και το σχετικό χαρακτηρισμό της περιόδου της Μ. Σαρακοστής ως σταδίου αρετών, οι βουλόμενοι αθλήσαι εισέλθετε κλπ.

Η άθληση και η άσκηση δεν είναι μόνο προς τα μέσα, είναι και προς τα έξω. Ο αγώνας δεν είναι μόνο εσωτερικός, αλλά και προς τους γύρω μας, και προφανώς εννοούμε εδώ την ιεραποστολή. Το πνεύμα του Απ. Παύλου στο συγκεκριμένο χωρίο σαφώς αφορά και αυτή τη διάσταση. Δεν μπορεί να μας διαφεύγει ότι οφείλουμε να πολιτευόμαστε ως χριστιανοί που ζουν σε εποχή που ζητάει επανευαγγελισμό. Η πίστη μας δεν κατέχει πια δεσπόζουσα θέση στις σημερινές κοινωνίες, όσο κι αν κραδαίνουμε το λάβαρο της επικρατούσας θρησκείας (και ίσως ευτυχώς). Σε αντίθεση με παλιότερες δεκαετίες, δεν μπορούμε να απαιτούμε από τους γύρω μας ούτε καν μια μίνιμουμ θρησκευτικότητα και δεν επιτρέπεται να σοκαριζόμαστε από την ασχετοσύνη τους ακόμη και σε βασικά θέματα κατήχησης: αναρωτηθήκαμε αν τους μίλησε ποτέ κανείς σοβαρά για το χριστιανικό πιστεύω; Αν δούμε καθαρά το περιβάλλον, ακόμη και στην «ορθόδοξη χριστιανική» Ελλάδα, θα δούμε μάλλον ένα περιβάλλον όπου η γνήσια πνευματικότητα είναι σαφώς μειοψηφική, και άρα υψηλότερες οι απαιτήσεις άθλησης στο χώρο της ιεραποστολής, ή αν προτιμάτε του επανευαγγελισμού: θα μιλήσουμε στους γύρω μας με την αλφαβήτα της πίστης και ίσως χρειαστεί να ξεπεράσουμε προκαταλήψεις και παρεξηγήσεις αδιανόητες στο παρελθόν. Αυτό απαιτεί ένα αγωνιστικό ιεραποστολικό φρόνημα όπως των πρώτων χριστιανών, κι όχι να αντιδρούμε σαν διεκδικητές

παλινόρθωσης περασμένων μεγαλείων κ.τ.ό.

Σε ένα επόμενο επίπεδο, ας δούμε τη συνάθληση, αφού βάλουμε στην κουβέντα και το άλλο συνθετικό του συνθήματος, την ψυχή: η άθληση δεν γίνεται χωρίς ψυχή, χωρίς κατάθεση ψυχής θα λέγαμε ακόμα πιο έντονα. Και η συνάθληση δεν γίνεται χωρίς «μιᾶ ψυχῆ».

Στη συνάθληση θα βρούμε την εποχή μας, τουλάχιστον επιφανειακά, σύμμαχο: το team spirit ανήκει, ξαναλέω τουλάχιστον επιφανειακά, στις σύγχρονες αξίες και εξυμνείται συχνά. Μπορεί να διατρέχει τον κίνδυνο εκφυλισμού σε συνασπισμένες ατομικές επιδιώξεις, άτομα με διαφορετική επιμέρους στοχοθεσία, που συνασπίζονται από κάποιο κοινό συμφέρον, πάντως τουλάχιστον επαγγέλλεται την ομαδικότητα. Παρατηρώντας προσεκτικά ίσως διαβλέπαμε απόπειρα εξισορρόπησης του άκρατου ατομικισμού (σε

Ένας ακόμα σοβαρός λόγος είναι η εξάλειψη των τυχόν τριβών μεταξύ μας: ο κοινός αγώνας μάς κάνει να ξεχνάμε τις μικρότητες αφού ο κοινός στόχος πυρακτώνει το πνεύμα όλων. Τίποτε δεν δένει ανθρώπους μεταξύ τους όσο το να έχουν περάσει κινδύνους και κόπους μαζί. Αντίθετα, σε εποχές ραστώνης και σιγουριάς, εξασφάλισης και μη διακινδύνευσης, τα ζιζάνια της φαγωμάρας βρίσκουν πρόσφορο έδαφος και αναπτύσσονται.

Η συνάθληση είναι μια κατεξοχήν δημοκρατική λειτουργία –επιτρέψτε μου τη λέξη δημοκρατική, όσο κι αν έχει υποστεί φθορές και καταχρήσεις. Το εκφράζει πολύ όμορφα ο Γ. Βερίτης «Τον πύργο χτίζουμε όλοι αντάμα». [...]

Αγαπητοί φίλοι,

Το φετινό σύνθημα «Μια ψυχή συναθλούντες» μας καλεί όλους σε μια συστράτευση. Χρειάζεται από τη μια

Στη Φυσική διδασκόμαστε πως η μετάβαση από μια χαμηλότερη σε μια ψηλότερη κατάσταση (π.χ. επίπεδο δυναμικής ενέργειας) απαιτεί τη δαπάνη έργου, (ας το μεταφράσουμε «κόπου»). Το αντίθετο συμβαίνει όταν αφήνουμε κάτι να κατακυλήσει από μια ψηλότερη σε μια χαμηλότερη κατάσταση. Στα όσα είπαμε πατάει και η έννοια της χριστιανικής άσκησης.

επίπεδο homo homini lupus, ο άνθρωπος για τον άνθρωπο λύκος), καθότι το ατομικό είναι η πλέον αδιαπραγμάτευτη αξία της μετανεωτερικής εποχής.

Και η λέξη ψυχή δεν είναι εντελώς έξω από το λεξιλόγιο της εποχής μας, χωρίς βέβαια μεταφυσικό περιεχόμενο: δηλώνει τον βαθύ πυρήνα της προσωπικότητας, εννοούμενης βεβαίως σαφώς ενδοκοσμικά, χωρίς διάσταση αιωνιότητας. Ενδεικτικές εκφράσεις συνάθλησης όπως «η τάδε ποδοσφαιρική ομάδα έπαιξε με ψυχή» κ.τ.ό. Η έτσι εννοούμενη ψυχή είναι το αντικείμενο της επιστήμης της ψυχολογίας. Αλλά ας επανέλθουμε στη συνάθληση.

Γιατί συνάθληση; Όσοι έχουν αναλάβει οποιοδήποτε αγώνα, ξέρουν από πρώτο χέρι πόσο βασικό είναι να μην αγωνίζεσαι μόνος σου. Ο πρώτος και προφανέστατος λόγος είναι η αλληλοενίσχυση. Η ίδια η Αγία Γραφή λέει «ουαί των ενί» (αλλοίμονο στον ένα, σε εκείνον που αγωνίζεται μόνος) και αλλού «αδελφός υπ' αδελφού βοηθούμενος ως πόλις οχυρά». Όσο κι αν το φρόνημά μας πρέπει να είναι «έστω και μόνος», δηλ. κι αν κανείς δεν συμπορεύεται εμείς δεν θα υποστείουμε τη σημαία, αφού η αλήθεια δεν είναι θέμα αριθμού ή πλειοψηφίας, ωστόσο είναι σαφώς προτιμότερο (και αναπαύει πολύ τον αγωνιζόμενο) η συμπόρευση με συνοδοιπόρους, με τους οποίους μας δένει η ίδια πίστη στο Χριστό.

Επιπλέον η συμπόρευση και με άλλους λειτουργεί ως επιβεβαίωση ότι δεν είμαστε στο λάθος δρόμο και δεν έχουμε παρεκκλίνει από την αλήθεια.

μεριά αγωνιστικό φρόνημα και από την άλλη ομαδικότητα και πνεύμα συνεργασίας. Το σύνθημα μας τονίζει ότι δεν έχουμε την πολυτέλεια των τεχνητών διαχωρισμών. Στον κοινό αγώνα είμαστε όλοι απαραίτητοι. Ούτε εμείς οι ίδιοι μπορούμε να λείψουμε ούτε κανέναν που έχει καλή διάθεση μπορούμε να αποκλείσουμε, υποκύπτοντας στον πειρασμό μιας δήθεν ιδεολογικής καθαρότητας. Άλλωστε, το «μια ψυχή» σημαίνει ότι η ψυχική ενότητα υπερβαίνει και σκεπάει τις όποιες μικροδιαφορές. Εύχομαι καλή ακαδημαϊκή χρονιά σε εσάς και καλή φώτιση σε όλους μας.

Επιμέλεια:

Κώστας Καραβάνης,
Μεταλλειολόγος Μηχανικός Ε.Μ.Π.

Οι εβδομαδιαίοι κύκλοι συμμελέτης Αγίας Γραφής για το Ακαδημαϊκό έτος, γίνονται στο κτίριο της οδού Καρύτση 14, ως εξής:

- **Φοιτητές** κάθε **Τετάρτη 20.00-21.00 μ.μ.**
- **Φοιτήτριες** κάθε **Δευτέρα 19.30-21.00 μ.μ.** και κάθε **Σάββατο 17.00-18.30 μ.μ.**

Συμβαίνουν...

Παγκόσμια πρωταθλήτρια η Νομική Αθηνών στο διεθνή διαγωνισμό εικονικής δίκης «MANFRED LACHS»

Παγκόσμια πρωταθλήτρια του Διεθνούς Διαγωνισμού Εικονικής Δίκης για το Δίκαιο του Διαστήματος «Manfred Lachs Space Law Moot Court Competition» ανακηρύχθηκε η Νομική Σχολή Αθηνών, η οποία εκπροσώπησε την Ευρώπη, ως πρωταθλήτρια για το 2016, στον Παγκόσμιο Τελικό που διενεργήθηκε στις 26-30 Σεπτεμβρίου, στην Γκουανταλαχάρα του Μεξικού. Η προς κρίση υπόθεση της φετινής χρονιάς αφορούσε θέματα ευθύνης από διαστημικές δραστηριότητες (εκτόξευση και θέση σε τροχιά δορυφόρων), την προστασία του περιβάλλοντος από μη λειτουργικά διαστημικά αντικείμενα, καθώς και το νομικό πλαίσιο διάσωσης και επιστροφής αστροναυτών. Την ομάδα της Νομικής Σχολής απετέλεσαν οι φοιτήτριες Γεωργία-Ελένη Εξάρχου, Φιλάρετη Κουϊμτζή Φιλαρέτου και Σοφία Στελλιάτου, υπό την επίβλεψη και καθοδήγηση του Γ. Κυριακόπουλου, Λέκτορα Διεθνούς Δικαίου της Νομικής Αθηνών, τον οποίο συνοπικούρησε, στην προετοιμασία της ομάδας, η φοιτήτρια Γεωργία-Μαρία Καλογήρου. Επιπλέον, η Φιλάρετη Κουϊμτζή Φιλαρέτου ανακηρύχθηκε καλύτερη αγορήτρια του διαγωνισμού παγκοσμίως. Ο διαγωνισμός εικονικής δίκης Manfred Lachs συμπλήρωσε φέτος 25 χρόνια ζωής και διοργανώνεται, σε ετήσια βάση από το International Institute of Space Law και, σε Ευρωπαϊκό επίπεδο, από το European Centre of Space Law (ECSL), με τη χρήση ουσιών. .

Το Facebook «μιλά» αρχαία ελληνικά

Ο ιστότοπος κοινωνικής δικτύωσης έχει πλέον εντάξει μία νέα γλώσσα στις επιλογές του, δίνοντας τη δυνατότητα χρήσης των αρχαίων ελληνικών σε όσους το επιθυμούν. Μέσω των ρυθμίσεων της γλώσσας, οι λάτρεις των αρχαίων ελληνικών θα μπορούν να αποθηκεύσουν την προτίμησή τους και αυτόματα, το «τι σκέφτεσαι;» μεταφράζεται σε «Τι δοκεῖς;», τα εισερχόμενα σε «Ἀγγελήματα», οι ειδοποιήσεις σε «Διαγγελίαι», το «Τα έχω διαβάσει όλα» εμφανίζεται ως «Σήμανσις ὡς ἀναγνωσθέντα», ενώ η αρχική σελίδα έχει γίνει «οἶκος». Αν και μέχρι στιγμής δεν έχουν μεταφραστεί στα αρχαία ελληνικά όλες οι επιλογές που είναι διαθέσιμες στην ιστοσελίδα κοινωνικής δικτύωσης, εκτιμάται ότι σύντομα αναμένεται να έχει ολοκληρωθεί η σχετική διαδικασία.

Τα ελληνικά θα διδάσκονται ως ξένη γλώσσα στα σχολεία της Ρωσίας

Η Ρωσία υπουργός Παιδείας, Όλγα Βασίλιεβα υπέγραψε στις 10 Νοεμβρίου την υπουργική απόφαση σύμφωνα με την οποία από την 1η Ιανουαρίου 2017 ως ξένη γλώσσα επιλογής στα σχολεία της Ρωσίας θα διδάσκονται τα ελληνικά. «Είμαστε πολύ χαρούμενοι και ικανοποιημένοι, γιατί φτάσαμε σ' αυτό το σημείο, να είναι ορατή η εισαγωγή της ελληνικής γλώσσας για πρώτη φορά στα ρωσικά σχολεία. Είναι ένα επίτευγμα που χρειάστηκε αρκετά

χρόνια προετοιμασίας. Τα εγχειρίδια για τη διδασκαλία της νέας ελληνικής γλώσσας είναι έτοιμα. Ετοιμάστηκαν με τη δουλειά που έγινε κυρίως στο Πανεπιστήμιο Κουμπάν», δήλωσε ο πρόεδρος του ΑΠΘ, Περικλής Μήτκας, σε συνέντευξη Τύπου, για την παρουσίαση της νέας προσπάθειας, στην οποία καθοριστική υπήρξε η συμβολή του σταθερού προγράμματος του ΑΠΘ «ιάσων». Της υπουργικής απόφασης είχε προηγηθεί πρόταση από την Έδρα Νεοελληνικής Φιλολογίας του Πανεπιστημίου του Κουμπάν για τη διδασκαλία των ελληνικών ως γλώσσας επιλογής, στο πλαίσιο της πολιτικής της Ρωσίας για τη διδασκαλία των γλωσσών των μειονοτήτων της περιοχής. Τελικά αποφασίστηκε η εκπαίδευση στα ελληνικά ως δεύτερη γλώσσα να παρέχεται στην Έκαι Στ Δημοτικού και στις τρεις τάξεις του γυμνασίου σε όλη τη ρωσική επικράτεια.

Η ομοιοπαθητική «δεν έχει καμία αποτελεσματικότητα»

Όπως διαβάσαμε στο in.gr, σύμφωνα με δημοσίευση σε κορυφαία βρετανική επιθεώρηση, οι ομοιοπαθητικές θεραπείες έχουν παραπλήσια δραστηριότητα με τα ψευδοφάρμακα, σκευάσματα τα οποία χορηγούνται στους ασθενείς για να τους κάνουν να νομίζουν ότι είναι καλύτερα. Σε έρευνα που διεξήχθη στην Ελβετία, οι ερευνητές του Πανεπιστημίου της Βέρνης συνέκριναν κλινικές δοκιμές ομοιοπαθητικών φαρμάκων με συγκρίσιμες μελέτες της κλασικής ιατρικής για το διάστημα 1995-2003. Βαθμολόγησαν τα αποτελέσματα των μελετών όσον αφορά την αποτελεσματικότητα του δοκιμαζόμενου φαρμάκου και κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι τα αποτελέσματα δεν

προσφέρουν καμία πειστική ένδειξη ότι η ομοιοπαθητική ήταν ανώτερη από το ψευδοφάρμακο, ενώ για τη συμβατική ιατρική παρέμενε ένα σημαντικό όφελος. Η ομοιοπαθητική βασίζεται στην αρχή ότι το όμοιο θεραπεύει το όμοιο, αν και ο ακριβής μηχανισμός δράσης παραμένει άγνωστος. Τα ομοιοπαθητικά φάρμακα περιέχουν σε εξαιρετικά χαμηλές συγκεντρώσεις ουσίες που σε μεγαλύτερες δόσεις θα προκαλούσαν οι ίδιες τα συμπτώματα που παρουσιάζει ο ασθενής.

Καταστροφή της χριστιανικής κληρονομιάς από τους τζιχαντιστές

Οι μαχητές του Ισλαμικού Κράτους, στη διάρκεια της διετούς κατοχής της περιοχής γύρω από τη Μοσούλη του Ιράκ, λεηλάτησαν το μοναστήρι Μαρ Μπέχναν, το οποίο ανακατελήφθη το Νοέμβριο. Οι τζιχαντιστές έκαψαν μια συλλογή χριστιανικών θεολογικών βιβλίων, αφαίρεσαν σταυρούς και επιγραφές γραμμένες στα αραμαϊκά και κατέστρεψαν αγάλματα της Παρθένου και του προστάτη αγίου του μοναστηριού. Οι σκληροπυρηνικοί σουνίτες του Ισλαμικού Κράτους έχουν θέσει στο στόχαστρο τους πιστούς των μειονοτικών ομάδων σε όλη την περιοχή, την οποία κατέλαβαν το 2014 στη διάρκεια μιας ταχείας προέλασης στο Ιράκ και στη Συρία, στέλνοντας τηλεσίγραφο στους χριστιανούς: είτε πληρώνετε φόρο και μεταστρέφεστε στο Ισλάμ, είτε σας σφάζουμε. Στόχος τους ήταν να καταστρέψουν τη χριστιανική ιστορία και τον πολιτισμό. Μια αίθουσα του μοναστηριού μετατράπηκε σε κλινική και τα κελιά των μοναχών χρησιμοποιήθηκαν για να κρατούνται οι παραβάτες. Γκράφιτι του Ισλαμικού Κράτους καλύπτουν τους τοίχους, περιλαμβανομένου και του μώτο της οργάνωσης: "Παραμένουμε και επεκτεινόμαστε".

Άστεγοι στην Ελλάδα της κρίσης

Η «Κλίμακα», κοινωνικός, εθελοντικός φορέας αντιμετώπισης του κοινωνικού αποκλεισμού, παρουσίασε μια νέα έρευνα για το οξυμένο στην Ελλάδα της κρίσης πρόβλημα των αστέγων. Σύμφωνα με αυτήν, το 90% των αστέγων είναι Έλληνες και το 10% αλλοδαποί, οι περισσότεροι εκ των οποίων ζουν στην Ελλάδα πάνω από 8 χρόνια. Το 80% των αστέγων είναι άντρες. Όσον αφορά στις ηλικίες, το 61% είναι 41-55 ετών, ενώ σημαντικό ποσοστό εμφανίζεται και στην κατηγορία 26-40 ετών (21%). Το επίπεδο εκπαίδευσης τους είναι αρκετά υψηλό, με το 52% να έχει τελειώσει Γυμνάσιο, το 25% Λύκειο, το 20% κάποιο Πανεπιστήμιο ή ΤΕΙ, ενώ οι περισσότεροι ήταν εργαζόμενοι, κυρίως σε τομείς που έχουν πληγεί ανεπανόρθωτα, όπως οι κατασκευές, οι βιοτεχνίες και το λιανεμπόριο. Σημαντικό εύρημα της έρευνας είναι ότι το 65% όσων βρίσκονται σήμερα στον δρόμο αποτελούν «νεοάστεγους» από το 2010, όταν η χώρα μπήκε στο πρόγραμμα των μνημονίων. Σύμφωνα με στοιχεία του Δήμου Αθηναίων, 20.000 κάτοικοι της πρωτεύουσας στηρίζονται για την επιβίωσή τους στις κοινωνικές δομές. Από αυτούς που συνωστίζονται στα συσσίτια, το 66% είναι Έλληνες, το 44% έχει ανώτερο μορφωτικό επίπεδο και το 7,5% έχει τελειώσει Πανεπιστήμιο.

Ευρώπη και ευθανασία

Ολλανδία: είναι η πρώτη χώρα στον κόσμο που νομιμοποίησε το 2002 την ευθανασία, αλλά μόνο για περιπτώσεις ασθενών που υπέφεραν από αφόρητους πόνους, χωρίς καμία προοπτική

θεραπείας. Η κυβέρνηση ανακοίνωσε ότι σκοπεύει να παρουσιάσει σχέδιο νόμου που θα νομιμοποιήσει την ευθανασία σε άτομα που νιώθουν ότι έχουν «ολοκληρώσει τη ζωή τους» αλλά δεν βρίσκονται απαραίτητα στο τελευταίο στάδιο κάποιας θανατηφόρου ασθένειας. Οι επικριτές της πρότασης δηλώνουν ότι η πρακτική της ευθανασίας έχει ήδη εξαπλωθεί πέρα από τα όρια για τα οποία είχε σχεδιαστεί αρχικά και ότι η φράση «αφόρητος πόνος» έχει εφαρμοστεί και σε άτομα με ψυχικές νόσους ή άνοια. Η υπουργός Υγείας αναφέρει ότι το νέο σύστημα θα περιοριστεί στους ηλικιωμένους και το σχέδιο νόμου αναμένεται να είναι έτοιμο μέχρι το τέλος του 2017, μετά από διαβουλεύσεις με γιατρούς, ηθικολόγους και άλλους ειδικούς.

Ελβετία: αποτελεί δημοφιλή προορισμό για εκείνους που επιθυμούν να τερματίσουν τη ζωή τους, για ένα διαφορετικό είδος «τουριστών» που κλείνουν ραντεβού στην Exit ή στην Dignitas στη Ζυρίχη, τις οργανώσεις που υποστηρίζουν το «δικαίωμα να πεθάνει κανείς με αξιοπρέπεια». Το εγχείρημα κοστίζει πολύ ακριβά, σχεδόν 20.000 ευρώ, τιμή στην οποία συμπεριλαμβάνονται η συνάντηση με γιατρό, η ενημέρωση του μελλοθανάτου και των οικείων του για τη διαδικασία που θα ακολουθηθεί, η συνάντηση με εκπροσώπους γραφείων τηλέτων και συμβολαιογράφου, η χορήγηση βαριάς δόσης πεντοβαρβιτάλης, τα έξοδα αποτέφρωσης και η μεταφορά του πτώματος.

ΘΕΜΑΤΑ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΖΩΗΣ

ΠΕΡΙ ΟΡΓΗΣ Β'

1. Είδαμε στο προηγούμενο τεύχος την έννοια του θυμού και της όργης, τα αίτια δημιουργίας τους καθώς και τις επιπτώσεις τους στην ζωή των ανθρώπων. Στο σημερινό τεύχος θα ασχοληθούμε με την αντιμετώπιση του διεστραμμένου - έμπαθους θυμού.

2. **Πώς αντιμετωπίζεται ο διεστραμμένος θυμός;** Κατά πρώτον πρέπει να γνωρίζουμε ότι **πρόκειται περί μιας έμφύτου δυνάμεως της ψυχής** του ανθρώπου και κατά συνέπεια δεν είναι δυνατό να ξεριζωθει, παρά μόνον να προσανατολισθει και από αρνητική και καταστροφική δύναμη να καταστεί θετική και δημιουργική. Απαιτείται να παραμένει για τον σκοπό που μας έδωθε: να αντιστεκόμαστε άνυποχώρητα στο κακό, την άμαρτία και τον διάβολο και να αναλαμβάνουμε με ζέση τον κόπο των αρετών.

3. Ο άγιος Ιωάννης ο Σιναΐτης με περισσή ευθυκρισία επισημαίνει ότι η όργη και ο θυμός προέρχονται από πολλές και ποικίλες αιτίες. Κατά συνέπεια πριν αρχίσουμε την θεραπεία αυτού του πάθους **θα πρέπει να έχουμε ανάκαλυψη την συγκεκριμένη ρίζα του.** «Όπως ο πυρετός του σώματος είναι μὲν ένας, ἀλλὰ ἔχει πολλές αιτίες, ἔτσι και ἡ ζέση του θυμού ἔχει πολλές και διάφορες αιτίες και ἀφορμές ... Πρώτη θεραπεία θα είναι να γνωρίσουμε την αιτία του πάθους, γιατί ἐὰν τὴν βροῦμε θα μπορέσουμε να λάβουμε τὸ κατάλληλο φάρμακο ἐκ μέρους τῆς θείας Προνοίας και τῶν πνευματικῶν ἰατρῶν» (Ιωάννου Σιναΐτου, Κλίμαξ, Λόγ. Η', Ἀθῆναι: Ἀστήρ, 1979, σ. 73). «Γιὰ να θεραπευθεῖ ... ἀπὸ τὴν όργῃ ὁ ἄνθρωπος, εἶναι ἀπαραίτητο να ἔχει νικήσει τὰ πάθη που συνδέονται με τὴν ἐπιθυμία, και ἰδιαίτερα τὴν γαστριμαργία, τὴν πορνεία και τὴ φιλαργυρία που ἀποτελοῦν συχνές αιτίες τοῦ συγκεκριμένου πάθους. Εἶναι ἐπίσης σημαντικό να ἐφαρμόζει ἔμπρακτα τὴς ἀρετῆς που ἀντιτάσσονται σ' αὐτὰ» (Jean Claude Larcet, Ἡ θεραπευτικὴ τῶν πνευματικῶν νοσημάτων, τόμ. Β', Ἀθῆναι: Ἀποστολικὴ Διακονία, 2008, σ. 318).

4. **Ἡ αἰτιολόγηση τῆς ἀσχημης συμπεριφορᾶς** τῶν ἄλλων συχνὰ δίδει τόπο σὴν όργῃ και τοποθετεῖ τὰ γεγονότα σὴς ἀληθινές τους διαστάσεις. Μποροῦμε, ἐπὶ παραδείγματι, να σκεφθοῦμε ὅτι μιὰ ἀπότομη ἢ ἀπρεπῆς συμπεριφορὰ κάποιου ὀφείλεται εἴτε σὴν κούραση τῆς ἡμέρας, εἴτε σὲ προβλήματα που ἀντιμετωπίζει και ἔμεἰς ἀγνοοῦμε. Αὐτὲς οἱ καλὲς σκέψεις (ἀγαθοὶ λογισμοί) σμικρύνουν και ἐκμηδενίζουν τὰ ἀρνητικὰ λεγόμενα ἢ πραττόμενα κάποιου, ἀφοῦ ἐσωτερικῶς τὸν ἔχουμε δικαιολογήσει και συγχωρήσει.

5. Ο Ἀπόστολος Παῦλος, σχετικῶς με τὸν θυμό, μᾶς συμβουλεύει: **«ὁ ἥλιος μὴ ἐπιδυέτω ἐπὶ τῷ παροργισμῷ ὑμῶν»** (Εφεσ. 4: 26). Ἡ συμβουλή αὐτὴ εἶναι ὄντως σοφί. Ὁ ἄνθρωπος εὐκολώτερα συγχωρεῖ και συμφιλιώνεται ἀμέσως μετὰ τὴν ρήξη, παρά μετὰ τὴν παρέλευση ἱκανοῦ χρόνου. Ὁ χρόνος λειτουργεῖ ἀρνητικὰ γιὰ τὴν συμφιλίωση, γιατί δίδει τόπο στοὺς πονηροὺς λογισμοὺς να ἀναζωογο-

νοῦν τὴν ἐχθρότητα και να αὐξάνουν διὰ τῆς φαντασίας τὸν θυμό πρὸς τὸν θίξαντα ἡμᾶς. Ἐτσι ἡ ψύχρανση τῶν σχέσεων γίνεται μεγαλύτερα. Ὁ ἅγιος Ἰσιδώρος ὁ Πηλουσιώτης, ἐρμηνεύοντας τὴν ρήση τοῦ Ἀποστόλου Παύλου τονίζει τὰ ἑξῆς: «Ἐπειδὴ ὅταν ὁ θυμὸς πάρει τὰ ἡνία τοῦ λογισμοῦ συχνὰ ὀδηγεῖ τὸν ἄνθρωπο ἔξω ἀπὸ τοὺς ὄρους τῆς φύσεώς του, γι' αὐτὸ θεραπεία ὄχι μόνον ἄριστη ἀλλὰ και τάχιστη ἐπινόησε ὁ Παῦλος λέγοντας ὁ ἥλιος μὴ ἐπιδυέτω ἐπὶ τῷ παροργισμῷ ὑμῶν. Διπλαδὴ πρὶν δύσει ὁ ἥλιος να γνωρίσετε τὴν φύση σας, να σβήσετε τὸν θυμό, να καταστείτε τὸ ἐχθρικό φρόνημα, να ἀγκαλιάσετε τὴν συγγένεια με τὸν συνάνθρωπο, που και τὰ θηρία τρωῦν μεταξύ τους, γιὰ να μὴν μεσολαβήσει ἡ νύκτα και γίνεῖ τὸ πάθος ἀγιάτρευτο» (Ἰσιδώρου Πηλουσιώτου, Ἐπιστολαί, Β' 189 PG 78, 640).

6. Πολλὴ βοηθητικὴ ἀποδεικνύεται και **ἡ ἀποφυγὴ τῶν ποικίλων αἰτίων**, τὰ ὁποῖα μᾶς ὀδηγοῦν σὴν διεστραμμένη και καταστροφικὴ όργῃ. Καὶ ὅταν, πάλι, οἱ ἀφορμὲς πρὸς όργῃ παρουσιάζονται ξαφνικὰ μπροστὰ μας τότε να ἀκολουθοῦμε τὴν συμβουλή τοῦ ἀγίου Ἰακώβου τοῦ ἀδελφοθέου: «ἔστω πᾶς ἄνθρωπος ταχὺς εἰς τὸ ἀκοῦσαι, βραδὺς εἰς τὸ λαλῆσαι, βραδὺς εἰς όργῃν» (Ἰακ. 1: 19).

7. **Σημαντικὰ ὄπλα κατὰ τοῦ θυμοῦ εἶναι ἡ ταπεινώση και τὸ κατὰ Θεὸν πένθος τοῦ ἀνθρώπου.** Ὁ ταπεινόφρων εἶναι και πρᾶος πρὸς τοὺς ἄλλους, ἀφοῦ συχνὰ ὀργίζομαστε ἐναντίον τῶν ἄλλων ἔνεκα τοῦ ἐγωισμοῦ μας. Ἄς θυμηθοῦμε τὸν Κύριο που ἔλεγε: «πρᾶός εἰμι και ταπεινός τῇ καρδίᾳ» (Ματθ. 11: 29). Ἀκόμη ἡ μετάνοια, τὸ κατὰ Θεὸν πένθος τοῦ χριστιανοῦ, ἐξαλείφει τὸν θυμό. Διδάσκει ὁ ἅγιος Ἰωάννης τῆς Κλίμακος: «Ὅπως τὸ νερὸ σβῆνει τὴν φωτιὰ τελείως, ἔτσι και τὰ δάκρυα τοῦ ἀληθινοῦ πένθους σβῆνουν ἐκ φύσεως κάθε φλόγα ὀξυχορίας και θυμοῦ» (Κλίμαξ, Λόγ. Η' Ἀθῆναι: Ἀστήρ, 1979, σ. 70).

8. Τέλος, να σημειώσουμε ὅτι, ὅπως γίνεται και με τὴς ὑπόλοιπες ἀρετῆς, **ἡ ἀοργησία ἀναπτύσσεται ἐντὸς ἡμῶν σταδιακῶς και κατόπιν συντονισμένου ἀγῶνος, συνεργούσης τῆς θείας Χάριτος.** Ἡ πραότης ἀποτελεῖ καρπὸ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος (Γαλ. 5: 23). Σημειώνει και πάλι ὁ ἅγιος Ἰωάννης: «ἀρχὴ τῆς ἀοργησίας εἶναι ἡ σιωπὴ τοῦ στόματος, ἐνῶ ἡ καρδιά μας ταρασσεται (ἀπὸ τὸν θυμό): μεσότης εἶναι ἡ σιωπὴ τῶν λογισμῶν με μικρὴ ταραχὴ τῆς ψυχῆς μας και τελειότητα εἶναι να ὑπάρχει σταθερὴ γαλήνη μέσα μας, ἐνῶ πνέουν ἀκάθαρτοι ἄνεμοι τοῦ θυμοῦ γύρω μας» (Κλίμαξ, Λόγ. Η', 4, Ἀθῆναι: Ἀστήρ, 1979, σ. 70).

Ἰ.Κ. Ἀγγελόπουλος

Ἐνδεικτικὴ βιβλιογραφία

Ὁ θυμὸς, ἡ όργῃ και ἡ θεραπεία τους, Ἀθῆναι: Ἐτοιμασία, 2005. Jean Claude Larcet, Ἡ θεραπευτικὴ τῶν πνευματικῶν νοσημάτων, τόμ. Β', Ἀθῆναι: Ἀποστολικὴ Διακονία, 2008.

Η ΦΩΝΗ ΤΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ

«ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ, ΗΜΕΡΑ ΑΓΑΛΛΙΑΣΕΩΣ»

ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ

Όταν οι μάγοι είδαν το αστέρι, δοκίμασαν μεγάλη χαρά. Ας δεχθούμε λοιπόν κι εμείς αυτή τη μεγάλη χαρά στις καρδιές μας. Γιατί αυτή τη χαρμόσυνη είδηση αναγγέλλουν στους ποιμένες οι άγγελοι. Ας προσκυνήσουμε μαζί με τους μάγους, ας δοξάσουμε μαζί με τους ποιμένες, ας χορέψουμε μαζί με τους αγγέλους, γιατί γεννήθηκε σήμερα για μας Σωτήρας, που είναι ο Χριστός, ο Κύριος και Θεός». «Ο Θεός είναι ο Κύριός μας και φανερώθηκε σε μας δοξασμένος και ευμενής», «όχι με μορφή Θεού», για να μην τρομάξει το αδύναμο πλάσμα Του, αλλά με μορφή δούλου, για να ελευθερώσει τον άνθρωπο που είχε υποδουλωθεί στην αμαρτία και το σατανά. Ποιος είναι τόσο νωθρός στην ψυχή, ποιος είναι τόσο αχάριστος, ώστε να μη χαίρεται και να μην αγάλλεται και να μην ευθυμεί για τα παρόντα γεγονότα;

Η εορτή είναι κοινή για όλη την κτίση. Αυτή δωρίζει στον κόσμο τα υπερκόσμια (τα ουράνια) αγαθά. Στέλνει τους αρχαγγέλους στο Ζαχαρία και στη Μαρία (στην Παναγία). Και παρουσιάζει χορούς αγγέλων, που έψαλλαν: «Δόξα ας αναπέμπεται στο Θεό στα ύψιστα μέρη του ουρανού από τους αγγέλους που κατοικούν εκεί, και στη γη ας βασιλεύσει η ειρήνη· γιατί ο Θεός (με

την ενανθρώπιση του Υιού Του) εκδήλωσε την εύνοια και την ευαρέσκειά του στους ανθρώπους». Αστέρια κυκλοφορούν στην ατμόσφαιρα του ουρανού. Μάγοι ειδωλολάτρες ταξιδεύουν. Η γη υποδέχεται το Σωτήρα στο σπήλαιο. Κανείς ας μη μένει ανωφελής (άχρηστος), κανείς ας μην είναι αχάριστος. Ας αναφωνήσουμε κι εμείς κι ας εκδηλώσουμε την αγαλλίασή μας. Ας ονομάσουμε τη μεγάλη εορτή μας Θεοφάνια. Ας εορτάσουμε την ημέρα της σωτηρίας του κόσμου, τη γενέθλια ημέρα της ανθρωπότητας. Σήμερα καταργήθηκε η καταδίκη του Αδάμ. Δεν ισχύει πλέον το: «Χώμα είναι το σώμα σου και στο χώμα θα καταλήξει».

Σήμερα καταργήθηκε η καταδίκη του Αδάμ. Δεν ισχύει πλέον το: «Χώμα είναι το σώμα σου και στο χώμα θα καταλήξει». Αλλά, αφού ενώθηκες με τον ουράνιο, θα αναληφθείς στον ουρανό.

Αλλά, αφού ενώθηκες με τον ουράνιο, θα αναληφθείς στον ουρανό. Δεν «θα γεννάς πλέον με πόνους τα παιδιά σου». Είναι τρισευτυχισμένη αυτή που κυοφόρησε και γέννησε τον Εμμανουήλ (που σημαίνει ο Θεός είναι μαζί μας), καθώς και οι πιστοί που Τον έθρεψαν. Γι' αυτό «γεννήθηκε για μας παιδί· σε μας θα δοθεί ο γιός αυτός, του οποίου η αρχή και η εξουσία υπάρχει από

την αρχή επάνω στους ώμους Του». Αγαλλιάζει η καρδιά μου και παράγει σκέψεις πολλές ο νους μου, αλλά η γλώσσα μου είναι σύντομη και ο λόγος μου διστακτικός, ώστε να μπορώ να αναγγείλω πόσο μεγάλη είναι η χαρά μου.

Εις την Αγίαν του Χριστού Γέννησιν (ΒΕΠ 54, 233)

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

25/9

Εκκλησιασμός στην Μητρόπολη Αθηνών και καλωσόρισμα πρωτοετών φοιτητριών.

2/10

Μονοήμερη εκδρομή στον Πόρο επί τη ευκαιρία του καλωσορίσματος των πρωτοετών φοιτητών.

22/10

Εορτή Έναρξης των εργασιών της Χριστιανικής Φοιτητικής Ένωσης για το ακαδημαϊκό έτος 2016 -2017.

24/10

Έναρξη κύκλων μελέτης Αγίας Γραφής για τις φοιτήτριες.

26/10

Έναρξη κύκλων μελέτης Αγίας Γραφής για τους φοιτητές.

31/10

Συνάντηση αρθρογράφων Παρεμβολής.

11/11

Συνάντηση της δημοσιογραφικής ομάδας των «Ραδιοκαταγραφών».

12/11

Συνεδρία στα πλαίσια του σεμιναρίου «Θεολογικοί Διάλογοι» και εισήγηση με θέμα: «Η Ενοχή» και ομιλητή τον κ. Ηλία Λιαμή, μουσικολόγο-θεολόγο.

17-20/11

Εκδρομή φοιτητριών στη Σαντορίνη.

19-21/11

Εξόρμηση Παρεμβολής στην 5η έκθεση Ορθόδοξου Χριστιανικού βιβλίου, που διοργάνωσαν οι εκδόσεις Εν Πλω στο ξενοδοχείο Κάραβελ.

10/12

Συνεδρία στα πλαίσια του σεμιναρίου «Θεολογικοί Διάλογοι» και εισήγηση με θέμα: «Η Ευθανασία» και εισηγητή τον κ. Σεραφείμ Νανά, Καθηγητή της Ιατρικής Σχολής ΕΚΠΑ.

16/12

Χριστουγεννιάτικο Εντευκτήριο φοιτητριών.

21/12

Ακολουθία των Ωρών των Χριστουγέννων στο παρεκκλήσι του Απ. Παύλου, Καρύτση 14.

18/12

Χριστουγεννιάτικη εξόρμηση Αγάπης των φοιτητριών στο νοσοκομείο Παιδων.

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΘΕΑΤΡΟΥ: "Η ΔΙΚΗ"

Φραντς Κάφκα.

Στο Θέατρο Πόρτα

Μία δικαστική αίθουσα ανοίγει τις κουρτίνες της στο θέατρο "Πόρτα", ήδη από τις 18/11.

Το θεατρικό έργο «Η Δίκη», του Φραντς Κάφκα, σε σκηνοθεσία Θωμά Μοσχόπουλου, υπόσχεται να προβληματίσει, να αναποδογυρίσει και να... ανατοποθετήσει ακόμη και τα πιο δεδομένα, σε άλλες βάσεις, ό,τι κι αν αυτό συνεπάγεται.

Πώς ο Γιόζεφ Κ., ένας σωστός, μετριόφρων και καθώς πρέπει κύριος, συλλαμβάνεται από άγνωστες αρχές και δεσμεύεται σε έναν λαβύρινθο, ψάχνοντας τους φταίχτες, τους δικαστές, τους συκοφάντες, τους ενόρκους, την δικαιοσύνη;

Ο Φραντς Κάφκα, αφήνοντας μισοτελειωμένο το έργο του, ζητά μετά τον θάνατό του, όλα του τα συγγράμματα να καταστραφούν. Η «Δίκη» είναι η απόφαση ενός φίλου του να παρακούσει την επιθυμία του Φραντς. Το σενάριο έγινε γνωστό το 1925, και φέρει τη χαρακτηριστική χροιά του «καφκισμού».

Η επιμέλεια του Θωμά Μοσχόπουλου προσδίδει μία μεταμοντέρνα μορφή στο αυθεντικό κείμενο, αποσπώντας ανάμικτες κριτικές.

Ο Γιόζεφ Κ. θα μπορούσε να είναι ο καθένας από εμάς και αυτή η διαπίστωση είναι που αφυπνίζει τον θεατή και δεν ξεγελιέται από τη σειρά φαινομενικά ατυχών συμβάντων, που ξαφνικά αντιμετωπίζει ο πρωταγωνιστής μας.

Πρόκειται για μία παράσταση που στοχεύει να βάλει ερωτηματικά στον καθένα μας σχετικά με το πόσο ελεύθεροι είμαστε, αν είμαστε ικανοί για μια γόνιμη αντίσταση και τέλος, πόσο καλά γνωρίζουμε τη κρυφή δικαιοσύνη.

Ησυχία! Η Δίκη αρχίζει. Πόσο καλά θα σε υπερασπισθείς;

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΔΙΣΚΟΥ: "ΔΑΒΙΔ"

Ελένη Καραϊνδρου

Παγκόσμιες εκτάσεις λαμβάνει η τελευταία μουσική δημιουργία της Ελένης Καραϊνδρου, που κυκλοφορεί από την ECM New Series. Αρχές Δεκεμβρίου, έγινε στον Ιανό, η παρουσίαση, μεταξύ άλλων, ενός ζεύγους κομματιών που περιλαμβάνονται στην σύνθεση «Δαβίδ».

Ο «Δαβίδ» είναι μία σκηνική καντάτα, για σολίστ, χορωδία και ορχήστρα.

Πρόκειται για ένα μελωδικό κράμα συνεργασίας πολλών συντελεστών. Το κείμενο χρονολογείται γύρω στον 18ο αιώνα μ.Χ., εμπνευσμένο από έναν άγνωστο ποιητή της Χίου, με ιδιαίτερες ανησυχίες για την ηθική και τις αξίες της ζωής, την στιγμή που οι όμοιοί του εκείνης της εποχής, μέσω του θεατρινισμού, προσπαθούν να προσπλυτίσουν στον Καθολικισμό, τους Ορθοδόξους της Χίου.

Ανακαλύφθηκε στη Ρώμη το 1979, από τον ερευνητή-βιβλιοθηκονόμο Θωμά Παπαδόπουλο, ο οποίος και ζήτησε την μελοποίηση του.

Τα μελοποιημένα αυτά αποσπάσματα, παρουσιάστηκαν στο κοινό για πρώτη φορά, μόλις το 2010, στο Μέγαρο Μουσικής, λαμβάνοντας τις καλύτερες των εντυπώσεων.

Η ίδια η συνθέτρια τονίζει την ανεκτίμητη συμμετοχή εξαίρετων σολίστ, μελωδών ηθοποιών, καθώς και της Μικρής Άρκτου, ως βασικής εγγύησης της μουσικής ποιότητας του άλμπουμ.

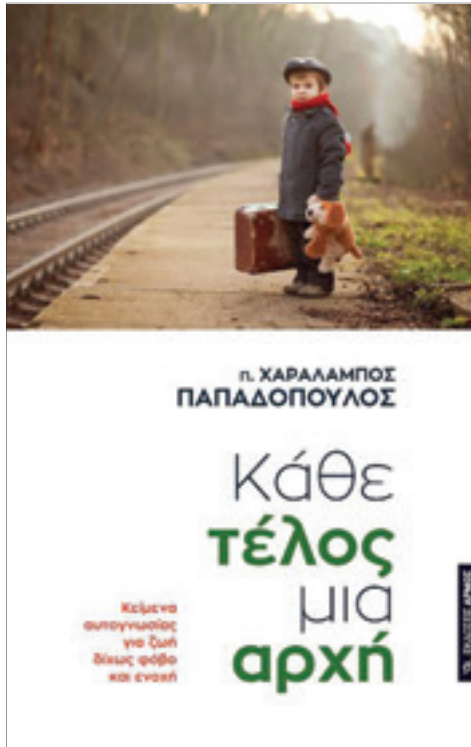
Ο «Δαβίδ», μετά από 36 χρόνια προετοιμασίας και ωρίμανσης, ανοίγει πλέον τα φτερά του σε παγκόσμια πελάγη, και αποτελεί ένα δείγμα μουσικής κουλτούρας που προσφέρει γόνιμο προβληματισμό. Η σπουδαία Ελένη Καραϊνδρου, κατάφερε να αποδώσει εντέχνως στις συνθέσεις της, αιγαιοπελαγίτικη αίσθηση, προσαρμοσμένη στις ανάγκες της ορχήστρας και στο ύφος των κειμένων.

Ολόκληρη η παρουσίαση βρίσκεται ανεβασμένη στο διαδίκτυο και είναι διαθέσιμη προς παρακολούθηση. Ευχόμαστε από καρδιάς κάθε επιτυχία στη νέα της δημιουργία!

ΚΑΘΕ ΤΕΛΟΣ, ΜΙΑ ΑΡΧΗ

του π. Χαράλαμπου Παπαδόπουλου.
εκδ. Αρμός

Πριν το τελευταίο του βιβλίο «Η ενοχή της χαράς», προδημοσίευση από το οποίο δημοσιεύθηκε στο προηγούμενο τεύχος της «Παρεμβολής», ο π. Χαράλαμπος Παπαδόπουλος είχε εκδώσει το «Κάθε τέλος μια αρχή», το οποίο πρόσφατα διάβασα και πραγματικά βρήκα τον εαυτό μου σε πολλά σημεία του. Ο τίτλος, ομολογουμένως, παράξενος σε τέτοιο σημείο που σου εξάπτει την περιέργεια για το ποιο μπορεί να είναι το περιεχόμενο του βιβλίου... Οφείλω να παραδεχτώ πώς ενώ μου αρέσει το διάβασμα και τα βιβλία, δε γνώριζα την ύπαρξη αυτού του «θησαυρού». Αλλά τι εννοεί όμως ο συγγραφέας αυτού του βιβλίου; Πώς είναι δυνατόν να υπάρχει σε κάθε τέλος μια αρχή; Υπάρχει πράγματι σε κάθε τέλος μια αρχή; Πώς;

Αυτό το απαντά ο κάθε αναγνώστης μόνος του, εάν και εφόσον του αρέσει το διάβασμα και ανατρέξει σε αυτές τις λίγες σελίδες του βιβλίου, και από εκεί και πέρα έχει δύο επιλογές... Είτε θα επιτρέψει στα προβλήματα που τον «φυλακίζουν» είτε θα πάρει ενθάρρυνση και απόφαση να αλλάξει σε προσωπικό επίπεδο τον τρόπο που βλέπει τα πράγματα.

Στο συγκεκριμένο βιβλίο, πιστεύω ότι ο κάθε αναγνώστης θα βρει κομμάτια από κάποιο πρόβλημά του και έναν αλλιώς τρόπο αντιμετώπισής του. Μικρές και αυτοτελείς ιστορίες, βιωματικές, με αναφορές στο Ευαγγέλιο, απ' όπου μπορεί κανείς να αποκομίσει τα μέγιστα,

καθώς το βιβλίο «μιλάει», θα μπορούσαμε να πούμε, στις ψυχές όλων των ανθρώπων, ανεξαρτήτως φύλου και ηλικίας! Προσωπικά φυλάω τη συγκεκριμένη φράση από το οπισθόφυλλο του βιβλίου που είναι χαρακτηριστική του ύφους και της διεισδυτικής απλότητας του περιεχομένου του: «Εγώ θα σου το πω απλά και ανθρώπινα, στο δικό μου πνευματικό επίπεδο που είναι χαμηλό και γήινο, γιατί κουράστηκα από τις υψηλές αναλύσεις!» Πόσο μας έχουν λείψει άραγε οι απλές, καθημερινές και ανθρώπινες κουβέντες χωρίς τα στομφώδη επιχειρήματα και τα παχιά λόγια;

Πραγματικά ένα βιβλίο με πάρα πολύ απλό και μεστό λόγο που ευφραίνεσαι να διαβάζεις, χωρίς να προσπαθεί να σε πείσει για κάτι. Το βασικό όμως είναι ένα... Μας θυμίζει, πάντα, πως μπορούμε να βρίσκουμε συνοδοιπόρους σε κάθε μας απόπειρα περιπάτου! Μας θυμίζει πως εκεί που πιστεύουμε για το τέλος των πάντων, εκεί, δειλά δειλά, προβάλλει μία νέα ακτίδα φωτός κι ελπίδας, πως υπάρχει σε «κάθε τέλος μια αρχή».

Ένα από τα πιο ευσύνοπτα, απλογραμμένα αλλά και πυκνά σε μηνύματα βιβλίο που ανοίγει νέους ορίζοντες στη θέαση της καθημερινότητας και τη χαρά των απλών πραγμάτων. Καλή σας ανάγνωση!

Επιμέλεια:

Νίκος-Δημήτρης Τριαντόπουλος
Φοιτ. Θεολογικής Σχολής Αθηνών

ΣΥΓΧΩΡΕΣΗ

Ο δύσκολος δρόμος

Αλέξανδρου Κ. Κακαβούλη

εκδ. Αρμός

BIBΛΙΟ

Συγχώρεση, μια λέξη πολύ οικεία στην καθημερινή ζωή των ανθρώπων. Μια έννοια διαχρονική που, όπως πολύ εύστοχα παρατηρεί ο συγγραφέας, αναφέρεται στα κείμενα του Ομήρου, την υιοθετούν ως στάση ζωής φιλόσοφοι όπως ο Σωκράτης κι ο Πλάτωνας και φυσικά βρίσκεται στο επίκεντρο της χριστιανικής διδασκαλίας. Σήμερα είναι πλέον αντικείμενο της σύγχρονης φιλοσοφικής και ψυχολογικής έρευνας και θεωρείται βασικός συντελεστής κοινωνικής συνοχής αλλά και αποκατάστασης διαταραγμένων διαπροσωπικών σχέσεων. Κι όμως ενώ η συγχώρεση είναι τόσο λυτρωτική για την ανθρώπινη ύπαρξη είναι παράλληλα και τόσο δύσκολη. Η ταραχή, η οργή, ο θυμός, η πικρία που δικαίως μπορεί να αισθάνεται κάποιος άνθρωπος που αδικήθηκε δεν είναι καθόλου εύκολο να αποβληθούν. Χρειάζεται πολύ μεγάλη εσωτερική προσπάθεια και αλλαγή στάσης ζωής.

Η σύγχρονη Ψυχολογία και Ψυχιατρική αναγνωρίζουν πλέον ότι η συγχώρεση βοηθά το άτομο να απεγκλωβιστεί από επιβλαβή και αρνητικά συναισθήματα, να δείξει γενναιοδωρία και αγάπη και να αποκτήσει έτσι προσωπική ανάπτυξη, γεγονότα που οδηγούν στην ψυχική ευρωστία του ατόμου. Ωστόσο η χριστιανική πίστη προχωράει ένα βήμα παραπέρα. Η συγχώρεση προϋποθέτει πάταξη του εγωισμού και γίνεται όχι μόνο προς βελτίωση της ψυχικής

ευρωστίας του ατόμου αλλά και από ολοκληρωτική αγάπη προς τον εχθρό. Το άτομο που αδικήθηκε θέλει να κερδίσει και ο εχθρός του τη Βασιλεία των Ουρανών. Οι χριστιανοί καλούνται να βαδίσουν το δύσκολο κι ανηφορικό στρατί της συγχώρεσης στα μονοπάτια που χάραξαν οι άγιοι αλλά και ο ίδιος ο Χριστός όπου την ώρα του μαρτυρίου Του παρακαλούσε το Θεό πατέρα να συγχωρέσει τους σταυρωτές Του. Οι Πατέρες της Εκκλησίας προτρέπουν προς τη συγχώρεση αποκαλώντας την «αρχοντία της ψυχής» και «συναίσθηση ευθύνης για το κακό» ενώ τονίζουν τα κακά που προκύπτουν από την οργή και τη μνησικακία.

Ο συγγραφέας επισημαίνει ότι η συχώρηση είναι θέμα αγωγής και παιδείας ενώ προτείνει τρόπους καλλιέργειας του ήθους των παιδιών και των εφήβων από την οικογένεια και τους δασκάλους. Δεν παραλείπει να αναφέρει και το θέμα του σχολικού εκφοβισμού που έχει λάβει τεράστιες διαστάσεις στις μέρες μας, ενώ προτείνει την εξατομικευμένη προσέγγιση του θύματος και του θύτη και τη συγχώρεση ως μέθοδο υψίστης σπουδαιότητας για τη λύση του προβλήματος.

Ένα βιβλίο ευανάγνωστο κι εύληπτο που αντλεί δεδομένα από αρχαία κείμενα, σύγχρονες έρευνες Ψυχολογίας, την Παλαιά και την Καινή Διαθήκη αλλά και τους Πατέρες της Εκκλησίας και βοηθά το σύγχρονο χριστιανό να βρει το δρόμο του.

Επιμέλεια:

Ιωάννα Κυριακούλη
Φοιτ. Ιατρικής Σχολής ΕΚΠΑ

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΦΟΙΤΗΤΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ 2017

Όπως κάθε χρόνο έτσι και φέτος, με τη βοήθεια του Θεού, η Χριστιανική Φοιτητική Ένωση προέβη στην έκδοση του ετήσιου ημερολογίου της. Φοιτητές, φοιτήτριες αλλά και συνεργάτες της Χ.Φ.Ε γεμάτοι ζέση και ενθουσιασμό, μέσα από τα κείμενά τους, δίνουν ένα ισχυρό μήνυμα, προβάλλοντας το βαθύτερο νόημα της «χαράς», στην κοινωνία του σήμερα.

Θέμα του φετινού ημερολογίου η «χαρά», λοιπόν. Η χαρά που χρειάζεται να σε κάθε τομέα της ζωής. Χαιρόμαστε με την **προσφορά**. Συναντούμε τη χαρά στην **προσμονή**, στη συνάντηση με τον **Άλλο**. Βρίσκουμε τη χαρά στην **εργασία**, στην **προσευχή**, στη **μελέτη**. Χαιρόμαστε **πάντοτε εν Κυρίω**, απολαμβάνοντας **τις χαρές του κόσμου και τη χαρά του Χριστού**. Χαιρόμαστε συνειδητά. Χαιρόμαστε στον πόνο, γιατί η ζωή μας είναι ολόκληρη μια **χαρμολύπη**, που μας οδηγεί από τη χαρά της Γέννησης του Κυρίου, στη χαρά της **Ανάστασής Του**. Τα κείμενα του ημερολογίου προσφέρουν στο πνεύμα ερεθίσματα αφύπνισης και υπενθυμίζουν πόσο σημαντική είναι η χαρά στη ζωή των χριστιανών.

Τέλος, και στο φετινό ημερολόγιο όλες οι φωτογραφίες προέρχονται από το φωτογραφικό υλικό του αείμνηστου Ιωάννη Ζαρταλούδη, ο οποίος αφιέρωσε τη ζωή του στο έργο της Χ.Φ.Ε., συμβουλευοντας τους φοιτητές και προσφέροντάς τους νέες ιδέες για την δράση τους. Έτσι, με τις φωτογραφίες του, μας στέλνει σε ένα κόσμο αισιοδοξίας πλημμυρισμένο από την πρόνοια του Θεού.

Το φετινό ημερολόγιο θα μας συντροφεύσει καλαισθητά και πνευματικά, κάθε μέρα, καθ' όλη την διάρκεια του 2017. Είναι επίσης ένα πολύ ωραίο δώρο.

Τιμάται 5€ και, όπως κάθε χρόνο, το κέρδος από την πώλησή του, θα χρηματοδοτήσει δράσεις της Ορθόδοξης Εξωτερικής Ιεραποστολής.

Για παραγγελίες μπορείτε να στέλνετε email στο xfe@xfe.gr ή να τηλεφωνείτε στο 210-32.37.154.

**ΠΛΗΡΩΜΕΝΟ
ΤΕΛΟΣ**
Ταχ. Γραφείο
ΚΕΜΠΑ
Αριθμός Άδειας
868

ΚΛΕΙΣΤΟ ΕΝΤΥΠΟ - ΑΡ. ΑΔΕΙΑΣ 868 - ΚΩΔΙΚΟΣ 015475
Χριστιανική Φοιτητική Ένωση, Καρύτση 14 - 105 61 Αθήνα
ΙΟΥΛΙΟΣ-ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ-ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2016, Τεύχος 118

ικ γυναικος

... οτι θεος εν σαρκι επιφανη, τωι εν σκοτει και σκια καθημεναις, γεννηθησικ γυναικος